

EVALDAS JANKAUSKAS

VALDOVO

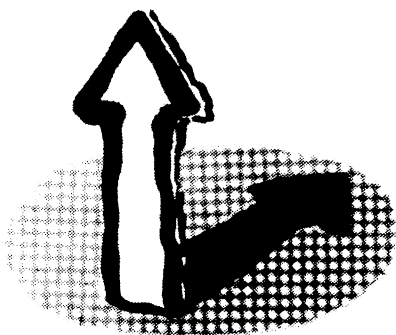


ŠIRDIS

EVALDAS JANKAUSKAS

VALDOVO ŠIRDIS

**FANTASTINIAI
APSAKYMAI APYSAKOS**



MANEVRAI

"Iš karinio archyvo.

2000 -ųjų birželio n-tosios incidento santrauka.
Nepublikuota".

4.00 "Juodųjų" karinis aerodromas. 6 A.

Nedidelis dieninių lempų šviesos nutviekstas darbo kabinetas. Šalia durų stovinčioj metalinėj kabykloj, ant vagio, pakabintas lietpaltis. Per porą metrų nuo kabyklos - spinta, uždengianti visą likusią sienos dalį. Jos atvirose lentynose matyti bylų ir papkių nugarėlės. Kairėje - priešais galinę sieną - stovi rašomasis stalas. Greta, per visą sieną - langai. Už jų plyti didelė sutemose skendinti pieva. Tolumoje dunkso siaura miško juosta. Vienu galu į ją remdamasis, skersai lauko driekiasi juodas pakilimo takas.

Už stalo gal keturiasdešimties metų vyriškis juoda, veržiančia karininko uniforma. Jis kažką inirtingai rašo.

Beldimasis.

- Prašau! - šūkteli vyriškis neatsitraukdamas nuo darbo.

Trankiai atsiveria durys. Į kabinetą karišku žingsniu įžygluoja standžiai susisagstęs juodą uniformą kareivis. Kaukštelėjęs kulnėmis, atiduoda pagarbą ir išsitempia:

- Jūsų įsakymu atvykau!

Karininkas X pažvelgia į įėjusį.

- Laisvai!

Tačiau kareivis tik dar labiau išpučia krūtinę. Karininkas pirštu parodo į langus:

- Naikintuvą matai?

Kareivis padaro pusę sukiniio į langus.

Ilgo pakilimo tako gale prisiplojęs prie žemės ma-
žytis lėktuvas.

- Tikrai taip! Matau! - kareivis pasisuka į virš-
ninką.

- Būsi sargyboje prie jo. Absoliučiai NIEKO nepri-
leisti! Aišku?

- Tikrai taip! Aišku!

- A - plink! - sukomanduoja karininkas.

Kareivis apsisuka šimtu aštuoniasdešimt laipsnių
ir išžygiuoja iš kambario. Trankiai užsiveria durys.
Karininkas sukioja parkerį tarp pirštų. Sumurmėjęs
"kažko ištroškau", pasilenkia ir iš paskutinio stalčiaus
ištraukia tamsų butelį.

4.20

Švinta. Danguje draikosi rausvi pūkiniai debesys.
Virš pievos tvyro migla. Ją sklaidydamas asfaltuotu
pakilimo taku, link miško, burzgia atviras "džipas". Jį
vairuoja karininkas X, įtraudęs, gerai nusiteikęs. Šalia
riogsančio naikintuvo, sustoja. Kareivis išnyra iš po
sparno ir automatiniu kulkosvaidžiu atiduoda pa-
garbą.

Viršininkas suraukia antakius ir ima šaukti:

- Tau įsakyta NIEKO neprileisti! Nors slaptazodžio
susiprotėtum paklausti! O gal aš - visai ne aš. Dar
kartą taip laisvai privažiuosiu... Atiduosiu karo
tribunolui!!!

Pasipila labai originalūs kreipiniai ir keiksmazo-
džiai. Pritrūkęs kvapo, apsuka mašiną ir linksmai
švilpaudamas nuvažiuoja.

4.30

Saulė laižo horizonto kraštą, mesdama ilgus daiktų
šešėlius. Giedras ir aiškus rytas. Čirškauja žvirbliai.
Pakilimo tako gale nūkso naikintuvas. Aplink jį tarsi
skruzdėlė švytruoja sargybinio siluetas. Prie
dispečerinės paradinių durų stovi komisija.

- Leidimas skristi duotas, - gydytojas baltu chala-
tu ištiesia popierius mėlyna uniforma apsivilkusiam

vaikiniui.

Šis, prie krūtinių spaudęs piloto šalimą, greitai jį užsideda, atiduoda pagarbą ir pasuka laukiančio, naikintuvo link. Prie jo privairuoja karininkas X:

- Lipk, pavešiu.

Vaikinas įsitaiso šalia. Ima dalintis smulkmenomis apie moteris. Dispečerinė palengva tolsta.

Staiga per penkiasdešimt žingsnių nuo lėktuvo sukalena kulkosvaidis. Suciyla stabdoma mašina.

- Po velnių! - susikeikia karininkas. Rėkdamas sargybiniui atsistoja:

- Nekrėsk šposų! Ar girdi!

Ranka neatsargiai kyšteli kišenėn. Drioksteli šuvių paplitpa. Karininkas suplėšyta krūtine nubloškiamas ant asfalto. Pilotas išgritva ir pasileidžia bėgti. Nuaidi dar viena serija. Vaikinas parpuola.

Išgirdusi šuivius, prie dispečerinės durų lokuriuojanti komisija susižvalgo.

- Pavojus!

Sudunda laiptai: karininkai metasi į vidų.

4.33

Dispečerinėj sumaištis: kas užskeda ausines, kas sukinėja radiolokacinę sistemą, kas su kuo bando susirišti, kas su žitronais stovi prie lango, kas tranko valdymo pultą.

- Ef -2! Ef -2! Atsiliepkite!

- Pavojus visiems postams! Pagrobtas naikintuvas!

Goždama žmonių balsus, žviegia sirena.

Prie lango stovintis pulkininkas M. pro žitronus seka ramiai sau vaikštinėjantį sargybinių. Po to pažvelgia į pilnus kuro bakus, į kovinės parengties galvutes:

- Kad jį kur skradžiai!

Pro žitronus matyti už medžių užsiglaudusių desantininkų kūnai, į lėktuvo pusę burzgliantys šarvuočiai. Už šimto metrų jie stoja, iš jų į griovius sušokę kareiviai taikydami si krepia automatus.

Pulkininkas kaip paklaikęs pastveria iš ryšininko mikrofoną ir ant viso aerodromo suklykia:

- Nešaudyti !!!

4.37 "juodųjų" priešlėktuvinės gynybos bazė.



Rytas apsiniaukęs. Tačiau galingi prožektoriai kaip dieną apšviečia kiekvieną kertę. Kilometriniame išasfaltuotame plote snūduriuoja greta surikiuoti lėktuvai. Stovykla gliliai įmigusi.

Valdymo centre skamba raudonas telefonas. Iš miego pakirdęs budintysis nesąmoningai nukelia ragelį:

- Alio...

- Kas per alio?! Avigalvi!!! Ar tu žinai, kur esi?!

- Neturiu noro sužinoti. Labanaktis, - budintysis padeda ragelį ir vėl įsitaiso miegoti.

Šį kartą telefonas ko nepašoka. Vaikinas prablaivėjusiomis akimis pažvelgia į savo kankintoją ir kaip nuplikytas stveria jį.

- Klausau!

- Sujunk mane su generolu leitenantu!!!

Panaktinis drebančiom rankom nuspaudžia avarinio ryšio mygtuką.

- Klausau! - kitam laido gale pasigirsta snūduriuojančio žmogaus balsas.

- Generole leitenante! Kalba pulkininkas M. - aerodromo 6 A vadas. Pagrobė naikintuvą Ef -2!

- Ką ??? Ir jūs nieko nedarot ?!

- Tame lėktuve karinės galvutės !

- Kokios rūšies ?

- Negaliu atsakyti, draugas generole leitenante ! Tai gali žinoti tik gynybos ministras ir aerodromo vadas.

- Idiotas !!! - generolas tūžmastingai sviedžia ragelį.

Šoka iš lovos ir skubiai velkasi drabužius.

- Kur išeini, brangusis ? - sumurma žmona.

- Į karą ! - trenkęs durimis išlekia.

4.40

Didžiulė ryškiai nutvieksta valdymo centro salė. Prie ilgų kompiuterių eilių susėdę juodai apsirengę vyrukai. Ant priešakinės sienos didžiulėmis raidėmis žybsi: "Pavojus Nr.1".

Po aerodromo aikštę bėgioja pilotai, šokinėdami į lėktuvus.

Į pilką dangų viens po kito tūždami šauna naikintuvai.

4.42. Aerodromas 6 A.

Dideliu žiedu apsuptas naikintuvas. Iš šarvuotio liuko iškišęs galvą į garsiakalbį rėkia pulkininkas M.:

- Tau įsako aerodromo vadas ! Palik savo postą !
Garantuoju, niekas į tave nešaudys !

Sargybinis atsargiai apžvelgia iš už kuro bakų į netoliese sustojusias mašinas:

- Na, ne ! Majoras mane čia pastatė, majoras ir įsakys pasitraukti !

- Kvaily ! Tu pats jį nušovei !

- Buvo įsakymas NIEKO neprileisti !

Pulkininkas nuleidžia garsiakalbį ir linkteli vienam prie žemės prisispaudusiam kareiviui. Šis prie akies priglaudžia snaiperio šautuvo binoklį.

- Pataikysi ?

Iš už kuro bako tesimato tik pusė veido ir petys.

- Nežinau...

- Reikia būtinai pataikyti !

- Ne, nepataikysiu.

Pulkininkas nusikeikia ir lenda į šarvuotio kabiną. Paėmęs raciją, praneša:

- Visoms mašinoms dėmesio ! Darome priedangą kareiviams. Ginklų nenaudot ! Pirmyn !

Mašinų eilė lėtai pajuda į priekį. Iš paskos prisiglaudę, atkišę automatus, lapnoja desantininkai.

Sutrata šūviai, kraštiniis šarvuotis sustoja.

- Po velniais ! Stop !!! - suklinka į eterį pulkininkas.

Po to sau sumurma. - Kas jam davė prieštankinį kulkosvaidį ?..

4.45. Vietos laiku. "Baltųjų" karinio bloko sekimo centras.

Naktis. Virš žolė apžėlusių kalvelių dvelkia malonus vėjas. Sukasi lokatoriai. Kraiposi gigantiškos radio antenos.

Bunkerio salė pilna baltai apsirengusių kariškių. Prie pultų sėdi operatoriai.

- Ponas generole, juodieji pradėjo neplanuotus manevrus, - sako jaunuolis pliktelėjusiam ir tukliam vyriškiui.

Ekranuose spindulys be perstojo pypsi, užkliudydamas vis naujus ir naujus taškus.

- Tai jau ne manevrai, - liūdnai palinguoja galvą generolas. Perduokit mūsų generaliniam štabui: "Juodieji" pradėjo karą.

Kaukia allarmo sirenos. Į tamsią naktį švilpdami šauna lėktuvai. Žemėje prasiveria pragaro angos ir riaumodamos, blaškydamos ugnies uraganus, kyla raketos...

4.47. "Juodųjų" generalinis štabas.

Gynybos ministro - maršalo kambarys. Prie lango - inkrustuotas stolas, kampe - senovinė spinta, šalia jos - lova. Lovoj miega žilstelėjęs vyras. Ant stalo čirškia telefonas.

- Klausau, - vangiai išsiritęs nukelia ragelį.

- Draugas maršale! "Baltieji" sukėlė visas oro pajėgas!

- Kuo aš čia dėtas! Sunaikinkit juos, - nusižlovauja vyriškis.

- Sunaikinti??? Bet... tai - karas!

- Na taip... Galiu toliau miegoti?

- Taip... - ragelis supypsi.

Suskamba gretimas telefonas.

Pyktelėjęs maršalas stveria dar ir antrąjį.

- Klausau.

Kalbėjo angliškai:

- Pone vidaus reikalų ministeri, kas pas jus darosi? Kokie neplanuoti manevrai?

- Manevrai?? Kokie manevrai? Tai jūs geriau pasakykit, ką veikiat! Sakykit tiesiai: norit pradėti karą! Labanaktis.

Jis padeda abu ragelius ir greitai maunasi kelnes. Po to nuspaudęs zumery mygtuką, išsikviečia automobilį. Dar surenka keletą numerių į Vyriausybės rūmus, civilinės gynybos štabą ir nulipa laiptais žemyn.

4.47. Aerodromas 6 A.

Pulkininkas M. sėdi šarvuotyje užsidėjęs ausines ir klausosi pranešimo:

- Drauge pulkininke, priėmėm oro pavojaus signalą, pats laikas evakuotis į bunkerį.

Karininkas pro langelį dėbteli į naikintuvą. Atbula

ranka pakelia raciją:

- Visoms mašinoms visu greičiu atgal!

Šarvuočiai užriaumoję kerėpliškai apsisuka. Susi-
gūžę kareiviai liuoksi iš paskos.

Seniai išaušo. Saulė švelniausiais tonais nudažė
gėlėtą pievą. Šlamėjo medžiai. Čireno vieversys.
Vėjas glostė sargybino plaukus. Vaikinas retkarčiais
apžvelgdavo dangų ir lauką - toliau saugojo jam
patikėtą naikintuvą.

KIEKVIENAS TURI TEISĘ GYVENTI

Į stiklą barbeno lietus. Už lango, iki pat horizonto, plytėjo vienodai niūrus ir pilkas dangoraizčių peizažas. Jis atrodė dar pilkesnis nuo apsiniaukusio dangaus. Tačiau, atrodo, tai nė kiek nejaudino sėdinčiųjų kambaryje. Jų buvo trejetas: dvi moterys ir liūtė.

- Žinai, brangute, dabar labai madinga laikyti liūtus. - Nutraukusi tylą pragydo rudų plaukų ir išdidžios laikysenos mergina.

Antroji, pagyvenusi dama su šviesiai nudažytais plaukais ir įsiteikiančia šypsena veide, sulinksėjo. Iš šalies niekaip nebūtum nusprendęs, ar tai reiškia sutikimą ar padrašinimą tęsti pokalbį.

- Katryna - Lauro dovana man, - švelniai žiūrėdama ir ranka glostydama po stalu gulinčią liūtę, tęsė ruda-plaukė. - Vienas didžiausių genetikų pasiekimų! Sunku patikėti, kad jų prosenelai buvo plėšrūnai! Ko norėti, jeigu net dar trečios kartos liūtai turėjo žvėrišką instinktą. - Visa ši istorija buvo tūkstančius kartų atpasakojama visomis masinėmis informacijos priemonėmis, tačiau ją perpasakojančios merginos balse jutai tokią gaidą, tarsi jai būtų buvę betarpiškai pranešinėjama apie eksperimento eigą.

Šeiminkė dar kartą linktelėjo galva ir pasilenkė įpilti viešniai kavos:

- Tiesiog baisu, dar prieš ketvirtį amžiaus Serangetyje laisvėje bėgiojo liūtai, keldami siaubą aplinkinių miestų gyventojams. Gerai, kad vyriausybė nusileido visuomenės spaudimui ir sugaudė juos, o

tai dar nežinia, ką šie būtų iš bado iškrėtę...

- Klausyk, Regina, kodėl vyras tau nepadovanoja liūto? Įsivaizduoji, kaip būtų romantiška...

- Evaldas nepaprastai juos myli ir negali pakęsti, kaip, anot jo, žvėris tampa žaisliuku... Sako, jo senelis buvęs aistringas gamtininkas...

- Pasakos, geriau sakytų pinigų neturi.

Šeimininkė staiga išraudusi piktai atrėžė:

- Tavo žiniai, jis uždirba dvigubai daugiau nei tavasis Laurukas!

- Cha! Tai ko gi jam prie Kongo prireikė?! Nuo kreditorių kudlas nešė?

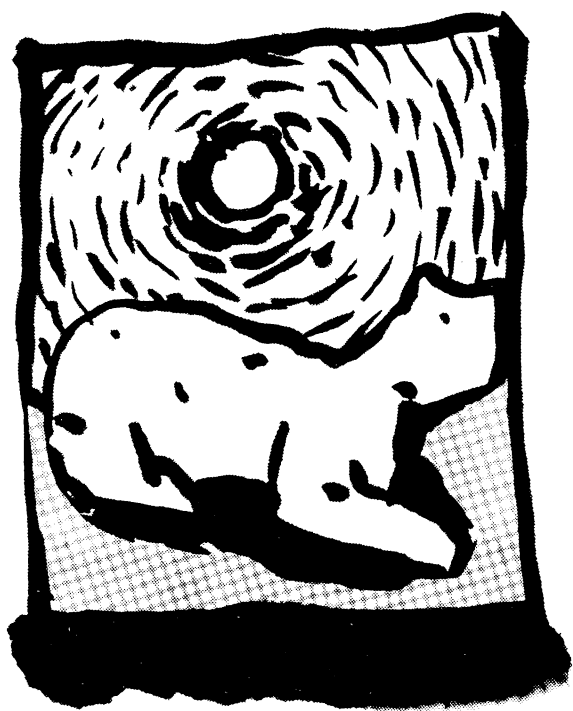
- Iš kur žinai? - išsprūdo staiga išbalusiai šeimininkei.

- Vadinas, tiesa?! Na, ką gi, tai aš daugiau tavęs nebetrukdysiu... - ištarė pakildama viešnia. Po to, užmetusi sau ir liūtei apsiaustus triumfuodama, užtrenkė duris.

- Jūs, pone, čia palūkėkit, direktorius tuojau ateis, - atsiprašinėdamas šnekėjo patarnautojas.

Evaldas atsisėdo į fotelį. Nužvelgęs baltas laukiamojo kambario sienas, pasinėrė į prisiminimus. "Kaip tada viskas prasidėjo?.."

Negailestingai kepinu saulė. Už pusmylio, tolimajam Kongo krante, apgaubti dūmų debesio, kyšojo vos matomi kaminais. Šiapus, iki pat horizonto, plytėjo rudas, išdraskytų džiunglių peizažas. Viskas atrodė dar labiau ruda nuo akinančių saulės spindulių. Atvirose vietose galėjai išvysti kalnus šiukšlių. Nuniokotą gamtą gaubė nepaprasta tyła. Tik po kojom lūžinėjančios šakos sausiai poškėjo. Pasiutusiai norėjosi gerti, tačiau jis kentėjo - rūgščių išgraužtoje dykynėje kiekvienas rasos lašas - mirtis. Evaldas nė nežvelgė į ant kaklo tabaluojančią bioleškiklį. "Kiekvieno gyvo padaro išleistas garsas skardėtų per pusmylį, o dabar... ramybė... nepaprasta ramybė..."



Bet nereikia prarasti vilties, jis negali tuščiomis grįžti. "Arba aš surandu bent vieną dar lakiojantį paukštį, arba... Pinigų neilgam užteks..." Atmintyje iškilo pokalbis su zoologijos direktoriumi:

"... - Norite išbristi iš skolų? Sugaukite nors vieną laukinį paukštį.

- Iš kur? Jau dešimt metų kaip niekas nėra matęs paprasto žvirblio!

- Jūsų reikalas... Tačiau, kiek žinau, kreditoriai su skolomis nelaukia... Ryžkitės..."

Šakos užskleidė parudavusios upės tėkmę. Džiunglės tankėjo. Vis dažniau saulės spinduliai sutrūkinėdavo. Staiga kaip paklaikusi ėmė blaškytis bioieškiklio rodyklė. Širdis apmirė. Evaldas atsargiai praskleidė šakas. To jis gyvenime niekada nesitikėjo: rudų palmių paunksmėje žaliavo mažytė oazė. Vidury jos tryško šaltinėlis. Ir tai ne viskas! Šalia jo gulėjo liūtas! Evaldas iš laimės suakmenėjo, bet vėliau, džiaugsmui kiek atslūgus, tik mintis apie laukiamą skurdą - pakėlė jo šautuvą: liūtas atrodė neišpasakytai sulysęs, purvinas, jo kailis vietomis buvo išslinkęs, į šaltinį mirkstančios letenos raudonavo nuo kraujo. Visame kūne vienos tik akys žibėjo kažkokia keista, akinančia šviesa. Žvėris pasuko galvą žmogaus pusėn. Akimirkai jose žybtelėjo pyktis. Liūtas stengėsi pakilti, bet čia pat sunkiai sudribo. Jis dar kartą pažvelgė į žmogų: gal maldavo pasigallėjimo? Driokstelėjo šūvis. Po minutės liūtas jau miegojo...

O toliau?.. Toliau garbė ir pinigai...

"Ne, atvirksčiai - pirmiau pinigai, po to garbė..."

Laukiamąjį tarpduryje pasirodė apkūnus vyriškis:

- A, tai jūs, mano drauge! Na, tai kaip gyvenat? Kokie vėjai pas mus atpūtė? - Išskėtęs rankas, tarsl didžiausią bičiulį sutikęs, pradėjo linksmai berti zoologijos sodo direktorius.

- Ė žinau, žinau! Vėl kokį hipopotamą atridenot? Ne? Tai gal dramblį? Irgi ne? Bet užėikim į kabinetą.

Pasėdėsim, paplepėsim... - ir viena ranka apglėbęs Evaldo pečius pasuko link kabineto durų.

Patalpa nepasižymėjo prabanga: kampe didelė spinta, griozdiškas rašomasis stolas ir keletas minkštų krėslų svečiams.

Įsitaisęs kėdėje ir pasiūlęs svečiui prisėsti, direktorius suokalbiškai pažvelgęs vėl prašneko.

- Gal norit kavos? Ne, ne to sintetinio šlamšto... Tikros, tiesiai iš Brazilijos.

- Ne, ačiū..

- Tai gal gerų cigarų? Ne?!

- Ne...

- Žinokitės... - matomai, kiek įsižeidęs, atitarė šeiminkas. - Tada dėstykit, kokiu reikalu pas mus atėjote. - Knisdamasis kažin ko po kišenės su įsikąstu cigaru dantyse tęsė direktorius.

- Aš užsukau pasižiūrėti, kaip laikosi mano liūtas, bet kad gidal visai ne jį man parodė...

Direktoriaus ranka su uždegtu degtuku sustingo, staigiu mostu užgesino liepsną. Iš dantų ištraukė neuždegtą cigarą ir užsigulęs ant stalo rimtai paklausė:

- Jūs apie tai dar kam nors, be manęs, sakėt?

- Ne. Bet aš noriu žinoti, kur anas liūtas? O gal aš apsirinku?

- Ne, jūs neapsirinkat, - staiga atvirai prisipažino storulis. Kiek patylėjęs vėl ištarė: - Eime...

Jie pakilo, praėjo laukiamąjį ir pasuko tarnybinių laiptų link.

- Kas gi atsitiko liūtui? Ir kam jūs jį pakeitėte? - nerimavo Evaldas.

- Gal viską iš eilės? - Besileisdamas laiptais, atitarė direktorius.

Jie nusileido į pirmą aukštą ir pasuko į dešinę. Koridorius buvo prastai apšviestas. Žmonės metė ilgus šešėlius.

- Jūs pats matėte, kokį leisgyvį, apšėpusį liūtą mums atgabenot. Rods, turėtų džiaugtis, kad iš tokio pragaro ištraukėm, tai ne - nieko neėda ir nieko neklauso. Įpykau: ką gi - dvėsk! Ir išmečiau jį. Štai jis!

Jie sustojo dideliame kambaryje su nežinia kam skirtu langu.

Viduryje patalpos, narve, gulėjo liūtas.

- Jo vietoje patupdém trečios kartos liūta, jūs, žinote, jie dar turi laukinio žvėries instinktą: éda žalią mėsą ir mušami priešinasi. Be to, dar ne taip blogai ir atrodo, ne taip, kaip šis apšepęs kuinas...

Evaldas nebesiklausé, jis pritūpęs žvelgė į liūtą. Tačiau šis visai nekreipé dėmesio į atėjusius. Žvėris atrodé nelyginant sfinksas. Didelė galva, padéta ant priešakinų letenų, žvelgė į tamsų žvaigždėmis mirgantį langą.

"Nejau išties jis ilgis to pragaro? Ne, tik jau ne jo... Tai ko gi?"

Tamsiam kambary, rodési, švieté dvi didžiulés, nepaprastai liūdnos, bet vis tik išdidžios liūto akys.

Ne, jis ilgėjosi ne tų rudų miškų ir upių, bet to žalio ir čiulbančio, žlauraus, bet vis tik laisvo ir nenušaubto pasaulio...

Juk kiekvienas turi teisę gyventi...

BYLA Nr. 1137_____

I. Drakonas

Ši istorija nutiko ne taip seniai. Dar šiandien gyvi atsiminimai daugeliui neleidžia ramiai miegoti. Pavyzdžiui, mano mama, dabar prieš miegą visada išgeria valerijono lašų. O viskas prasidėjo ankstų rytą.

Sėdėjau prie rašomosios mašinėlės. Pro atvirą langą pūsčiojo švelnus vėjelis. Rytoj Mokslų Akademijoje turėjau skaityti referatą "Nežemiškųjų organizmų įtaka, formuojantis Žemės biosferai". Darbas nesisekė. Staigiu judesiu išplėšiau iki pusės atspausdintą lapą ir tėsčiau ant grindų, kur išsibarstė jau gulėjo gera šūsnis popierių. Suirzęs atsilošiau, surakinau rankas ant krūtinės, susimąčiau.

Kažkas negarškai pabeldė.

- Po velnių! - pašokau. - Mama, aš prašiau manęs netrukdyti!

Pabeldė dar kartą. Nustebęs suvokiau, kad beldžia ne į duris, o į langą. Akimirksniu sumečiau, kad mūsų butas - šeštame aukšte. Atsigrežęs apstulbau. Ant palangės tupėjo žvirblis dydžio padaras. Su sparnais, kaip paukštis, tačiau visas žvynuotas, ilga driežo uodegėle bei dantuota burna vietoj snapo. Stovėjo jis ant dviejų paskutinių tripirščių kojų, priešais save laikydamas kiek mažesnes letenėles - rankas. Padaras priminė priešistorinį driežlapaukštį

archeopterikšą.

Supratęs, kad aš jį pastebėjau, iššlepe dantuotą ryklę, ėmė mosuoti plėvėtais sparniukais, šnypšti. "Vaje, kaip nusigandau", - nusišalpiau mintyse. Stengdamasis neprajukt, lėtai judesiais pasiekiau kampe stovintį tinklelį drugiams gaudyti. Taip pat atsargiai prisėlinau prie lango. Tada staigiai grybštelėjau tinkleliu. Pabaisiukas, kaip aš jį mintyse pavadinau, suspurdėjo graibštely stengdamas ištrūkti, tačiau tik dar labiau susipainiojo. Su laimikiu grįžau prie spintos, kurioje pasikuisęs ištraukiau tuščią kanarėlių narvelį.

- Galėsi giesmeles giedot, - šyptelėjau, sodindamas padarą ant laktos.

Šis pamėgino įkasti.

- Na, na! Neįsivaizduok esąs šuo! - pyktelėjau.

Tą pat sekundę Pabaisiukas pastebimai ūgtelėjo.

- Oho! - nustebau. - Na, žinoma, tu tikriausiai alkanas, užtat ir kreti tokius triukus. Bet ką gi tu valgai? Jeigu tu paukštis, turėtum lest kruopas, o jeigu gyvūnas - lakt pieną.

Apsidžiaugęs gudria išvada, atidariau duris ir šūktelėjau į virtuvę:

- Mama, lėkštutėse atnešk pieno ir kruopų!
Netrukus bambėdama tarpdury pasirodė mama.

- Ma, žiū ką sugavau! - sumosavau narveliu.

Motina sukliko nesavu balsu ir iš rankų išmetė indus.

Pabaisiukas akimirksniu padidėjo sulig balandžiu.

- Jėzus Marija! - vėl suspigo mama.

Pabaisiukas tik dar labiau išsipūtė.

- Mesk lauk tą bjaurastį! - šlykštėdamasi susiraukė motina.

- Bet ma!..

- Mesk lauk! Negi nematai kaip jis greit auga!

Nunarinęs nosį, išdūlinau gatvėn. Referatas visai išgaravo iš galvos: rūpinaus, kaip pasielgt su keistu padaru. "Taigi, keistu. Visoj Žemėj kažin tokį ar rasi, o dar velniai žino, kodėl didėja!"

- Pavadinsiu tave Pabaisiuku, - mirktelėjau.

Pabaisiukas susigūžė.

Staiga pajutau, kad esu toli gražu ne vienas.

Tuntas smalsuolių susidomėję sekė iš paskos/Kažką rodė pirštais, šnibždėjos. Kol aš svarsčiau, ką man veikti, nepastebėjau, kad nešinas tokiu nematytu padaru atkrapčiau daugelio praeivių dėmesį. Šie praleisdavo mane į priekį, o patys prisijungdavo prie sparčiai gausėjančio būrio. Ausis pasiekė kai kurios nuotrupos:

- Sakai, jis - marsietis?

- Nu... Matai žvėrelį?

- Ta, kur narve?

- Jo. Marsiečiai net kelionėse su jais nesiskiria.

Nepakantumas tarp žemiečių ir marsiečių įsišaknijo dar karo dėl ūtakos sferų Jupiterį metu. Todėl nūnai kiekvienas toks susitikimas baigiasi vaidais.

Štai sankryža. Anapus, kampiniam name, gyvena bendradarbis iš Kosmozoologijos sektoriaus. Jis turėtų padėti "nusiplaut".

Palaukęs, kol šviesaforas užžiebs raudoną signalą, puoliau per gatvę. Sucypė stabdžiai, prieš akis sumirgėjo persigandęs vairuotojas. Per stebuklą likęs gyvas, puoliau į laiptinę. Mašinų srautas atitvėrė nuo persekiotojų. Piktdžiugiškai pastebėjau, kad jie pametė mane iš akiračio.

Užkopęs laiptais, paskambinau į duris.

- Sveikas, - užsimiegojusi veidu pasisveikino draugas.

- Leisk greičiau į vidų, mane seka.

Bičiulis užrakino duris:

- Kas atsitiko?

Ir žvilgtelėjęs į narvelį viską suprato.

- Dėl šito? O kur tu jį pagavai?

- Šįryt tupėjo ant palangės... Sauliau, gal žinai, koks čia paukštis?

- Tai, brolyt, ne paukštis, - sumurmėjo kviesdamas kambarin.

Saulius gerą valandą žiūrinėjo Pabalsiuką pro padidinamąjį stiklą, matavo, vartė knygas.

- Tai Marsietiškas drakoniukas, tik kažkokios kitos rūšies. Jie būna ne didesni kaip penki centimetrai, o šitas daug stambesnis.

- O ką jie ėda? - padėjau žurnalą, kurį per tą laiką spėjau perskaityti du kartus.

- Apie tai né vienoj enciklopedijoj neužsiminta. Ir išvis, teparašyta tik, kad karo dėl Jupiterio metu jų buvo privisę nepaprastai daug. Tačiau dabar vėl tiek, kiek buvę.

Iš laiptų aikštelės atskriejo šurmulyš.

- Koks ten triukšmas? - paklausė bičiulis.

- Tai tikriausiai manęs ieško - palaikė marsiečiu.

- Beveik neapsigavo, - šyptelėjo Saulius.

Dar kiek pasėdėjom, pagurkšnojom kavutę, paplepėjom apie politiką. Išeidamas paprašiau drakoniuką palaikyt pas save:

- Supranti, mama neleidžia jo turėt, o, be to, grįžti teks vėl gatve...

Saulius mielai sutiko.

II. Pagrobimas

Referatas pasisekė. Reikėjo tik hipotezes įrodyti praktiškai. Tuo tikslu jau kitą dieną ėmiausi bandymų. Tačiau greitai teko nusivilti. Pastebėti panašumai tarp organizmų pasirodė esą atsitiktiniai ir niekad neturėję įtakos Žemės evoliucijai. Ir iš viso, kas tiko vieniems, tas netiko kitiems. Patekom į aklavietę. Kaskart eidamas į laboratoriją, galvodavau, už ko griebtis. Retkarčiais, kilus idėjai, džiugiai pasitvindavau rankas, užsakydavau bandomųjų triušų ar beždžionių ir ragindamas darbuotojus iščiupinėdavau kiekvieną nervą, bandydamas surasti ką nors bendro, sakysim, su Veneros šokliu.

- Vis eksperimentuoji? - keistai šypsodamasis, paklausdavo Saulius.

Dabar mes susitikdavom dažniau. Jo skyrius vykdė panašią programą: tyrinėjo galimą nežemiškų organizmų poveikį dabarčiai.

- Tau gerai, - atšaudavau, - pasigauni Mėnulio žiurkę ir žiūrį, ką ji įkanda ir ko ne.

- Galbūt, galbūt, - mašliai atsakydavo.

Vieną vakarą, baigiantis darbo valandoms, mane pakvietė prie telefono. Skambino Saulius.

- Klausyk, tu šiandien nematei drakono? - balsas aiškiai susijaudinęs.

- Ko tokio??
- To padaro, kurį tu prieš mėnesį buvai atnešęs.
- Nemačiau. O kas atsitiko?
- Jis pabėgo!
- Ir, žinoma, viską ryja kaip Mėnulio žiurkės? -
pajuokavau.

Saulius išvadino mane asilu ir liepė kuo greičiau atvykt į Saugumo departamento ypatingąjį posėdį.

Nustvilksdamas chalata bei mazgodamasis rankas, maščiau, ką šis pokalbis reiškia. Vienas Saugumo departamento skyrių, įkurtas koval su Žemei pavojingais kosminiais išibrovėliais. Pavojaus atveju, grupės, dirbančios su nežemiškos kilmės organizmais, turi laikyt save mobilizuotomis, tam šaukiamas ypatingasis posėdis.

"Bet kuo čia dėtas Marsietiškas drakoniukas", - pagalvojau sėsdamas į automobilį.

Nurodytą valandą visi atvyko į Saugumo departamento rūmus.

- Pona! , - pradėjo Saulius prieš susirinkusią auditoriją.

Jis atrodė išbakęs, rankos, padėtos ant katedros, virpėjo, - Pona! , kaip jūs suprantate, ypatingasis posėdis šaukiamas ne kada norit... - pauzė. - Iš mūsų laboratorijos kažkas pagrobė Žemės gyvybei pavojingą žvėrį.

Saulius rankiniu distancinio valdymo pultu užgesino šviesą, įjungė kino projektorių. Už jo nugaros ant sienos - ekrano ėmė mirgėti filmuoti kadrai.

- Kad jūs geriau suvoktumėte kuo žvėris pavojingas, noriu trumpai papasakoti ir parodyti eksperimento eigą.

Ekране išvydau nedidelį narvą. Jo viduryje pasirėmęs ant uodegos snūduriavo... Pabalsiukas. Jis atrodė lygiai taip pat kaip ir tą atmintiną rytą. Bet štai jis pabudo. Apsidairė. Po to, pamatęs žmones baltais chalatais, išskėtė sparnus, šnypšdamas ir krypuodamas ėmė bėgti palei groteles.

- Jis išalko, - paaiškino Saulius, - noriu atkreipti jūsų dėmesį, valgo jis kas dvidešimt keturios valan-

dos.

Narvo durelės atsidarė. Laborantas įstūmė baltą pele. Pelytė pauostė orą ir suakmenėjo. Drakoniukas, nors buvo nugara į auką, džiugiai pašoko į viršų ir ... ūgtelėjo sulig kate.

- Įsidėmėkite, jis padidėjo nepalietęs maisto, - įterpė Saulius.

Suplasnojęs sparnais, tarsi pelėda užpakalinėm kojom stvėrė pele, nasrais įsikirto į kūną. Po to ėmė draskyti letenėlėmis - rankomis. Galiausiai atsitraukė nuo sudarkyto lavonėlio ir, kaip man pasirodė, šypsodamasis kruvina burna, atsirėmęs į uodegą užsnūdo.

Nauja filma. Labai panaši susidorojimo scena su triušiu. Bet pastebėjau, kad drakoniukas iškart nepuola aukos, o tarsi stengiasi iš pradžių ją įbauginti. Ir vėl kaip minute anksčiau man pasidievagojos, kad Pabaisiukas, dabar jau kiemsargio dydžio pabaisa, užmiega patenkintas įvykdyta žudyne. Kad tai žudynės, buvo aišku kaip dieną. Jis nė karto neprarijo nė menkiausio mėsos kąsnio.

- Priklausomai nuo ūgio mažėja intervalai tarp maitinimosi. Dabar Marsietiškas drakoniukas valgo kas dvylika valandų. - Saulius įjungė šviesą.

- Mūsų eksperimentų išvados: pabaisa sugauna smegenų skleidžiamus baimės laukus, tada jos organizme įvyksta staigūs ląstelių dalijimosi ir augimo procesai. Padidėjęs organizmas reikalauja daugiau maisto, dėl to sutrumpėja maitinimosi intervalai. Be to, jūs jau matėte, padaras - plėšrūnas, minta krauju. Skraido tikrai puldamas, na, o daugiau... - atodūsis, - daugiau sužinoti nespėjome. Šiandien tarp 14 ir 20 valandos jis dingio. Laborantas, kuris pamaitino Marsietišką drakoniuką prieš jam prapuolant, tvirtina gerai užrakinęs narvą. Valytoja, o paskui ir mes, dureles radome atviras, spyną nukritusią, tarsi perrėžtą autogenu. Langą iškultą.

- Muncipalitetui pranešėt? - pasiteiravo kosmozoologijos sektoriaus direktorius.

- Taip. Šerifas sėdi salėje.

Kresnas vyriškis juodom kelnėm, baltiniais ir kaklaraiščiu pasimuistė krėsle:

- Vis dėlto nesuprantu, kuo tas žvėrelis pavojingas?

Saulius suspaudė lūpas:

- Tai ne žvėrelis, tai - grobuonis. Galimas daiktas, kad jis puola žmones. Galit įsivalzduoti, kaip slaubūno išsigąs moterys ir vaikai. O su kiekvienu padidėjimu jis ne tik stipresnis, bet ir alkanesnis. Tai reiškia, kad greitu laiku galima ištisa žudynių virtinė.

- Betgi jūs sakėte, kad žvėrelis pagrobtas, - suraukė kaktą šerifas.

Saulius pamėlo. Šerifo bukumas išvedė jį iš kantrybės.

- Šitas žvėrelis, - pasakė pabrėžtinai, - nusikaltėlių rankose gali tapti nauju ginklu. Tuo labiau, kad žvėrelis, - vėl nepaprastas ironiškumas, - yra patelė.

Per salę nuylinijo šnabdesių banga.

- Operatyvinė grupė... - pradėjo šerifas.

- ... Daugiau neaptiko jokių pėdsakų.

- Kaip jūs paaiškinot apie įvykį?

- Pasakiau, kad tai nepaprastai retas ir brangus egzempliorius.

Šerifas dar kažką pasitikslino.

- Ką gi, nusikaltimą tirs policija, - pasakė direktorius. - Profesoriau Sauliau, jūsų argumentai nepakankami sušaukti ypatingąjį posėdį. Jūs be reikalo atitraukėt žmones nuo darbo.

- Matote, - sumišo Saulius. Jo akys maldaujančiai pažvelgė į mane. Aš supratau, ką jis turi omeny, ir ryžausi pagelbėti.

- Be to, - atsistojau, klausytojai atsigrįžo, - Marsietišką drakoniuką pagavau prie savo namų. Todėl mudu su profesoriumi Sauliumi bijome, kad įvykęs masiškas nežemiškos kilmės atelvių įsiveržimas.

Didžiausias triukšmas. Vienas per kitą šaukia, teirujas. Tūkstančiai kaip? Kada? Kur? Kodėl? Vos spėju atsakinėti. Galiausiai perrėkdamas šurmulių direktorius pareiškia, jog vienos grupės tyrinės apylinkes, kitos kuo skubiausiai ieškos efektyvaus ginklo prieš įsibrovėlius.

III. Policininkas per atsitiktinumą

Kelios dienos praslinko ramiai. Nei mieste, nei respublikoje nieko ypatingo neįvyko. Kriminalinės kronikos taip pat tylėjo. Visai kitaip reikalai klostėsi Akademijoje. Iki tol pilnos laboratorijos ištuštėjo. Nė gyvos dvasios auditorijose ir koridoriuose - studentai paleisti neeilinių atostogų. Biologų kuopelės išsibars-tė po visą Lietuvą. Į Koordinacinį centrą plaukia vie-nodai trumpos, nieko nesakančios telegramos. Visi užsiėmę, tik mano grupė nuobodžiauja.

- Tave paaukštino, - liūdnai šyptelėjo Saulius, kai jam pasiguodžiau, kad dirbti su Marsietiškais drakoniukais pavesta man.

Tai skaudus smūgis Sauliui. Jis tikėjosi už prara-dimą atsirevanšuoti. Bet administracija užduotį patikėjo grupei su panašia programa. Vaikinas tiesiog akyse blogo. Visą parą kažį kur dingdavo, valgė pripuolamai, beveik nemiegojo. Jį persekiojo mintis, kad dėl to, kas atsitiko, kalčiausias jis. Tai davė suprasti direktorius, įsimintiną vakarą paklausęs, kodėl mėnesį tylėta.

Darbu aš, anaipatol, nesidžiaugiau. Kosminis trans-porteris iš Marso atgabeno visą konteinerį nudvė-susių drakoniukų. Vienas leisgyvis užvertė kojas, vos juo ėmėme rūpintis. Teko užsakyti antrą siuntą. Šį kartą paprašiau, kad juos atvežtų paprastuoju erdvėlaiviu. Automatika transporterį neatstos žmo-nių globos erdvėlaivį. O kol kas priverstinai išsiuos.

Man patinka amžinai žalias parkas prie Mokslų Akademijos rūmų. Sėdi ant suolo po šimtamečiu kaštonu, stebi susiglaudusias poreles, išdykaujančius vaikus, plepančias bobutes. Atskirtas nuo miesto sumaišties klausaisi lakštingalos giesmės ir tiesiog padaužų žvirblių peštynių aidą. Mosuodamas laik-raščiais pro šalį bėga berniukas:

- Slaubinga žmogžudystė sąvartyne! Fimos "Kle-vas" apiplėšimas! Skaitykite laikraščius! Skaitykite!

Sugraibęs kišenėje smulkių, nusipirkau dar spaustuvės dažais kveplančią "Respubliką". Pirmam puslapy didžiulėmis raidėmis mirga žinia apie poli-cininko nužudymą. Kiek tamsiose nuotraukose

sudraskytas la vonas. Į šalis išsvaldyti vidaus organai, ištašytos žarnos. Toks įspūdis, tarsi kažkas ieškojo aukos viduriuose.

Penkeri policijos mokykloj praleisti metai išugdė loginį mąstymą, todėl iškart nesušukau: "Tai jis!" O emliau įtemptai galvoti.

"Sprendžiant pagal žymes laboratorijoj, drakoniuoką pagrobė organizuota grupė. Taigi kažin, ar jie iškrėstų tokią kvaliystę: išbandymą policininku. Šimtus kartų lengviau nužudyti praetiv... Nejaugi maniako darbas?"

Sustabdęs pirmą pasitaikiusį taksį "nuskuodžiau" į policijos poskyrį. Prie durų - spūstis. Reporteriai su kino ir video kameromis, fotoaparatais, tvairiausių ilgių mikrofonais, kitokiais technikos stebuklais bandė patekti į pastatą. Dvejetas stambių policininkų iš paskutiniųjų stūmė juos atgal. Negalėdamas prasisbrauti į pirmas eiles, kur tuzinas rankų mosavo svariais dokumentais, patraukiau ieškot avarinio išėjimo.

Tas pats ir prie šių durų. Sukdamas trečią ratą apie pastatą, antram aukšte pastebėjau atvirą langą. Greta jo leidosi lietvamzdis...

- Laba diena! - nuo palangės tvirtau į kabinetą.

Už stalo sėdėjusi pečius siekiančių juodų plaukų, mėlynakė, iškilios krūtinės policininkė suspigo.

- Panele, neišsigąskit, aš - ne plėšikas. Štai saugumo departamento išduotas pažymėjimas.

Ji nepatikliai dėbtelėjo.

- Labai atsiprašau, kad jus sutrukdžiau, bet supraskit, durys užgultos reporterių, o man mirtinai reikia pas šerifą.

- Šerifo nėra, - balta rankute pakedeno garbanas, palygino uniformą.

- Kaip nėra?!

- Jis savaitgaliui išvykęs prie jūros.

- O kas jį pavaduoja?

- Aš, - nusišypsojo.

- Jūs? - pasijutau kaip į žemę įkastas.

- Saugumo departamentas susidomėjo žmogžudyste?

- Ne... tai yra taip. Matot, aš jau nuo šilandien

norėčiau pradėti dirbti kriminaliniame skyriuje.

- Bet tam reikia būti baigusiam Policijos Akademiją.

Iš vidinės kišenės ištraukiau ir ant stalo padėjau privataus detektyvo diplomą. Mergina sutriko:

- Jeigu leisite, aš pažitūrėsiu.

- Prašom.

Atvertusi skaito:

- Valdemaras Jankus... - vėl kerinčiai nusišypso, ištiesia ranką, - Malonu susipažinti - leitenantė Audronė Kasulaitytė.

Pasikeitėm keliom mandagumo frazėm. Po to, pasirašęs reikalingus popierius, atlikęs kitus formalumus, buvau priimtas į darbą. Bet vis negalėjau apsiprasti su nuo šiol mano žavia viršininke. Sunku įsivaizduoti, jog tokia graži moteriškė gali kam nors vadovauti, įsakinėti. Visai apie kitką galvodamas bėriau litanijas, ko man reikėtų išsamesniam tyrimui.

Mergina klausėsi įdėmiai, visą tą laiką rodydama baltus it perlas dantis purpurinių lūpų apsode.

- Deja, - ji atsuduso, kai aš net sukaitęs baigiau, - galu jums pasiūlyti labai nedaug, tą, ką patys su vargu surinkome.

Zumery nuspaudė mygtuką.

IV. Pasiklydęs latvas.

Tarpdury išdygo šviesiaplaukė. Mintyse sau prisipažinau nepajėgiančiu nuspręsti, kuri vertesnė "aukso obuolio". Abi merginos buvo gražios, bet jų grožis buvo absoliučiai skirtingas, nelyginant dangaus ir pragaro.

Palaidi tarsl čigonės bangomis vilnijantys leitenantės plaukai - visiškas kontrastas ilgai, auksinei, vos ne iki juosmens pavaldinės kasai. Ovalinis veidas, griežti ir taisyklingi bruožai vienos - apskritas bei putlus lyg mergaitės veidukas kitos. Viršinininės apvalių formų, nedidukė, moteriška figūra, - įėjusios liesos, kiek išilgintos, bet grakščios kūno linijos, kas ypač tinka tokioms kaip ji, aukštaūgėms. Pirmosios akyse retkarčiais blykstelėdavo žaibai; jutai, kad šis

grožis šaltas it ant stiklų išpaišytų ledo gėlių. Antroji visa savo esybe dvelkė naivumu. Išplėstos žalios lėliukės, spinduliuodamos šilumą, kartu tarsi stebėjos, jog tiek esama blogio po saule.

- Vilija, - kreipėsi leitenantė į blondinę, - tai mūsų naujas darbuotojas. Jam reikia bylos numeris 1137.

Vilija pasisveikindama linktelėjo galva ir pirštu pakvietė sekti iš paskos. Atsisveikindamas panelės Audronės paprašiau paskambinti į laboratoriją (kur jau visa savaitė gyvenau), jei kas svarbaus atsitiktų.

Klaidžiodami koridorių labirintu, sukomės, kilome, leidomės. Pagaliau įėjome į archyvus - salę, ankštą nuo lubas siekiančių lentynų. Kiekvienoje lentynoje kilometrines eilės sunumeruotų dėžučių - visa, kas susiję su viena ar kita byla. Šalia durų atitvertas stovėjo stalas. Mergina atsisėdo. Iš stalčiaus ištraukė gal pusės centnerio sveriantį katalogą. Ilgai sklaidė, kol atvertė reikiamą puslapį.

- Robi! - šūktelėjo kažkam, kas slėpėsi tamsiuose praėjimuose tarp lentynų - sektorius C-3. Byla numeris 1137. Atnešk!

Po minutės tarškėdamas atriedėjo robotas. Matyt, senos laidos, nes nė kiek nepanėšėjo į žmones, greičiau į šluokščių konteinerį. Roboto rankos - žnyplės merginai padavė vieną tų dėžučių, nuo kurių gausos linko archyvo sienos.

- Prašom, pone, - ji pastūmė link manęs.

- Ne, ne! Išsinešt bylos medžiagą - griežtai draudžiama, - užprotestavo pamačiusi, kad ruošiuosi išėiti.

- Panele Vilija...

- Atleiskite, pone, aš jūsų nepažįstu.

- Aš esu Valdemaras Jankus, arba tiesiog - Valdas.

- Valdas? - mergina sumišo.

- Na, taip. Naujas kriminalinio skyriaus darbuotojas.

- Šitai žinau... - Viliją išmušė iš vėžių taip netikėtai užsimezgęs pokalbis. - Pone, jūs man norėjot kažką pasakyti...

- ... Kad aš džiaugiuosi tarp šių laiko dulkių radęs nuostabaus grožio perlą.

- Pone, jūs tyčiojate iš manęs!

- Nė kiek, panele. Patikėkite, kalbu iš visos širdies. Kai tik jus išvydau, mintyse tariau sau: "Šit ji - mano svajų fėja ir valdovė".

- Ponas Valdemaras... - balsas griežtas, tačiau netvirtas.

- Prašau vadinti mane Valdu.

- Gerai, Valdai, - tačiau familiarumas merginos lūpose nuskambėjo taip, tarsi skaitomas nuosprendis, - neužmirškite esąs visuomenę gnančioje įstaigoje, o ne kokioje prastos šlovės užiegoje!

- Panele Vilija, jeigu mano žodžiai užeidė jus, maldauju, dovanokite.

- Taip, užeidė! Jūsų sakinių potekstė... Aš jums draudžiu šitaip kalbėti! - akyse sublizgėjo sunkiai tramdomos ašaros. - Robi! Robi! Ar tu pasijudinsi! Nuvesk šitą poną į skaityklą.

Po pažasčia pasibraukęs "bylos medžiagą", lydintas roboto, pro stiklines duris užengiau į gretimą kambarį, svarstydamas, ką netinkamo pasakiau, kas taip šokiravo merginą. Nieko blogo savo žodžiuose neįžvelgęs, nusprendžiau, kad ji greičiausiai "išdribusi" iš Mėnulio, jei komplimentai nepatinka.

"Skaitykla" pasirodė esąs darniai įrengtas kabinetas su pultu. Daugybė mygtukų, klavišų, rankenėlių bylojo, kad čia galima ne tik skaityti, bet ir klausytis įrašų, žiūrėti videojuostas ir t.t. Sudribęs į minkštą krėslą, ėmiau knistis dėžutėje. Joje tebuvo nuotraukos iš įvykio vietos, ekspertizės išvados ir magnetofono kasetė. Nuotraukose neradau nieko nauja, jas jau mačiau šios dienos laikraščiuose. Nieko nesužinojau ir iš šimto puslapių ekspertizės išvadų. Įsiminė tik keli sakiniai: ... "Specialiosios priemonės ir asmeniniai patrolio daiktai - nepasisavinti"... "Mirties priežastis - infarktas"... Dar ir dar skaičiau paskutinį sakinį. Piktai nusikeikliau.

Smegenis užgulė migla. Nesugebėjau net spėlioti. Keisčiausius mazgus padėjusi išnarplioti intuicija tylėjo. Pasijutau lyg laivas, pasiklydęs rūtke...

V. Kada vagystės naudingos

Tikėdamasis ką nors išsiaiškinti, į magnetofoną įdėjau kasetę.

Tai buvo policijos tarnybiniai pokalbiai tarp pirmos ir antros valandos nakties.

- 113! Ar girdi, 113? Kviečia dispečeris.

Apstulbęs pažinau Sauliaus balsą. Vos susilaukiau nepaklausęs garsiakalbio pusėn: "Ką tu čia veiki?"

- 113. Klausau!

- 113. Miesto pakrašty, kvartale prie sąvartyno - muštinės.

- Alio, dispečerinė? Čia kalba 52. Klausyk, Sauli, gal žinai, ko vyrukai susipešė?

- Čia tu, Jonai?

- Neapsimesk, kad nepažįsti.

- Kuriame rajone esi?

- Galima sakyti, šalia sąvartyno. Važiuoju, padėsiu 113.

- Dispečerinė? 15! Kas atsitiko?

- Diskotekoje merginos nepasidalino...

- Klausyk, Sauli, aš žinau vieną "kabaką"... - nešvankūs juokai.

- 15! Neužmiršk, esi tarnyboje!

- Sauliau, nebūk avinas! Kas mus išgirs...

- Aš - 113, girdžiu.

- Vytai, negražu kištis į svetimus pokalbius.

- Čia tu, 15?

- Negali vardu kreiptis... Kokios naujlenos už lan-go?

- Aš juos jau matau!

- Tai ko lauki? Duok garo!

- 113? Kalba 52! Peštukus vyk link sąvartyno! Čia juos ir "parišim".

- Klausyk, 52! Čia - 113! Trišalėj sankryžoj jie išsis-kyrė!

- Sek paskui didesnę gaują.

- 52? Aš - 15, važiuoju pas tave. Suėmė azartas!

- 15! Kviečia dispečerinė, yra darbelio pagal tavo "specifiką". Alyvų gatvėje prostitutė apvogė savo

klientą.

- Ačiū, Sauliau! Tu tikras draugas!

- 15! Taip labai nesidžiauk, aš - 72, skubu į pagalbą.

- Po velnių! Panele! Aš vienas susidorosiu!

- Užtat ir skubu.

- Klausyk, 113! Čia Jonas. Tai bent 15-ą Audronė "užspaudė"... Na, kaip tau sekas? Ar greitai man "zūklius" užvarysi?

- Tie šunsnukiai pasileido klemų užkaboriais. Teks lipt iš mašinos.

- 113? Dispečerinė! Pasilik raciją su savim. Jungiu ypatingojo ryšio kanalą.

Traškesiai ir triukšmai išnyksta. Dabar iš garsiakalbio sklinda bėgančiojo batų kaukšėjimas. Girdėti sunkus šnopavimas.

- Stokit! - šūvis. - Įstatymo vardu stokit! - vėl šūvis. Trumpa pauzė. - Dispečerinė? Jie smunka į tamšų skersgatvį. Tikra landynė! Namai - apgriuve, langai - išdaužyti.

- 113, būk atsargus!

Vėl greitas kulniukų bildesys į grindinį, švokštimas lyg sunkiai gaudant orą. Keistas inkštimas. Staiga kažkas sausai barkšteli. Eterį apgaubia tyla.

- 113! 113! - suklinka Saulius.

Tyla. Besisukančios juostelės dūzgesys. Saulius dar ir dar kartą šaukia. Nesulaukęs atsako, skųdamasis galvos skausmais į kažką šalia kreipiasi prašydamas už jį pabudėti.

Vietoj nerimastingo draugo išgirstu švelnų moterišką balsą. Gal penketą minučių prašoma atsilipti. Po to trakstelėjęs įsijungia įprastinio ryšio kanalas. Tas pats moteriškas balsas liepia vykti į 113 dingimo vietą.

Magnetofonas barkstelėjęs išsijungia. Dar kartą suku juostą toje vietoje, kur policininkas staiga nutyla. Nieko. "Po perkūnais! Man mirštamai reikia kasetę ištirti laboratorijoje". Prisimenu Akademijoje visai neseniai sukurtą kompiuterį. Jis garsą paversdavo vaizdu. Tiesa, sistema dar netobula, kartą musės zyzimą sumaišė su zumerio zirzimu...

Pasikuisęs kabinete, vieno stalo stalčiuje radau

kaip du vandens lašai panašią magnetofoninę kasetę.

- Dabar jūs nė tikroji motina neatskirsi, - sukrižė nau netikrąją dėdamas į dėžutę.

Viską sutvarkęs kaip buvo, patenkintas nužirglio-
jau pas merginą.

- Jau baigėte? - Vilija atsitiesė nuo kažkokios knygos.

- Taip. Žinoma, labai gaila, kad bylos negalima išsinešti namo, tačiau... - sutrikęs užsikirtau: mergina buvo pasikeitusi išorę. Be abejo, priešais sėdėjo Vilija, bet į akis krito kai kurie išorės skirtumai. Pirmiausia į ką atkreipiau dėmesį - tai palaidi, visą nugarą užkloję aukso plaukai. Truputį nuraudę skruostai, kaip būna susijaudinus ar nemalonumą išgyvenus. Visai be reikalo pabrėžti lūpų kontūrai, nes šios jau ir taip žydėjo tarsi rožės žiedas. Vietoj mėlynos policininkės uniformos - užsivilkta pilkas, tačiau elegantiškas kostiumėlis.

- Jūs nepabaigėt, - sustabdė mano įdėmų žvilgsnį dar labiau išraudusi Vilija.

- Panele, kas šianakt budėjo dispečerinėje?
Blondinės veidu nuslinko šešėlis.

- Vaišnora iki antros. Paskiau vadavau ją aš...

- Kas?! Ką jūs pakeltėt?!

- Vaišnora Saulių...

- Ar jis seniai dirba policijoje?

- Jau savaitė, tikriausiai. Kodėl jūs taip juo susidomėjote?

- Saulius - mano draugas, bet yra didelis slapukas. Net neįtariau, kad jis čia dirba. O dabar kai išgirdau... Juk apie draugus reikia viską žinoti? Ar ne taip, panele? - nevykusiai paaiškinau.

- Nežinau, - mergina gūžtelėjo petukais. - Mama sakydavo, kad draugą nelaimėje pažinsi, tačiau gal ir jūs tiesa.

Vilija pažvelgė į mažytį rankinį laikrodėlį.

- Jūs skubate? - pasiteiravau.

- Jau šešios - laikas namo.

- Atsiprašau, panele, nenoriu vėl pasirodyti užūlus, bet gal galima jus palydėti?

Mergina trumpam sudvejojo. Paslapčiom mestam

žvilgsny išskaičiau džiugesį ir baime.

- Gerai, - galiausiai tarė, - tačiau su viena sąlyga. Duokit garbės žodį, jog po to, kai paprašysiu nebelydėti, jūs manęs neseksite.

Širdyje džiūgaudamas sutikau. Nė vienas vyriškis neišliks abejingas šalia žavios palydovės. Tuo labiau, jei ir palydovė tau neabejinga, nors pastaroji išvada mažai įtikėtina. Neramino keistas atsakymas bei dar keistesnis poelgis, kai sakiau komplimentus. Ilgiau nesvarstydamas, pasirėmęs Aristotelio teiginiu: "kas supalsys moteris", savarankiškai pasidariau vergu.

Taksi Vilija atsisakė. Mudu pėsti patraukėm gatve. Kalbėjomės apie šį bei tą, o gal geriau tiktų pasakyti, postringavau aš. Pasakojau anekdotus ir kitokias linksmas istorijas. Gyriau jos grožį. Iš pradžių nedrąsiai, stebėdamas merginos reakciją. Vėliau įsismaginau ir ėmiau prisiekinėti velniai žino kuo, kad visa tai - teisybė. Vilija klausėsi, retkarčiais žvilgtelėdavo. Akių strėlės smigo į krūtinę ir kaitino kraują. Todėl man pasidarė liūdna, kai pasukus į kažin kokią gatvę, ji pareiškė toliau eisianti viena. Bandžiau atkalbėti, kad be palydovo vakarais - pavojinga bei panašiais įtikinėjimais. Nepadėjo. Visi žodžiai perniekit žirniai į sieną. Nuliūdęs, bet guodžiamas minčių apie rytojaus susitikimą, atsisveikinau. Apniktas, svajonių pasileidau atgalios. Kojos nešė pačios, o galva knibždėte knibždėjo laimingų minčių, tad nė kiek nesistebėjau skurdžiais, daugiausia vienaaukščiais namukais, aptvertais išgriuvusiomis tvoromis, abipus išdaužytais žibintais nužymėtos tamsios gatvės.

VI. Senojo bokšto paslaptis

Kai atsubudau, buvo jau įdlenoje. Saulė spigino pro langą ir svilino skruostus. Nuspyręs anklodę iššokau iš lovos ir ėmiau rengtis. Matyt, vakar grįžau gerai įsilinksminęs, nes šįryt drabužius teko rankioti iš visų pašalių. Švarką radau apgaubusį skeleto pečius, kepurę - ant vieno išskrosto morgo galvos.

Kojines, kelnes, kaklaraištį - šiukšlių dėžėje. Kiek sunkiau sekėsi nutraukti baltinius nuo lempos. Užtatai batų niekaip nesuradau, tad įsispyriau į šlepetes.

Nulipęs laiptais į apačią vestibuliu, prisiminiau turįs neatidėliotiną reikalą.

- Labą rytą, Mariiau, - pasisveikinau su mūsų akademijos panaktiniu.

- Labą rytą, pone.

- Mariiau, man reikia rakto nuo kompiuterių kambario senajam bokšte.

Vaikinas lyg senųjų laikų raktininkas nuo juostos nusikabino pundulį raktų.

- Prašau, - padavė vieną. - Minutėlę, pone, nenuėikit. Jūs privalot pasirašyti į knygą.

- Kokią knygą??

- Jūs gi žinote - į Senąjį bokštą įleidžiami tik mūsų darbuotojai, todėl, kad neįvyktų nesusipratimų, kiekvienas pasirašo.

Nieko netaręs brūkštelėjau, kur jis rodė pirštu.

Senasis bokštas - tai dar dvidešimtojo amžiaus pradžios statinys. Su Centriniais rūmais sujungtas galerija. Istorikai jį priskiria neoromanikai*. Tai labai retas stilius. Bokštas primena niūrius viduramžių gynybos bokštelių su siauromis šaudymo angomis, stačiais, sraigtiniais laiptais. Šalip taip prasispraudę spindulėliai menkai tenušviečia kelią, o nuo begalinio sukimosi kopiant, ima svaigti galva.

Pagalčiau sustojau ties niša. Tamsoj pagraibęs užčiuopiau rankeną. Atsirakinęs įžengiau į nedidelį, tvarkingą kambariuką. Čia apšvietimo netrūko. Arkinis langas buvo iškirstas į aukštų, sulapojusių liepų užgožtą gatvę. Atsisėdęs priešais vienintelio kompiuterio ekraną, į magaziną įdėjau vakar pavogtą kasetę. Paskutinius juostelės metrus sukau ir sukau dar kartą, kol nervingai išsižiebė žodžiai: "Racija bėgant iškrito ir sugedo". Prie to pačio - miesto plane

* Neoromantika / netikra romantika / - XX a. stilius. Išaugus gyventojų norui statyti namus, architektai, ieškodami savitų stilių, pasiūlė statyti senovinių stilių pavyzdžiais

pažymėta vieta ,kur tai atsitiko bei laikas.

- Nuostabus išradimas! - kažkas sušnibždėjo man už nugaros.

Atsisukau. Pažinau filmuotuose kadruose matytą Sauliaus laborantą. Jis susižavėjęs žitūrėjo į kompiuterį , tarsi aplink daugiau nieko nebūtų. Aparatą išjungiau. Vyrukas susigėdęs išraudo:

- Atleiskite... Ėjau pro šalį, pamačiau, jog jūs dirbate...

"Balandėli, nelaikyk manęs už kvailį. Kas šiaip sau vaikštinėja po įslaptinę objektą", - praskriejo mintis.

- Rūkote? - pasitūlė "Marllboro" pakelį. Neatsisakiau. Vaikinas paslaugiai uždegė cigaretę. Tada drebančiomis rankomis ir pats užsirūkė.

- Jūs iš profesoriaus Sauliaus grupės?

- Taip, - greitai išpučia dūmą. - Jums rūpi sužinoti, kodėl aš čia?

- Būkit malonus, paaššinkite.

- Suprantate, bokšto palėpėje yra slapta laboratorija. Tenai ir traukiau.

- Ar aš negalėčiau ją apžiūrėti?

- Supraskite, laboratorija - slapta.

- Gerbiamasis, šį kambarį aš irgi turėjau išlaikyti paslapy...

- Pone, patikėkit, man nepaprastai nemalonu, kad jums sutrukdžiau, tačiau atsilyginant įrodyti savo gerą valią niekaip negaliu, nes tam reikia Saugumo departamento pažymėjimo.

- Tinka? - kyštelėjau vaiknui panosėn kortelę. Sieloje džiaugiausi užspaudęs ją kertėn. Nuojauta sakė, jog pagaliau nutvėriau stūlo galą. "Ką bylosi, balandėli?"

Vyrukas sutikdamas linktelėjo ir pakvietė lipti iš paskos.

Laiptai baigėsi. Vyniojosi, vyniojosi ir staiga atsi-rėmė į aklina sieną. Tačiau vadovas nesutriko. Jis atskaičiavo plytas. Vieną pastūmė. Už akmens pasirodė keliolika mygtukų. Surinkus kodą, siena susmego kažkokioj kiaurymėj. Priešais atsivėrė gana erdvi, fluoracencinių lempų nutvieksta salė. Stikliniuose. Stikliniuose, grotuotuose narvuose lakstė,

skraidė, šliaužėjo, ropojo kelsčiausi gyvūnai. Jų buvo tiek daug ir įvairių, jog raibo akys. Ant kiekvieno būsto kabėjo užrašai: kokie čia egzemplioriai bei kas bandymus finansuoja. Daugiausia mirgėjo Gynybos ministerijos pavadinimas.

- O kodėl anas narvas tuščias? - mostelėjau į tolimiausiam kampe šešėlyje stūksančius metalinius virbus.

- Jame gyvenęs Marsietiškas drakoniukas dingo.

- Kaip jis galėjo dingti? - akimis ieškojau kokio langgo ar angos.

- Ne, ne iš čia. Tačiau turėjome vykdyti bandymus ir padarą išgabėnome į laboratoriją Centriniam pastate.

- O iki tol drakoniuką laikėte šioje salėje?

- Taip, kai neeksperimentuodavome.

Apžiūrėjau narvą iš arčiau. Nesupratau kuo, mane patraukė. Narvas kaip narvas: tvirtos, neįlenktos grotos, spyna. Ach, taip! To negalima nematyti: jis pernelyg jau tuščias. Nėra net tos kortelės, kuriomis pažymėti kiti gyvūnų būstai.

- Bandymai su Marsietišku drakoniuku, kieno iniciatyva?

- Turbūt Saugumo departamento...

- Turbūt? - pasitikslinau su tokia intonacija, kuri reikalauja išsamesnio paaiškinimo.

- Tamsta turėtumėte geriau žinoti.

Nei pridėsi, nei atimsi. Juk aš iš šios organizacijos. Deja, man niekas neaišku.

- Jeigu teisingai suprantu, drakoniuką apatinėje laboratorijoje perkeldavote į kitą narvą?

- Visiškai teisingai.

- Dovanokite, o kaip jį pernešdavote? - ir pats susigėdau savo kvailumo. - Žinoma, kaip visus žvėris - dėžėse?

- Apsirinkate, pone. Marsietiškas drakoniukas toks paklusnus, už virvutės gali vedžiotis.

- Paklusnus?!?

- Ir labai simpatiškas...

- Simpatiškas?!?

- Atleiskite, ar ką nors darėme negerai?

- Ne, ką jūs! Labai gerai! Viskas puikiai! - palikęs

apstulbusį pašnekovą nudundėjau laiptais žemyn. Viena mintis nedavė ramybės. Ją reikėjo patikrinti.

Išvaręs automobilį iš stovėjimo aikštelės šalia Mokslų Akademijos rūmų frontono, įsukau į pagrindinę gatvę. Rytinės piko valandos seniai pasibaigė. Plačiu aštuonių eismo juostų keliu zujo pavienės mašinos. Kai kamščių nėra ir geras oras, didini greitį, kol, rods, variklis sprogs. Tad nė nepastebėjau, kaip atsidūriau savartyno kvartale. Tai - skurdžiausias miesto rajonas. Daugiaaukščių namų suspausti kiemai. Akmenys ir asfaltas be jokios žalumos. Karštą vasaros dieną jauties atsidūręs kalėjime, kurio sienos - tūkstančiai dėžučių su milijonais ketvirtainių skylių. O kai nuo viso miesto atliekų duobės, kuri išrausta greta, papučia vėjelis, nors skradžiai žemėn smek. Negana to, apleistuose namuose apsigyveno valkatos ir temstant praetvio tyko pavojus iš už kiekvieno kampo. Čia įvykdoma didesnė pusė nusikaltimų. Tikras pragaras policijai. Paprastai nakčiai patruliai "nusiplauna rankas". Gurkšnodami kokteilį koktame senamiesčio bare, laukia ryto, kada atvykę į budėjimo vietą ras nelaimingojo lavoną.

Aš ieškojau racijos. Gal valandą klaidžiojau gatvių labirintu, kur tikriausiai net velnias koją išsisuktų. Prisižiūrėjęs šalia išklypusių lūšnų išdaužytais langais, iššaukiančiomis pozomis stovinčių prostitučių, ne kartą drebančiomis kinkomis prasilenkęs su nudriskusiu, klykaujančių valkatų gaujomis, galiausiai pasiekiau nurodytą vietą. Krūtinėj lyg kas degė. Su kiekviniu žingsniu didėjo nuojauta, jog pagaliau kažkas paaiškės. Mintyse save keikiau už tai. Kartojau, kad niekas nieko nepametė, tuščiai rizikuoju, neaišku ko ieškodamas. Juk ekspertizėje taip ir parašyta. "Tiksliau, panašiai išsireikšta".

Tikrai, ant grindinio, be skersvėjų blaškomų šiukšlių, daugiau nesimatė jokio daikto. Dar kiek pasidairęs ruošiausi grįžti. Netikėtai išvydau iš suskeldėjusių pastato pamatų išaugusį krūmą. Jis patraukė mane, lyg mažutė žalia oazė dykumoje klajoklius beduinus.

Po pažemiui išsiskėtojusiomis šakomis gulėjo trumpųjų bangų siūstuvus - imtuvus.

VII. *Neliūdėk, jei meilės pumpurai nuvysta.*

Triukšmingai atlapoju policijos archyvų duris. Vilija nustebusi atsitiesė nuo stalo. Ji vėl skaitė knygą. Man pasidievagojo, jog tai - meilės romanas.

- Vilija! Kuo skubiausiai duok visų policininkų pirštų atspaudus!

Nieko nesuprasdama, veikiau automatiškai prašymą peradresavo robotui. Šis pasiskubino atnešti dėžutę.

Tiesiog prie merginos akių atrinkau lapelį, kuriame buvo identiški pirštų antspaudai mano rastiems ant racijos korpuso.

Siųstuvai - imtuvai priklausė žuvusiajam pareigūnui.

- Po velnių! Negalėjo jis turėti dviejų racijų!..

- Kas atsitiko? - švelniai pasiteiravo Vilija.

Merginos įsikišimas į minčių giją privertė susitvartinti.

- Visa, kas yra šioje dėžutėje, pasiimu namo!

- Tau aiškinau: archyvų išsinešti - negalima.

- Mudu jau prasižengėm. Štai kasetė iš bylos numeris 1137.

Merginos lūpų kampučiai suvirpėjo.

- Niekšas! - staigiu judesiu viską nušlavė nuo stalo. - Pasiimk, kas tau reikia, ir dink iš akių!

Tarpdury dar išgirdau:

- Ir daugiau niekad man nesirodyk!!

Iš balso supratau, kad tarp mūsų - baigta. It apakęs sliūkinau genamas liūdnu minčių: "Kvailys tu, Valdai, per visą pilvą. Taip gerai prasidėjo... Ech, nemoki su mergaitėm bendrauti. Kai tik susitikot, reikėjo perprasti, jog ji netokia kaip kitos".

"Po paraliais! Aš nesitikėjau ją keistuole esant!"

"Ne keistuole, o impulsyvia. Vakar, matyt, ją kažkas įžeidė, o čia tu pasitaikai nelaiku. Vėliau barnio juk pati gailėjosi".

"Valdai, neįsivaizduok savęs pasaulio bamba. Dar nė viena panelė dėl tavęs iš proto neišsikraustė!"

"Jei aš nebūčiau padaręs vagystės, gal ir būtų išsikraučiusi".

"O kaip gi byla?"

"Taip, nereikėjo man prasitart. Deja, aš - nepataisomas kvailys".

Tokios išvados prislėgtas išpėdinau iš policijos nuovados.

- Gal pavėžėsit? - malonus moters balsas sustabdė mane belipantį į automobilį.

Tai paklausė Audronė. Ji vilkėjo lengvą, purpurinę vakaro suknelę ir šypsojosi nepakartojama šypsena.

- Taip, prašom, - nepajėgdamas įveikti nuoskaudos, numirėlio balsu atsakiau.

Mergina atsisėdo ant priekinės sėdynės. Užvedžiau motorą:

- Kur važiuosim?

- Ar ne vistiek kur?

Ak, šitaip. Gražuolė, rods, pati ant kaklo karias. Ir nuspaudžiau akseleratorių, kad net sucypė prasisukę ratai.

"Sudie, Vilija! Radau prieinamesnę". Suaudrintas tokios minties, pabandžiau atsikratyti liūdesio. Meilės dygliai dar nepažeidė giliai širdies, jog atsivertų kraujuojanči žaizda. "Tėra tik menkas įdrėskimas" - raminausi - "Ir ši paukštytė padės jį užgydyti".

Už stiklą skriejo žaros nurausvinti dangoraižiai, vilos. Mirgėjo jau beužsižiebiančios reklamos. Šaligatviais, palei parduotuvių vitrinas, pirmyn atgal siuvo minios grįžtančių iš darbo. Mūsų automobilį nešanti mašinų upė ir vis tirštėjančios prietemos atskyrė nuo pasaulio, teikdamos sunkiai nusakomą jaukumo jausmą, panašu į tą, kai vėlyvą vakarą nušviečia vienas židinyš. Tikriausiai neatsispirdama šiam jausmui šalimais koketuodama Audronė čiauskėjo it maža mergaitė, pamiršusi, kad net ir dabar ji lieka mano viršininke. Taip pagalvojus, kūnu perbėgdavo šiurpuliukai, tačiau tuojau užgriūdavo karšta pasitenkinimo banga.

- Galima jus vadinti Valdu?

- Žinoma, su sąlyga, jog aš į jus kreipsiuos Audra.

Mergina nusijuokė, lyg per akmenis tekantis upe-
lis sučiurleno.

- Valdai, ar atsimeni, kaip tu įvirtai į mano ka-

binetą pro langą?

- O kaip gi!

- Aš taip išsigandau tada! Pamaniau - banditas! - sukriženo.

- O kaip kvailai aš išsireiškiau: "Žiūrėkite, saugumo departamentas rašo - aš ne plėšikas!" - apimtas draugės linksmumo nusikvatojau.

- Svarbiausia: aš patikėjau! - suprunksčiau. - Ir įsivaizduok, nusprendžiau - "mudu su tavim gerai sutarsim".

- Proga išgerti šampano!

Sužviėgė stabdžiai. Automobilis sustojo šalia ištaigingo neoninėm lempom mirgančio restorano.

Skubiai iššokęs iš mašinos, padaviau ranką merginai. Durininkas paslaugiai atvėrė stiklines duris.

Restorano vidus skendėjo pietietišų augalų žalumoje. Suradome nedidelį, apskritą staliuką greta vazone augančios palmės.

- Ko ponai pageidaujate? - pribėgo oficiantas.

Klausiamai pažiūrėjau į Audronę.

- To paties, ko ir tu, - atsakė ilgesingai varstydamą mane akimis.

Sutrikęs nuo tokių žvilgsnių užsakiau, kas šovė į galvą.

Po kelių minučių garuojantys patiekalai buvo paduoti. Oficiantas į krikštolines taures įpylė šampano.

- Tu vedęs? - pasidomėjo mergina, padavėjui pasišalinus.

Kai šito teiraujasi moteris, mintyse ji visada mato altorių ir, deja, dažniausiai prie jo - savo ir klausiamojo porą. Todėl aš nepaprastai susidomėjau beskonėmis krevetėmis.

- Valdai... - primygtinai kreipėsi. Ji valgio net neprisilietė, o vis sekė mane.

- Išsiskyres.

- Nesutarėt su žmona?

- Taip... užtat dabar esu laisvas kaip paukštis... Kada noriu keliuosi, kada noriu valgau. - Stebėdamasis nepažinau savo balso.

- ... Ir visam pulkui panų asistuojį? Nemeluok, į tokį gražų vaikina tikrai ne viena žvilgčioja. - Audronė

rankutėmis parėmė dailų smakrą. Iš tokio artumo lengvai užuodžiau švelnų, sumišusį levandų ir kūno kvapą. Blizgančiose merginos akių gelmėse išskaičiau kažin kokį pažadą, jei teisybę atsakysiu.

Man nebuvo ko slėpti: dailiosios lyties atstovės nelaikė manęs gražiu.

- Papasakok apie save, juk tiek mažai vienas apie kitą žinom... - paprašė Audronė.

Ir aš ėmiau porinti. Iš pradžių nerišliai, kapotais sakiniais, paskui įsigyvenau į rolę ir ėmiau kalbėti, ko gyvenime nėra atsitikę, žodžius palydėdamas energingais mostais bei išraiškinga mimika. Mergina domėjosi viskuo, o labiausiai mano eksperimentais. Kai papasakojau apie Marsietišką drakoniuką, net rankom suplojo. Taip panoru jį pamatyti, kad net nulūdo išgirdusi gyvūną esant dingusį. Kažką stengdamasi prisiminti pasakė, kad drakoniuko vagystę minėjęs policininkas Vaišnora, bet ji tada taip ir nepatikėjusi šitą padarą iš tiesų esant. Po to kalba pakrypo apie metafiziką*. Audronė šventai įtikėjo stebuklais, pati panoru man išburti iš rankos. Aš kračiausi, tačiau jos maldaujantys safyrai nugalėjo. Kiek patyrinėjusi staiga nustūmė delną ir lyg juokais, lyg rimtai pyktelėjusi pareiškė daugiau su manim nedraugausianti, nes aš turįs dar vieną širdies damą. Merginos nuoskauda man paglostė savimeilę. Puoliau įtikinėti, jog tai, ką ji perskaičiusi, netiesa, arba bent jau negerai išskaityta. Audronė leidosi raminama. Žiūrėdamas į besikilnojančią, iškirptės atidengtą baltą Veneros krūtinę, nepajutau, kaip ją švelniai apglėbiau per liemenį. Mergina rankos neatstūmė, nepadarė nė menkiausio prieštaraujančio judesio.

Tuo tarpu užgrojo pučiamųjų orkestras.

Iškviečiau šokti.

Orkestrantai stengėsi net išraudę, grodami lėtą, nuvalkiotą madrigalą. Mudu apsikabinę svyravome į taktą tarp keleto porų. Audra, padėjusi galvutę man ant peties, klausinėjo apie profesiją, laisvalaikį. Aš taip pat tyliai atsakinėjau veik nesusimąstydamas.

* metafizika - mokslas apie magiją, nerealius reiškinius.

Tik vieną kart, kai ji pasitelravo, ką aš veikiąs saugumo departamente, gan šiurkščiai išrėžiau, esą tai ne pašalinių žmonių reikalas. Tačiau ji taip nuolankiai sutiko, kad mane ėmė graužti sąžinė, jog ją įžeidžiau. Tad pradėjau dėstyti esąs joks saugumietis, o tiesiog įtrauktas į departamento sąrašus kaip svarbios sferos darbuotojas.

Mes sukomės be paliovos. Ir visą tą laiką sakiau švelnius žodžius. Bandžiau pasiaiškinti dėl grubaus išsišokimo, mat auklėjimui tėvai mažai skyrė dėmesio. Matyt, šitai dėstant mano veidas atrodė pasigallėtina, nes Audronė nusijuokė nelyginant sidabrinis varpelis. Palengvėjusia širdimi, dėkingas suspaudžiau ją ir dar karščiau ėmiau burkuoti merginai į ausį mellybes.

Taip mums bešokant, į restoraną suvirto dešimt stambių vyrų. Susėdę už trejeto staliukų, ėmė be saiko lakti alkoholį. Oficiantai vos spėjo padavinėti naujus butelius. Vienas žaliūkų ilgai šnairavęs į šokančiuosius pakilo ir prišleivojo prie mudviejų su Audra:

- Ponia, norėčiau ėė... pasilinksminti.

Mergina suraukė žavią nosytę:

- Pasileškok kitos!

Bernas jai vožė antausį. Kur kas geresnį jis gavo nuo manęs. Nesigirsiu: universitete buvau bokso čempionas. Nuo smūgio vaikinai užgriuvo ant artimiausio staliuko.

- Ė, mūsiškis muša! - pašoko įėjusių žaliukų gauja. Vartydama baldus puolė mane. Pakilo triukšmas ir splegimas. Restorano klientai apglėbę moteris smuko lauk. Kaipmat dingo ir orkestrantai, ir padavėjai. Per minutę salėje (neskaitant mūsų) tapo tuščia tuštutėlė.

Pastūmęs Audronę už palmės, stvėriau kėdę gindamas nuo užpuolikų. Vienam neatsargiai prilindus, kėdė tvojau per galvą. (Vienu priešu mažiau.) Tačiau šie tik dar įnirtingiau puolė spausti. Sulig trečiu smūgiu mano varganas ginklas subyrėjo į šipulius. Kiek galėjau vanojau kumščiais, bet kur kas daugiau smūgių gavau pats. Vienas - žemiau diržo - išvertė iš kojų. Bernas su bjauriu randu ant skruosto

prikišo peilį prie gerklės.

- Pripjaut tave kaip aną suskį?!

Tą akimirką vienas po kito pokštelėjo du šūviai. Vyrukas sukniubo. Gauja atšlijo per dešimtį žingsnių.

- Bėgam! - išgirdau Audros balsą. Balta rankute nutvėrusi už švarko atlapo, kita į užpuolikus laikydama atgrežtą pistoletą, ištempė iš restorano.

Sušokę į automobilį nurūkom nakties užklota gatve.

VIII. Laidotuvės

Rytas užklupo mane svetimame bute. Masyvios užuolaidos, auksuotais apmušalais išmuštos sienos, meistro drožinėtos raudonmedžio spintos, krištolinė liustra palubėj, dvigulė pūkinių patalų lova - rodė kambario šeimininką turintį pinigų ir gerą skonį.

Mėgaudamasis prabanga, nesijudinau. Gan ilgai išgulėjus vis tik pabodo nieko neveikti. Atsikėliau. Tarsi to telaukusios, atsilapojo suveriamos durys. Vidun įėjo kamerdineris. Kad jis tarnas, supratau, kai, palinkėjęs "gero ryto", padėjo užsivilkti švarką.

- Panelė Audronė laukia jūsų pusryčiams, - pabalgęs mano tualetą pranešė.

- Pasakykit šių namų šeimininkei, jog aš esu didžiai dėkingas už svetingumą, tačiau prisipirtas neatidėliotinų reikalų turiu išvykti net neatsisveikinęs, - tariau išeidamas.

Tarpdury smilktelėjus vienai minčiai, stabtelėjau.

- Gerbiamasis, aš pasiteirausiu jus delikataus klausimo, bet maldauju, atsakykite teisybę... Kaip aš šiąnakt miegojau?..

Kamerdinerio lūpomis nuslinko tvardomas šypsulys:

- Puikiai, pone. Kai panelė Audronė parvažtavo automobiliu, jūs buvot šiek tiek padauginęs vyno, tad šeimininkė, kad jums nereiktų vykti namo, įsakė jus nurengti ir paguldyti į lovą.

Už atvirumą tarnui mestelėjau sidabrinį ir be sąžinės graužimo palikau svetingą prieglobstį.

Pagaliau nuvykau ten, nuo ko turėjau pradėti bylą Nr. 1137, tai yra: nukakau pas žuvusio policininko našlę. Jiedu turi nedidelį nuosavą namelį, gyvatvore atitrvertą nuo gatvės. Pallegusi kaimynė, stebėjusi kaip aš vargstu stengdamas išversti vartelius, susiprotėjo sulementi, jog visa šeimyna išvykusi į laidotuves.

Švininis dangus grasino prapliupti kaip per pasaulinį tvaną, tačiau, kol automobilis sukorė kelią iki kapinių, taip ir neįjungiau valytuvų. Palikęs mašiną stovėjimo aikštelėje, prie vartų, žvalgydamasis patraukiau tuopų alėja. Jau iš tolo ausis pasiekė minorinių maršų garsai. Pasukau muzikos link. Take-lis tarp kapų nuvedė prie naujai supilto kauburėlio, apdėto gėlėmis ir vainikais. Puslankiu jį apsupusi, juodai apsirengusi minia klausėsi kunigo baltu arnotu postringavimų apie pasaulio galą. Pamokslas buvo ilgas.

Prapliupo lyti. Tuoju išsiskleidė dešimtys skėčių. Neturėjo priedangos vienas šventikas (matyt, pas-taroji aplinkybė privertė kalbą sutrumpinti perpus). Vardan Dievo Tėvo, Dievo Sūnaus ir Šventosios Dvasios, Amen.

Minia takeliais išsiskirstė į visas puses.

Palūkėjęs priėjau prie ant kapo sukniubusios mo-
ters. Jaunutė mergina bei maždaug trisdešimties
metų vyriškis stengėsi raudojančiąją pakelt už pa-
rankių. Bet moteris aiškiai nenorėjo išsiskirti su
rubulio vyro portretu, perjuostu juodu kaspinu.
Galiausiai jaunuoliai įkalbėjo ją atsistoti. Moteriškė
skarelės kampu nusišluostė ašaras.

- Ponia, - nusiėmiau skrybėlę, priimkit mano nuo-
širdžią užuojautą... Vytas buvo puikus bendradar-
bis, visada pareigingas.

- Taip, - sukūkčiojo, - visada pareigingas. Tai jį ir
pražudė.

Neprieštaravau, tik banaliais sakiniiais guodžiau.
Tačiau ji, tarsi negirdėdama, vogruodama tęsė:

- Darbas - jam buvo šventa. Jau po pirmo infarkto
sakiau - mesk... Ne, neklausė. "Tai kaip nors, - sako
- pratempsiu iki pensijos". O užvakar taip širdį su-
gėlė, visą dieną iš lovos nekilo, o vakarop, sako, "ei-

siu - bendradarbiai be manęs neišsivers". Aš dar jam "Validolio" daviau... - moteriškė užsisrūbavo.

Atsisveikindamas dar kartą kilstelėjau skrybėlę.

Atgalios skridau it ant sparnų. Sužinojau, kas svarbiausia: policininko niekas nenužudė.

IX. Svarbiausias liudytojas

Apskambinęs visas poliklinikas ir ligonines, pagaliau vienoje, nuošalioje, radau vakar paguldytą vaikiną su šautinėm žaizdom.

Mane iki palatos lydėjęs gydytojas smulkiai pasakojo operacijos eigą.

- Trumpiau, jam sutrupintas raktikaulis, - nekantriai nutraukiau.

- Taip, tačiau mes įdėjome petį į įtvarus ir pacientas jaučiasi neblogai.

- Kalbėt jis galės?

- Be abejonės!

Bedarydamas palatos duris, daktaro paprašiau mudu su ligoniu palikti vienus. Gydytojas skėstelėjo rankomis, atseit, "ką jūs! Man visai neįdomu, apie ką judu šnekėsitės".

- Sveikas! - įžengiau į švarų apytuštį kambariuką. Jame buvo tik kas būtina: spintelė susidėti daiktams, virš jos, ant lentynėlės, telefono aparatas, priešais metalinę spyruoklinę lovą - televizorius ant keturių kojų.

Gulinčiojo rumbo subjaurotas veidas išblyško.

- Atpažįsti? - ironiškai paklausiau.

Pasipylė keiksmoždzių lavina.

- Bambėk, bambėk kol gali, - kalbėdamas nuvilkau spintelę ir ja užrėmiau duris.

Vaikinas tapo baltas kaip patalynės drobė. Sveiką ranka drebėdamas siekė telefono.

- Pasikalbėk su manim, - išmušiau ragelį. - Nesugalvok rėkti. Atsimeni, kam priklausė šitas peilis? Taip, - tau. Jį pasisavinau kai parkritai... Susitarkim šitaip: aš klausinėju, tu atsakinėji... Tylėk! Neaušink burnos be reikalo!.. Taigi, jeigu tu man sumeluosi, o šitai patikrinti labai lengva telefonu, aš tau nupjau-

siu ausį, vėl pameluosi - kitą, po to nosį, vėliau... Na, sugalvosiu. Gal net šita, - trinktelėjau maždaug per anklodės vidurį. Bernas sužviegė.

- Ramiai, - užspaudžiau burną. - Vardas, pavardė, kur gyveni?

Vyrukas mikčiodamas greitai išbėrė. Nukabinau telefono ragelį, surinkau numerį.

- Alio, archyvai?.. Vilija! Ne laikas suvedinėti sąskaitas! Neužmiršk esanti tarnyboje!.. Man reikia patikrinti kai kuriuos duomenis... Vincas Paukštė... Taip... Gyvena netoli Sąvartyno? Teisingai... Du kartus teistas? Už išžaginimą ir heroino perpardavinėjimą? Šaunu!.. Ypatinga žymė - randas ant kairiojo žando?.. Viskas atitinka. Iki!

- Na, Vincas Paukštė! - pikdžiugiškai kreipiausi į gulintįjį. - Tamsta tikras erelis!

Mintyse greitai suderinau tai, ką išgirdau, su tuo, ką pastebėjau:

- Verslas: narkotikų platinimas ir šokėjų užpildinėjimas. Ar ne tiesa? Branguti, pasistenk prisiminti, kokį pripjautąjį minėjai vakar vakare, kai štai šitaip, kaip dabar aš, peilį įrėmė į kaklą?

- Pone, patikėkite, aš nenorėjau jūsų užmušti! - sucypė bernas, sveikąja ranka sugriebdamas už mano riešo.

Norint ką nors tikro sužinoti, geriausias metodas kvosti - kaltinant.

- Prieš tris dienas Sąvartyno rajone tavo gauja susimušė per šokius! O tu nužudei policininką!

- Ne!!!

- Užsičiaupk! Aš viską žinau! Aš - iš kriminalinio skyriaus.

- Patikėkit, pone, policininką ne aš papjoviau!

- Prasitarei, balandėli. Nagi, pasakok!

Vaikinas kapotai, nerišliai kalbėjo:

- Tiesa, kad mūsų gauja susimušė šokiuose. Bet greitai iš už kampo išnėrė policijos automobilis. Mes metėmės bėgti. Mašina persekiojo. Todėl liepliau gaujai išsiskirti. Mano grupė pasileido per kiemus. Tada išlipo iš automobilio tas senas kuinas ir ėmė pyškinti iš pistoleto. Po to jis uždusęs pargriuvo. Mes pasislėpėm ir laukėm, kas bus.

- Nelaužk iš piršto, jei ausys brangios. Jūs puolėte jį spardyti!

- Jūs ir šitai žinote?

- Aš tavo vietoj lygiai taip pasielgčiau, matydamas nebekrutantį policininką... Tada jūs išvydote...

- ...Skersgatvį įsukantį automobilį, mes išsibėgiojom...

- Nemeluok!

- Mes pasislėpėm... Iš mašinos išlipo žmogus. Jis apsidairė ir pasilenkė prie lavono...

- Prie lavono?!

Bernas išprakaitavo:

- Kai mes puolėme jį spardyti, jis jau buvo negyvas.

- Teisybė, - sumurmėjau, kai ką atsiminęs.

- Jūs tikite manimi? - apsidžiaugė.

- Toliau.

- Žmogus pasilenkė prie lavono ir išsitraukęs kažin kokius įrankius ėmė jį...

- ...Pjaustyti.

- Jūs irgi viską matėte? - sušnibždėjo vyrukas. Jo akys iš baimės suapvalėjo.

- Ne. Logika bei pastabumas, branguti, geriau už tavo žlibes! Kaip buvo apsirengęs tas žmogus ir kokios spalvos mašina?

- Prisiekiu mamos atminimu - aš nemačiau. Teregėjau vien siluetus.

Tą sekundę durys subildėjo nuo smūgių. Spintelė nuvirto ir pro tarpą prasispraudė įsmuko du policininkai. Užpuolė mane, išmušė peilį, užlaužė rankas. Plevėsuodamas chalato skvermais daktaras prilėkė prie ligonio. Matyt, jis, nusiklausęs mudviejų pokalbį, iškvietė patrulius. Lydimas personalo ir pacientų nustebusių žvilgsnių bei pareigūnų iš nugaros, nusileidau ligoninės laiptais.

X. Paskutinė grandis

Policijos nuovadoje nusišypsojo laimė sutikti Saulių. Nors jis ir sutriko matydamas mane surakintą, vis dėlto, konvojininkams kyštelėjęs kriminalinio darbuotojo pažymėjimą, išlaisvino nuo "garbės sar-

gybos".

- Už ką tave? - Saulius atrakino grandines, vos pasisukęs koridorius atskyrė nuo pašalinių akių.

- Truputį pasikarščiačiau ligoninėje.

- Ir kuo tas karštis pasireiškė?! - antrankius įmetė į šiukšlių dėžę.

- Vienas ligonis niekaip nenorėjo dėstyti, ką žinaš apie bylą Nr. 1137.

- Kokią bylą??

- "Policininko žmogžudystė".

- Aha.

- Kas aha?

- Aš numaniau, jog tu dirbi kriminaliniame skyriuje.

- O tu kiek laiko jau dirbi?

- Dešimt dienų. O tu?

- Tris. Keista, kaip nesusitikom...

- Nieko keisto. Užvakar man taip suskaudo galvą...

Gydytojas konstatavo nervinį persitempimą.

- Iki pasimatymo, Sauliau, - ištiesiau ranką draugui.

- Kur tu leki?

- Reikia užsukti į sandėlį. Įsivaizduoji, iki šiol dar ginklo neatsiėmiau.

- Tada iki, - paspaudė dešinę.

Genami prieštaringų minčių, išsiskyrėme. Saulius į dešinę, aš - laiptais žemyn, į rūsi.

Atsirėmiau į skarda apkaltas duris. Pabūbinau į jas kumščiais. Neilgai trukus tarpdurin iškišo ant nosies nusmukusius akinius senis, nuplikusiu pakaušiu bei prastais ir nešvariais rūbais.

- Jums ko, jaunikaiti?

- Aš naujas kriminalinio skyriaus darbuotojas, - parodyčiau dokumentą.

- Ai Prašom, prašom!

Sandėlys visai nepanašėjo į griežtai sutvarkytus archyvus. Pasieniuose sukaltose lentynose chaotiškai mėtėsi pustuščiai maišai, įvairiausi daiktai. Šalia dviračio galėjai išvysti katės iškamšą. Vlenok ši betvarkė, anaipol - neatsumianti. Greičiau atvirksčiau. Jutai jaukumą ir tą paslaptinę senienų kvapą, tarsi atsidūręs užmirštais daiktais užverstoj palėpėj.

Tokia tvarka (tai yra netvarka) senukui buvo miela. Jis neklysdamas vardijo, kas kur padėta. Sustodamas ties kiekvienu daiktu, pasakojo, kam jis priklausęs, kaip čionai patekęs. Aprodydavo iš visų pusių, grožėdavosi it Miloso Venara.

- Beje, jaunikaiti, kuo jūs vardu?!

- Valdas. Pilnas vardas Valdemaras Jankus.

- Labai malonu... Mane vadina Juzia. Che, che, che! Ar ne juokingai skamba? - sukikeno. Po to susisgriebęs surimtėjo. - Ajajai, kokia netikus plikė! Jūs, Valdai, (leiskit jus vadinti Valdu) čia atėjote ne šiaip sau?

- Taip, norėjau gauti ginklą.

- Ach, ginklą... Su šaunamaisiais ginklais, o ypač su pistoletais, dabar - problema... Bet jūs, jaunikaiti, man iš karto patikot, todėl tikrai jums!.. - senukas pasilenkė keturpėsčias. Kuisėsi žemutinėje lentynoje. Pagaliau ištempė trumpavamzdį automata. - Importinis, naujausio modelio. Imkite, ir tegu skradžiai žemėn prasmegsiu, jei jis jums nelaimėje nepagelbės. Duodu žodį, kažin ar kas geresnį turi.

Aš lyg ir bandžiau prieštarauti, esą, man būsianti per daug didelė garbė, aš nevertas modernaus ginklo, tačiau senukas nesiklausė protestų ir pats pistoletą įgrūdo man į vidinį švarko skyrių:

- Šitaip nešioja visi sekliai! Beje, Valdai, neįstžeiskite, patraukime atgal, suprantate, formalumai, pažymėjimai. Tfu!

- Juozai, tamsta tikriausiai pažinojote policininką Vyta? - sugrįžęs prie stalo pasirašiau paduotus popierius.

- Kur nepažinosi! - rankose nosine ėmė trinti akinius. - Dvidešimt metų kartu!.. O čia, še taul!.. Amžiną atilsį jam.

- Gal jo daiktai užsiliko? Gal kas tiktų man?

- Pažiūrėsiu... Be reikalo nieko neišmetu. - Ištirpo sandėlio tolumoje. Kai pabodo laukti, senukas maišu nešinas vėl išniro į šviesą. - Štai, atidarykite, tai visi jo tarnybiniai daiktai... Ne, geriau aš atrišiu, jūs nemokėsite.

Ant stalo pradėjo dėlioti turinį. Pirmiausia gražiai sulankstyta uniformą, ginklus, specialiąsias

prilemones...

- O kurgi racija? - nustebeš papurtė maišą. Lėtai sklęsdamas iškrito lapelis. - Va, ir važtaraštyje pažymėta: nieko netrūksta.

Kol sandėlininkas murmėjo sau panosėje, aš tvykių grandinėn įjungiau dar vieną grandį. Galvoje perkratęs viską, kas per pastarąsias dienas atsitiko: kiekvieną žodį ar veiksmą. Staiga supratau, kur šuo pakastas. Versija blykstelėjo nelyginant žaibas, nutvieksdamas tamsiausias smegeninės kertes. Kaip paprasta! Primityvu!

XI. Nusikaltėli, nepaspruksi

Kai automobilis įnėrė į puošnių ir brangių vilų kvartalą, skendintį parko žalumoje, mieste sutemo. Pakelėse žiebėsi namų žiburiai, primenantys iš dangaus nukritusias žvaigždes. Pati gatvė mirguliavo nuo baltų ir raudonų mašinių šviesų.

Išlipau prie sodu apsupto balto pastato. Paskambinau į vartelius. Nieko... Dar kartą pamačiau mygtuką. Šįkart kur kas ilgiau. Virstelėjo laukujės durys. Takeliu tarp medžių išniro į paltą susislaustą figūra.

- Labas vakaras. Man skubiai reikia pasimatyti su panele Audrone, - kreipiausi į prie vartelių priėjusią tarnaitę.

- Panelė jau miega. Atvykite rytoj iš ryto.

Man ilgai teko ją įtikinėti, kad panelė Audronė bus džiugiai nusiteikusi, sužinojusi atvažiavus Valdemarą Jankų. Žodžiai nepadėjo, kol neprasitariau esąs iš policijos. Tada tarnaitė, nepatikliai pažiūrėjusi, sugrižo į namą žadinti šeiminkės.

Užtruko gana ilgai. Bet štai vėl sugirgžda žvyras po kažkieno kojomis. Nuo tamsaus frontono atsiskiria du siluetai. Vienas, kuris priekyje, bėga pro tekiniu.

- Tu?? Kodėl taip vėlai?? - priskuba Audronė prie vartelių. Grižtelėjusi mosteli tarnaitę pasišalinti.

- Atsimeni, aš tau žadėjau parodyti Marsietišką drakoniuką.

- Tu juokauji?!

- Duodu penkias minutes apsi rengimul... - nu-
žvelgęs stambiom klostėm krentantį auksinį chala-
tą ir lapių kailinius ant pečių, apsigalvojau. - Apskri-
tai, tu ir šitaip gerai atro dai. Sėsk į automobilį.

Nutvėręs už rankos, ištempiau pro vartelius. Mer-
gina mulstėsi, stengėsi ištrūkti, tačiau aš neklausiau
jos, įsodinau į mašiną. Kad ji nesugalvotų iššokti
lauk, staigiai nuspaudžiau akseleratorių.

- Tu iš proto išsikraustei! Kur mes vykstame? -
siuto Audronė.

- Sakiau - pamatyti Marsietiško drakoniuko.

Mergina kažką šaukė aple aprangą, nepadorumą.
Visa povyza reiškė nepasitenkinimą ir, žinoma, klau-
sė ,kuo čia ji dėta.

Per tą laiką išvažiavom į centrą. Kelias iškart tapo
aiškus kaip diena nuo žibintų ir neoninių reklamų.
Kairėje palikome mano namus. Dar keli šimtai met-
rų tiesios gatvės... Sustojom už sankryžos, šalia
kampinio namo.

- Paaiškink, ką visa tai reiškia?! Kur mes atsidū-
rėm?

- Neklausinėk, Audra, o lipk iš mašinos.

- Nel Nejudėsiu iš vietos, kol nesužinosiu kur aš
esu!

- Policininko Vaišnoro namuose, - ištraukęs mer-
giną iš automobilio, įstūmiau į laiptinę. Kumščiais
pabaladojau į duris.

Mus įleido kaip ir Audronė sutrikęs Saulius. Bi-
čiulį pakėliau iš saldžių sapnų. Jis nesuspėjo net ką
užsimesti ant naktinių marškinių, tik nesupratingai
trynėsi akis.

- Neskubėk į virtuvę, spėsi kavos užkaisti, - sula-
ikiau draugą, - Vesk į kambarį.

Saulius uždegė salone šviesą, atsisėdo ant sofos.
Audronė išraudusiu veidu, dar labiau apsikamšiusi
kailiniais įsitaisė krėsele.

- Ponai! - pradėjau vaikštinėdamas aplink staliu-
ką. - Jus surinkau tam, jog praneščiau naujieną.
Netgi dvi naujienas: policininko žmogžudystė ir Mar-
sietiško drakoniuko vagystė - išaiškinta.

- O kaltininkas? - sunekantravo bičiuliai.

- Tuoį viską papasakosiu. Bet pirmiausia pareiš-

kiu - policininkas Vytautas nebuvo nužudytas. Jis mirė nuo eilinio infarkto. Sudarkytas lavonas - tai inscenizacija. Mirties priežastis - nurodyta ekspertizės išvadoje, tačiau, žinant sunkią vargšo policininko širdies būklę, net infarktas gali būti tyčinis - išgąsdinus ar kaip kitaip suaudrinus emocijas.

- Taipgi dabar nuo pradžių. Panele Audrone, patenkinkite mano smalsumą: žmones į policininkus priiminėjate jūs?

- Taip.

- Ir visada taip greit, kaip užvakar mane?

- Taip, jeigu jie turi Policijos Akademijos baigimo diplomą. Mums labai trūksta kadru.

- Vaišnora Saulius turėjo tokį dokumentą?

- Leiskit pagalvoti... Tikriausiai turėjo, nes aš patenkinau jo prašymą - iš karto daviau "darbelio".

- Saulius prašė leisti tirti vagystę Mokslų Akademijoje?

- Neatsimenu. Paskutiniu metu tiek įvyko vagysčių...

- Panele Audrone, prisiminkite vakar restorane, kai užėjo kalba apie mano profesiją, jūs minėjote iš Vaišnoros kažką girdėjusi apie drakoniuką.

- Valdemarai, negi jūs mane įtariate?! - pašoko buvęs bendradarbis.

- Tikta! Dabar atsiminiau! Tądien, kai Saulius paprašė leidimo užduočiai, aš labai stebėjausi... Bet nejaugi jūs norite pasakyti?... - kreipdamasi į mane, mergina, lyg stengdamasi suprasti, žiūrėjo į Vaišnorą.

- ... Kad nusikaltėlis sėdi prieš jus, - užbaigiau mintį. Neklausinėkite. Tuoju viską papasakosiu... Ir jūs, gerbiamasis, sėskitės į vietą, išklausykite manęs, o tada galėsite neigti... Tai nutiko prieš dešimt dienų. Saulius nežinia kodėl nusprendžia pasisavinti Marsietišką drakoniuką. Čia ir slypi didžiausias klausukas: nuo ko slėpei gyvūną? Juk aš jau buvau jį pamiršęs, o kolegos akyse net neregėjo... Neatsakai? O gaila... Jaučiu, kad už šito tavo poelgio slypi rimti motyvai. Bet nenukrypkim į šalį... Tada ir prasidėjo tavo bėdos. Klaida po klaidos.

Atsimink lemtingąjį telefoninį pokalbį, kviečiantį į ypatingąjį posėdį žodis žodinė. Juk pasakei: "Jis

pabėgoi" O krašto apsaugos rūmų salėje išgirdome: "Jis - pagrobtas". Tai smulkmenos, tačiau jos rodo, jog, net turėdamas laiko viską suplanuoti, viską darei paskutinę akimirką. Nusikaltimų kelias - ne tau. Žinau, Sauliau, kada man kilo įtarimas, kad čia nagus prikišęs tu? Ar Senojo bokšto vardas tamstai ką nors reiškia?.. Tyli? Tylėk, tik neišvirsk iš koto: aš patekau į bokšto palėpę! Nesistebėk, man aišku, kad ten jūsų grupė laiko gyvūnus, su kuriais atliekate Gynybės ministerijos pavestus tyrimus. Ten, tolimiausiam kampe, išvydau narvą be užrašo. Matydamas aplinkui pareižingai sunumeruotus narvus, sumečiau: čia kažkas - ne taip. Spėjimas pasitvirtino, kai nieko tikro neatsakė laborantas. Bet svarbiausia, išgirdau, kad pastogėje veik mėnesį slėpėte Marsietišką drakoniuką, kuris elgėsi kur kas "mandagiau", nei tavo rodytuose filmuose per ypatingą susirinkimą. Tada ir įtariau: nusikaltėlis, pagrobęs egzempliorių, turėjo būti informuotas, kada jį išnešate bandymams laboratorijose, o kas geriau tai žino už grupės vadovą.

Taigi panele, Audrone, Saulius, imitavęs drakoniuko vagystę, apskambina visiems ypatingojo posėdžio nariams, pranešdamas apie įvykį. Po to negaišuodamas lekia į policijos skyrių, kur sėkmingai įsidarbina kriminaliniu inspektoriumi. Iš jūsų be didesnio vargo išprašo užduotį tirti nusikaltimą Mokslų Akademijoje. Savaiame aišku, be paties išdaužto lango ir išplėsto narvo daugiau nieko ypatingo neranda. Galbūt aš apsirinku atpasakodamas eiliškumo tvarką, tačiau tai neturi reikšmės, svarbiausia, jog jam savaiame uždedamas alibi. Tuo reikėjo apsiriboti, bet jis nuėjo toliau: įvykdė šturpiausią nusikaltimą ir didžiausią klaidą - sudarkė policininko Vyto lavoną!

Šioje istorijoje it rakštis kliuvo racija. Ekspertizės išvadose perskaitęs, kad daiktai nepaliesti, vis dėlto vienoje Savartyno gatvėje užtikau pamestą trumpųjų bangų imtuvą - siųstuvą. Jis priklausė mirusiajam. Raktu atsitiktinai pasitarnavo jaunuolis, kurį jūs, panele Audrone, pašovėte. Vyrukas papasakojo, jog tąnakt, kai įvyko tariamoji žmogžudystė, tenai bu-

ves. Jų gaują persekiojantysis parkrito. Vaiknai išsislapstė, tačiau toliau stebėjo, kas bus. Į skersgatvį įsuko automobilis. Iš jo išlipo žmogus. Apsidairęs ėmė skrosti lavoną. Taip! Saulius skrodė lavoną. Šioje atsitiktinumų bei neapgalvotų poelgių grandinėje pastaroji grandis - tvirčiausia. Lemtingą dieną Vytautas negalavo. Jam vėl sopėjo širdį. Bendradarbiai, aišku, žinojo, jog vargšelis patyręs ne vieną infarktą. Ne išimtis ir Saulius. Informuotas apie patrulio sveikatos būklę bei iš garsų sklindančių ypatingojo ryšio kanalu, beveik iškart nuspėja atsitikus nelaimę. Deja, jam nežmoniškas planas. Vietoj to, kad nusiųstų greitąją pagalbą, skųsdamasis galvos skausmais pasišalina iš dispečerinės, kurioje budėjo, ir nuvyksta pats. Tai sunkinanti aplinkybė, nes policininkas galėjo numirti ne iš karto. Bet Dievas tau galestin-gas: pats to nežinodamas turi liudininkų, kurie patvirtino Vytautą numirus staiga. Nuvažiavęs su mašina į vietą išsitrauki įrankius ir imituoji drakoniuko sudarkytas aukas, matytas filme. Taip byla Nr. 1137 suriši su vagyste Mokslų Akademijoje. Kad aplinkybės atrodytų dar paslaptingesnės, apžiūri, ar kas iš Vyto daiktų nedingę. Trūko pamestos racijos. Tad pridedi savąją. Ją paskiau susigražini iš sandėlio. Ši lemiamoji jungtis išsprendė mįslę - kas nusikaltėlis. Tai - policininkas. Nes tik jis "nepastebėtas" sandėlininko galėjo pasisavinti siųstuvą - imtuvą iš saugyklos. Tai mat kiek nusikaltimų dėl vieno neapgalvoto poelgio.

Na, o asmenybę nesvyruodamas nustačiau šio bei to paklausinėjęs jūsų, panele Audrone.

- Nesąmonė! - suspigo Saulius, - manęs dvi pas-kutines dienas niekas nematė policijoje. Aš turėjau nervinį sukrėtimą! Tai gali paliudyti gydytojas!

- Visai galimas daiktas. Ne juokas vidurnaktį darinėti numirėlių, - sutikau.

- O kur įrodymai? - lyg skęstantis šlaudo griebėsi vaikinai.

- Štai, - iš kišenės ant stalo padėjau raciją, - tai Vyto racija. Dabar jūs parodykite savąją ir jeigu ten šalia jūsų pirštų antspaudų bus sandėlininko pirštų antspaudai (nes jis viską priimdamas čiupinėja),

- Sauliau, kadangi tu šiandien mane išvadavai iš dviejų policininkų globos, paslauga už paslaugą: gražink drakoną ir viskas liks paslapy.

Vaikinas sunkiai atsistojo. Lyg girtas nuvedė mus koridoriumi į kamarėlę šalia virtuvės. Įjungė šviesą. Tarp uoglenių ir marinatų stiklainių stovėjo didokas narvas. Tačiau autogenu perpjauti virbai buvo išlankstyti į šalis, mažas, palubėje esantis kamarėlės langas, išmuštas.

Marsietiškas drakoniukas vėl dingo.

KARNAVALAS

Už stiklinės lifto šachtos sienos kilo pilki dangoraižiai. Jie niro iš juodos bedugnės ir tirpo neįvelgliamoje aukštybėje. Šiame giliume "tarpeklyje", nors buvo pats vidurdienis, viskas skendėjo vakaro prieblandoje. Temdydami tuščią, kambario dydžio, palubės lempų nutviekstą ir minkštasuoliais apstatytą lifto kabiną, tyliai dūzgia lynai. Vienoje sienoje, virš nedidelio mygtukų panelio, skaičiuodamas aukštus, žibėjo elektroninis skaitiklis. Užsidedus skaičiui "169" - liftas sustojo. Atsivėrė durys. Į vidų įžengė vaikinai, tvirtas, gražiai nuaugęs, šviesių, lygiai sušukuotų plaukų. Malonaus veido, švelniai išsišovusiais skruostikauliais, valingu smakru, plieninių akių žvilgsnio, retučiais ūsiukais virš viršutinės lūpos. Jis vilkėjo rudą, švarų ir tvarkingą pigios medžiagos kostiumą. Vietoj kaklaraiščio buvo užsisegęs "peteliškę". Už rankenėlės laikė smuiko dėklą.

Vaikinai kiek apsidairė, po to, kažką nusprendę, panelyje paspaudė reikiamo aukšto mygtukus. Durys užsidarė. Kabina pajudėjo į viršų. Jaunuolis prisėdo kampe ant vieno minkštasuolio. Iš vidinės kišenės išsitraukęs nedidutę knygelę ėmė skaityti.

Du šimtai septyniasdešimtajame aukšte liftas vėl sustojo. Į vidų vyriškis baltu chalatu įstūmė invalido vežimėlį, kuriame sėdėjo sena, pražilus moterėlė. Nuo senatvės sukumpusi kupra, raukšlių išvagotas, tarsi nublukusių bruožų veidas. Virpančios susiraukšlėjusios rankos mėšlungiškai gniaužė krėslo atkaltes, per skruostus vinguriavo ašarų pėdsakai.

Apsirengusi ji buvi ilgą baltą suknelę su gėlytėmis, apie kaklą apsvyniojusi sidabrinės spalvos skarą, ant kelių pasidėjusi tamsų senamadišką rankinuką, taip nesiderinantį su visa apranga.

- Tu nebijok, mama, - ramino ją vyriškis. - Kai turėsiu laiko, aplankysiu. Pansionate tavim rūpinsis. Geriau nei aš...

Išeidamas vyriškis pasilenkė, pabučiavo senutę, surinko numerį. Duryš užsisklendė. Moteriškė atsegė rankinuką, išsitraukė nosinaite, nušluostė ašaras. Minutėlę abejingai žiūrėjo į smengančias dangoraižių sienas. Pamačiusi bendrakeleivį susitvardė ir tarsį jam, tarsį sau ėmė kalbėti:

- Vienturtis. Labai meilus. Gaila, kad retai matomės, nepaprastai užsiėmęs su tais ligoniais, - bet kai turi laisvo laiko, būtinai aplanko!

Jaunuolis, nekreipdamas dėmesio, skaitė knygelę.

- Atleiskit, kad tamstą trukdau, bet man atrodo - mes matėmės... Jūs - Gytis?

Vaikinas nenorom užvertė brošitūrėlę:

- Ne...

- Romas?

-Irgi ne...

- Atleiskit, apsirikau... Kaip tamstos vardas?

Nenorom:

- D'Artanjanas.

-D'Artanjanas?! Apie jus kažkur girdėjau!

-Tikriausiai jūs skaitėte "Tris muškietininkus". Mano mama dėl nuotykinų knygų iš proto ėjo, o šią - atmintinai mokėjo... O kai pasirodžiau aš, mane ir pavadino D'Artanjanu.

- O kur ji dabar?

- Ji žuvo, madam.

- Judu vienudu su tėvu?

Sunkus atsidsėjimas ir tarsį oru iškvepiami sakiniai:

- Jis žuvo kartu su motina... Sprogus metalo lydymo konverteriui...

Vaikinas rankomis užsidengė veidą. Senutė liūdnai palingavo galvą:

- O fabrikantui už tai nieko?

- Jis nusamdė advokatą, kuris įrodė, kad tėvai

nesilaikė saugumo taisyklių...

- Liūdna... Atleiskite už tą prakektą mano smalsumą.

Jaunuolis delnu nusišluosto akis:

- Nesisielokite...

Tyla. Monotoniškaiz yzia lynai. Slopus senutės balsas:

- Aš turėjau du sūnus... - senutė įsikniaubia į nosinę. - Ir vyresnįjį kažkas... pagrobė.

Senutė tylutėliai kūkčioja. Pokalbyje vėl pertrūkis.

- Kur jūs, madam, vykstate?

Greitas žvilgsnis pro delno viršų:

- Aš?.. - trumputė pauzė. - Aš į sanatoriją, - ir tarsi kontrasmūgis švelnus priekaištas - mis, jaunikaite, mis...

- Atleiskite, misis.

- Misis. Misis! - primygtinas kartojimas.

Jaunuolis nesusiūgaudo:

- Jūs netekėjusi?!

Žalsminga, jaunatviška šypsena:

- Kaip čia pasakius... Su amžinaatilsį Saulium susituokę nebuvom. Gal todėl tiek metų kartu... - prisilenkusi pašnibždom: - Oi, mergišius buvo. Aš tada jauna, graži buvau. Vaikinaiz dėl manęs "žudėsi", o aš tik su Saulium. Bet jei Saulius su kitom susidėdavo, aš - su vaikinaiz... - pusbalsiu nusijuokė. - Iškart atšokdavo... O kur jūs vykstate?

Tarsi to tik ir laukęs:

- Į konservatoriją. Mokausi smuikuoti.

- Puiku! Jūs tikriausiai grojate Mocarto, Paganinio, Bacho kūriniaus... Klasika!..

- Atleiskite, mad... - kostelėjimas - mis, Bachas - vargonininkas.

- O taip, be abejo. Gal jūs pasmuikuotumėt?!

- Čia??... Čia ne tas skambėjimas, be to, aš dar tik pirmame kurse... - gynėsi tarsi nelaukto ciklono užkluptas.

- Na, ką nors... Susipažinimo proga...

Vaikinas pasideda ant kelių smuiko dėklą ir įnirtingai kuičiasi kišenėse:

- Velnias! Pamečiau raktą. Ne, atleiskit, madam, tai yra mis, kada nors kitą kartą...

Moteriškė išsiveidusi suspaudžia lūpas.

Elektroniniame skaitiklyje sužibo skaičius "513".
Lauke, už perregimų sienų, tarsi ir prašviesėję.

Durys prasiskyrė į šalį. Už jų pasirodė koklių penkiasdešimtis metų vyriškis su vešlia juoda barzda ir ūsais, ir kaip čigono tankiais, garbanotais plaukais. Jis vilkėjo juodą kostiumą ir ryšėjo juodą kaklaraištį. Vienoj rankoj jis gniaužė "diplomato" rankeną. Visa povyza dvelkė išdidumu ir savo vertės pajautimu, juoda spalva tai pabrėžė dar labiau.

- Jūs į viršų? - oriai pasiteravo.

- Taip, taip, prašom uželti, - greitai tarsi žirnius išbėrė senutė.

Vyriškis dvejojamas įžengė į saloną. Pasisukęs panelyje nuspaudė mygtukus.

- Nemėgstu keliamųjų liftų, - sėdosi, - Kur kas geriau pniaumatiniams. Šitie prasti. O įsivaizduokite, kas būtų, jeigu trūktų lynas?

Senutė ranka užsidengė burną.

- Nebijokit, mem.

- Mls, - pertraukia įtaigus balsas.

- Taip, taip, misis... - tęsė šisai, neįsiklausydamas į žodžius. - Nebijokit, tokiais atvejais reiktų nuspausti šitą raudoną mygtuką...

Akimirksnis! Ir už stiklinių sienų pasirodė du griebtuvai - rankos, kurios nutvėrė kabiną už kraštų. Liftas sustojo. Ėmė kaukti sirena.

- O dabar, tęsė toliau vyriškis, - reikia nuspausti šitą žalią mygtuką...

Griebtuvai - rankos, staiga pasirodę, akimirksniu dingo. Sirena nutilo. Vėl keldami keleivius dūzgė lynai.

- Kas atsitiko?! - iš palubėje įtaisytos racijos pasigirdo susįjaukinęs dispečerio balsas.

- Nieko. Mes nusprendėme patikrinti, kaip veikia apsauginė sistema, - ramiai atsakė vytiškis.

- Geras patikrinimas! Visą personalą ant kojų sukėlėte!

Ryšys išsijungė.

Moteriškai sužibo akys:

- Jūs tikriausiai didis mokslininkas?

Vyriškis pasitikinčiai šyptelėjo.

- Daug proto čia nereikia. Ne už tai profesoriaus vardai suteikiami...

- Tai jūs profesorius?!

Vyriškis nustelbė akis į batus.

- Būsimas ... štai apsiginsiu disertacija, - ranka patapšnojo per portfelį, - Tada.

- O man paspausti galima?

- Kodėl ne? Tik dispečeris pyks.

- Tegul pyksta, aš pasakysiu, kad užsinorėjau į "WC"...

Visi trys sutartinai nusijuokė.

Senutė privažiavo prie sienos ir sustabdė kabina, paleido, vėl sustabdė, vėl paleido...

- Baikit žaist su liftu!!! - sukliko dispečeris iš raijos. - Dar kartą ir aš atjungsiu apsauginę sistemą!

Ryšys išsijungė.

- Kas dabar bus! - išsigando moterėlė.

- Nieko nebus. Kad liftas nukristų - neįtikėtina maža galimybė.

- Bet aš juo naudojuos jau trisdešimt metų, - baimingai, tarsi mergina, trokšdama atramos, įsiterpė senutė.

Vyriškis numojo ranka.

- Na, gal jūs geriau žinote, - įsiteikiantis čiulbesys.

- Jūs gi profesorius...

Vyriškis išsišiepė ir solidžiai tarė:

- Žinot, tai, ką vežu, pasaulinės reikšmės atradimas!

Jaunuolis, iki tol skaitęs brošiūrėlę, suklūsta:

- O koks tai atradimas?

- Tikrai, pasakykite, koks atradimas! - užsidega senutė.

Vyriškis minutėlę tyli:

- Antigravitatorius!

- Ir jūs... - abejojantis vaikinų balsas.

- Taip, aš! - piktai atrėžia vyriškis ir net išrausta.

- O gal jūs, gerbiamasis, manot, kad tai kažkieno kito?

- Na, ką jūs... - saldus, raminantis senutės balsas.

- Jūs genijus, aš tuo neabejoju!

- Na jau... - lyg netikintis, lyg besigėdijantis kvėp-
telėjimas.

Jiedu įnyksta šnekučiuotis apie buitį ir šeimą, o

vaikinas įnirtingai knisasi kišenėse.

Liftas sustoja. Į vidų suguža jauna pora. Mergina balta, trumpa, vasarine, su gilia iškirpte ant krūtinės suknete, kuri vos dengia klubus. Auksiniai, bangomis krentantys plaukai, iškili krūtinė, ilgus grakščios kojos, apautos aukštakulniais bateliais. Nuo jos dvelkė prancūziškais kvėpalais ir harmonija. Jos palydovas - galva aukštesnis, vyriškų proporcijų, "ežiuku" nukirptais plaukais, baltais marškiniais ir baltomis, išlygintomis kelnėmis. Nors jų rankos buvo draugiškai susikibusios, jie įnirtingai ginčijosi.

- Gedimina! taip negalima! Reikia pasakyti tėveliui. Tu žinai, jis tave gerbia ir neprieštaraus mūsų sąjungai. O dabar taip paslapčia... Jis kažin ką pagalvos!

- Mane myli?

- Myliu, bet...

Ilgas skardus bučinys:

- Tuomet viskas nuspręsta.

Vaikinas surenka aukšto numerį. Kabina ima kilti. Už sienos "prašvito" diena. Užvertus galvą jau galėjai išvysti ir melsvą dangaus lopinėlių. Dangoraižių sienos iš pilkų virto baltomis. Dar kiek, ir pasirodys saulė.

- Kaip čia šviesu, - pastebėjo vyriškis.

Jo akyse suspindo pavydas - lyg sau, lyg bendrakeleiviams ištarė. - Šie aukštai "prieinami" tik turtuoliams. Baisios kainos...

- Kas jums rūpi?! Kas kiek turi, tas tiek moka, - atžagariai atrėžila merginos palydovas.

- Gedimina! raminkis.

Šis piktai murma ir apkabinęs ją tarsį atitveria nuo aplinkinių. Salone įsivyravo tylą.

Elektroniniame skaitiklyje skaičiai artėja prie tūkstančio. Užliejo akinanti saulės šviesa. Virš galvų atsivėrė mėlynas dangus. Iki horizonto nusidriekė banguota akmeninių stogų plynė. Aplink plytėjo skirtingo aukščio ir formos pastatai - dirbtinis "kanjonas". Tykus ir įtikinėjantis Gedimino burkavimas:

- ... Paskui į Šveicariją... Į Antarktidą, Nomedut, bus smagu, pamatysi...

Merginos veidas apsiniaukia:

- Tėvui blogai...
- Iš ryto buvo kaip ridikas...
- Kreditoriai... Kitą savaitę paleis iš varžytinių..
- Tikrai??... - Ir širdus antausis.

Staigus aplinkinių dėmesys.

Tuoj po to jaunuolis su muzikanto "varlyte" pašoka, atplėšia smuiko dėklą ir ištraukia automata:

- Rankas aukštyn, ponai! O jūs, gerbiamasis, - kreipiasi į vyriškį, - malonėkite atiduoti brėžinius.

Vyriškis išsprogina akis:

- Ką?!... Ne... - tvirtai apsiglėbia "diplomata".

Netikėtai garsus pokštelėjimas. Sudreba kabina, nematoma jėga išplėšia ginklą iš rankų ir sviedžia žemėn, visi atsiduria nesvarumo būsenoje: kūnai nuostabiai lengvi, vos liečia grindis. Elektroninis skaitiklis pašėlusiu tempu skaičiuoja atbuline eiga. Saulę vėl užstoja dangoraižiai.

- Kas atsitiko?! Mes krentame?! - viens per kitą šaukia.

Jaunuolis skubiai pakelia automata ir išvydęs įlenktą vamzdį susikeikia. Vyriškis atsipeikėja ir prišokęs prie panelio maigo raudoną mygtuką. Tačiau pro šalį pralekiantys griebtuvų šešėliai nė nejuda.

- Nejau atjungė?!... - sušnibžda, jo kakta išrasoja. Jis dar ir dar tuščiai mygia, pagaliau tūžmingai ima daužyti kulmščiais. - Signalizaciją!!! Junkite signalizaciją!!!

- Pasitrauk nuo durų! - Gediminas nubloškia iš baimės pakvaišusį jaunuolį. Šis rankoj sugniaužė šautuvo vamzdį. Gediminas apsisuka ir sugrūdęs pirštus į plyšį tarp sustumtų durų bando jas atplėšti. Jaunuolis automato buože smogia jam į kuprą. Gediminas nuvirsta.

- Ką jūs darot!!! - sukliko mergina.

- Nesimuškite! Nesimuškite! - spiegia senutė.

Vaikinai susikibo tarsi tai būtų jų išsigelbėjimas.

Vyriškis, eilinį kartą tvojęs, suskaldė panelį:

- Viskas!!! Idiotai, ar girdite! - jis nutveria už besiraičiojančių vyrų plaukų. - Viskas! Galas!

Nuo skausmo vaikinai atgniaužia savo glėbius.

Vyriškis apsisuka ir žliumbdamas spardo sienas.

- Aš sakiau! - sukūkčioja ir mergina. - Nereikėjo

važiuoti! Ir taip būtume susituokę...

Gediminas atsistojęs į savo sužadėtinę įsmeigla įslutusias akis:

- O tu žinai, kad aš tavęs niekada nemylėjau?! Niekada!

- Gedimina!.. - baikštus, netikintis šūksmas, - juk tu vienintelis, kuris nepaliko mūsų, kai visi sužinojo apie bankrotą.

- Nieko aš nežinojau!!! Aš maniau, kad dar nors kiek liko! Apsirikau... Bet dar yra laiko!

Dryksteli perplėšiama suknelė.

- Gedimina! - baimė ir neviltis.

Kūnai dunkstelėdami nuvirsta.

- Gedimina! - maldavimas ir kančia.

- Oho! Tai bent dalykėliai, - nusikvatoja jaunuolis, bežiūrėdamas į krūpčiojančius kūnus.

- Padėkite! Vardan žmogiškumo padėkite! - maldauja senė, jos akys apvalios iš baimės.

- Padėti?... - ironija ir neapykanta. - O žinot, aš jums pamelavau! Aš neturėjau tėvų! Niekados!!! - piktdžiugiškas juokas. - Aš - rastinukas. Ir viską, ką aš pasiekiau, pasiekiau savo jėgom!.. O kodėl aš turiu padėti? O gal ir jis ją, mano motiną, taip... Tačiau kokią teisę ji turėjo mane pamesti? Kaip šiukšlę? Į atmatų konteinerį! Manel!!!

- Taip?... - drebantį ir netikintį senės balsas. - O juk aš irgi pamelavau... Aš pamečiau savo kūdikį, o iš vaikų namų pasiėmiau kitą.. Kai mane "sterilizavo".

- Jūs?!? - neapykantos pilnas žvilgsnis. Rankos greičiau refleksiškai, nei sąmoningai, suveržia moteriškės kaklą. - Bjaurybe! Pasileidėle! - jis daužo jos galvą į krėslą atlošą.

Senės veidas mėlynuoja, ji kriukia, iš burnos tysta seilės, jos silpnos rankos bando atplėšti smaugiko replės...

Viskas...

Nepajėgęs sudaužyti iš kristalų lydinio pagamintos sienos, atsigrežia vyriškis. Jo akys keistai žiba. Teatrališkai nusilenkia ir oratoriaus balsu prabyla:

- Ponas norėjote išgarsėti? Prašau! - jis atsega "diplomata" ir papila popierius. - Imkite! Ėskite! Tai

"didysis pasaulio atradimas" - Antigraviratorius! Ar girdi?? ANTIGRAVITATORIUS!!! - jis juos spardo, trypia ir plėšo. Sukniumba ir verkia.

Šimtas šešiasdešimt devintame aukšte griebtuvai - rankos vis tik įsijungia, tačiau kabina kaip slidus lydys išsprūsta ir krenta į juodą gelmę...

EGLUTĖ

Edgaras sapnavo, kad šiandien kalėdos, o jis vaikšto namuose iš kambario į kambarį. Pagaliau įeina į svetainę ir sustingsta iš nuostabos: svetainės vidury stovi skarota eglutė, papuošta įvairiausių spalvų žaisliukais ir girliandomis. Jis pažvelgia žemyn ir iš džiaugsmo suploja rankutėmis: priešais eglę - tortais ir pudingais, kepiniais ir gėrimais nukrautas stalas! Jis stovi ir laukia svečių, bet niekas neateina! Edgaras girdi tėvelio ir mamytės, močiutės ir senelio balsus, bet jie vis nesirodo. Jis apsidairo, ir kojos pačios jį nuneša prie vaišių stalo. Vaikiukas ištiesia ranką...

- Atidarykite! Atidarykite! - kažkas kumščiais daužo metalines požeminės slėptuvės duris.

Edgaras kurį laiką žvalgosi po nedidelį, tamsų, akmeninių sienų rūšį.

Iš šalia vandens kubilo gulinčių skudurų kalno kilstelė susivėlusį motinos galva. Motina greit pašoka, uždega žvakę ir pritapnoja prie durų:

- Kas ten?

- Įleiskite, mane vejas! - pasigirsta maldaujantis vyriškio balsas.

Motina kurį laiką delsia, po to ryžtingai atšauna parūdijusias sklendes. Durys cypdamos prasiveria ir vidun įgritūva vyriškis. Kažkur viršuje, tikriausiai gatvėje, girdėti duslūs, įsiutę šūkaliojimai.

- Gerti... - sušvokščia gulintysis.

Jo purvini drabužiai suplėšyti. Ant nugaros prilipę

nuo kraujo.

- Už ką taip jus? - nuvargusiu balsu klausia motina, pasilenkdama prie vyriškio.

Žmogus sunkiai krutina sukepusias lūpas:

- Jie nebeturi ko valgyti... Jie ryja vienas kitą... Gerti...

Motina nueina prie kubilo, pagraballoja skudurų krūvoj, ištraukia alluminį puoduką ir pasemia vandens.

Edgaras mato, kaip ji neryžtingai grįžta atgal ir paduoda atsigerti. Gulintysis godžiai srebja.

Motina atsigrežia į sūnų. Pirmąkart per tris savaites ji švelniai šypsosi. Iš užančio išsitraukia supelijusios duonos kraukšlelį:

- Nunešk seneliams dovanų, juk šiandien Kalėdos...

Edgaras godžiai spitrijas į žalsvą duonos plutą:

- Mam, o mes?..

- Nesijaudink, šiandien Senelis šaltis atnešė dovanų.

Edgaras netikėdamas žiūri į motiną.

- Eik, eik, - ragina ši. - Tik saugokis žmonių, matai, kas jam nutiko.

Edgaras ima kriaukšlį ir nenoriai velkasi nušlurusi paltą. Motina, atsklendusį duris, išleidžia jį.

Vaikiukas atsiduria ant rūšio laiptų. Dabar reikia lysti aukštyne, ten, kur spingso šviesa.

Išsiropščia laukan pro vieną užgriuvusių gelžbetonio plokščių plyšį. Žvarbus vėjas kedena skvernus, lenda už apykaklės. Į veidą tvoskia pelenai. Edgaras akimis permeta neatpažįstamai sugriautą gatvę. Vietoj gražių, soduose paskendusiu namų, stūkso kažkokios baisios, sueižėjusios akmenų krūvos, su kur ne kur lyg gigantiškomis rankomis išsišovusiais armatūros virpstais. Berniukas susisupa į paltą ir susikūprinęs sliūkina pirmyn.

Pas senelius dar niekad nebuvo, bet žino, kad jie gyvena už puskilometro, prie sankryžos stovinčio namo rūsyje.

Įkritęs pilvas piktai urzgia, silpna ir velniškai sunku eiti su ta prakeikta duonos pluta, kuri seneliams gal visai nereikalinga.



Edgaras pasuka už vienos akmenų krūvos. Ši "gatvė" kiek judresnė. Retkarčiais vienur kitur šmėkšteli siluetas. Mama sakė jų saugotis. Bet kodėl? Jis žino, reikia saugotis vilkų ar plėšrūnų. Bet žmonių?! Staiga viename pusiau sugriuvusiame name išgirsta merginos klyksmą ir arklįšką vyrų kvatojimą. Pro šalį praeinantys į tai nekreipia dėmesio, tik dar paspartina žingsnį. Edgaras norėtų tai mergaitel padėti, tačiau jis pats vos laikosi ant kojų.

Štai dar vienas skersgatvis - paskutinis. Čia buvo parduotuvių alėja. Dabar žiojėja didžiulės išdaužytų ir tuščių vitrinų skylės. Prie maisto krautuvės guli sudarkytas moters lavonas. Nuo jo sklinda šlykštus kvapas. Ant lavono tupi varnai ir kranksėdami kapoja ir plėšia mėsos gabalėlius. Viena jau priputusi katė atlaidžiai stebi paukščių puotą.

Vaikui sukyla blogulys. Jis pakelia nuo grindinio akmenį ir sviedžia į varnas. Ir silpnumo apimtas be sąmonės nukrenta...

- Greičiau! Greičiau! - skubina tėvas.

Jie skubiai laiptais leidžiasi į rūsy įrengtą slėptuvę. Motina velka pundulį drabužių. Edgaras, tėvų nerimo išgašdintas, viena ranka tvirtai prispaudęs pliušinį meškiuką, kita - įsitvėręs motinos sijono. Paskiausiai, juos ragindamas su maišu ant pečių, leidžiasi tėvas. Sunkios metalinės durys gergždėdamos atsiveria ir jie suviršta vidun. Netikėtai tėvas susikeikčia ir išbėga. Ilgos laukimo minutės...

Staiga kurtinantis sprogimas! Po kojomis pašoka žemė ir vaikiuką bloškia kertėn. Jis skaudžiai sustrenkia galvą...

Nuo skausmo Edgaras atsipeikėja. Pirmiausia, ką jis pamato, tai bekraipantį galvą kranklį. Berniukas tūžmastingu rankos mostu nubloškia paukštį į šalį ir pašoka. Akis vėl aptraukia migla.

Tėvas... Žinoma, jis grįš! Jis visada grįždavo!

Silpnumas atlėgsta. Berniukas įspūdina vienon apgriuvusiom laiptinėm. Nullpa aptrupėjusiais laiptais ir sustoja priešais geležines duris.

- Įleiskite! - mažais kumšteliiais vos girdimai daužo duris.

Anapus kurį laiką tylu. Pagaliau pasigirsta slopūs žingsniai. Aukštai virš galvos prasiveria mažytis grotuotas langelis. Sutrinksi atitraukiamos skląstys. Duris atidarę vyriškis, nepaprastai panašus į jo tėvą. Edgaras prasizįoja sušukti "tète", tačiau pamatęs nuplikusią, spuoguotą kaktą kaltai sušnabžda:

- Aš pas senelį...

Vyriškis nieko nesakydamas už Edgaro nugaros užveria duris.

Tai ilga, erdvi slėptuvė, palei sienas pertvarom suskirstyta tarsi į kokius "kupe". Jis eina ilgu apytamsiu koridoriumi, tarp jų vis žvilgčiodamas į šių sausakimšų kišenių vidų. Ne, vis tik pas juos su mama - daugiau vietos.

Čia daug žmonių, ypač vaikų ir moterų, bet krykštavimų negirdėti. Purvini, skarmalais apsisiautę vaikai kapstosi praėjime priverstose pūvančiose atmatose ir nustebę žvilgčioja į atvykusįjį. Vienoje kamaroje, metalinėje televizoriaus dėžėje, smilksta ugnis, prieš ją, tarsi prieš televizijos stebuklą, sėdi susiglaudę senukai. Kažkoks vaikiukas, stenėdamas vidury tako, traiškydamas aplink zujančius tarakonus, iš pridergtos krūvos rankioja ir ryja grūdelius.

Štai senelio kampas, šalta kertė tarp dviejų akmens sienų. Senelis kažkoks keistas. Nebėra akinių ir visai balti plaukai vos už paausių besilaiko... Jis godžiai graužia kaulą.

- Seneli! - šūkteli Edgaras.

Senelis slepia kaulą ir prisimerkęs žlibina į anūką:

- Kas tu toks?

- Edgaras, anūkas.

- Edgaras?.. - senelio žvilgsnis kažkoks beprasmiš.

- Mama tau siuntė dovanų, - berniukas vangiai atkiša papelijusios duonos gabalėlį.

Senelis stveria plutą ir slepia kišenėje:

- Ko tu atėjai?

- Aš juk sakiau, - nustemba vaikiukas ir apsidairo po kambarėlį. - Kur močiutė?

- Nėra močiutės... Numirė močiutė, - bereikšmiai atitaria senelis. Jo stiklinės akys gokso virš anūko galvos.

Edgaras dar bando jo ką nors klausti, tačiau senelis sėdi sustingęs.

- Išleiskite, - sugrįžęs prie įėjimo, prašo berniukas jį leidusio vyriškio.

Šis tylėdamas atveria duris.

- Ar jūs ne mano tėtė?

- Aš būsiu tavo tėtė, - vyriškio akyse ašaros.

- Atleiskite, manęs mama laukia, - kaltai sušnabžda

Vėl gatvėj. Vėl žvarbus vėjas. Pradėjo snigti.

Jis iš tolo aplenkia moters lavoną. Vėjas pučia į nugara, eiti kur kas lengviau, tačiau jis jaučiasi labai pavargęs. Tarsi būtų atlikęs didelį darbą.

Kai iki namų bebuvo likę koks šimtas metrų iš už sutrūnijusios namo sienos iššoko vaikinai. Jis ranka stvėrė berniuką, o kita iškėlė peilį. Edgaras instinktyviai išsinėrė iš palto ir vienmarškinis pasileido bėgti. Užpuolikas iš paskos. Vaikiukas pribėgęs prie savo namo griuvėsių smuko plyšyn tarp gelžbetonio plokščių. Persekiotojas keiksnodamas bandė įlįsti.

- Atidaryk! Atidaryk! - ėmė trankyti rūšio duris Edgaras.

Tarpdury su žvake rankoj pasirodė motina.

- Greičiau uždaryk! - sušuko tūrėres.

Motina pasiskubino jas užsklęsti.

Viduj buvo prakvipe kepta mėsa.

- Senelis šaltis atnešė dovanų! - apsimestinai linksmai atsakė mama į nebylų sūnaus klausimą.

Kvapas gundė ir masino, bet Edgarui nuo to darėsi saldžiai šleikštu, sunku ir gliu. Jis susirangė savame kampe ir sustingo: ant sienos kabojo foto-plakatas.

Saulės spinduliuos žibėjo puriu sniegu nuklotas beržynas, o priešais jų laibus liemenis, rodos, už kelių žingsnių, vešėjo žalia, skarota, baltu apsiaustu pasipuošusi eglutė.

KELIONĖ

1

Skridau deltoplanu aukštai virš mėlynos jūros. Gilame danguje spigino saulė. Jos spinduliai, lūždami į pašiauštas bangas, žalžaravo milijonais saulės zuikučių. Priešais žibėjo baltas paplūdimio ruožas. Už jo - purias galveles siūbavo laibos pušys. Žalius brezento sparnus tyliai pleveno gatvus vėjas, tai leisdamas, tai keldamas skraidyklę.

Staiga vienas po kito smogė gūsiai, deltoplanas pakrypo ir smigo žemyn. Sušmėžavo tamsi jūros gelmė. Dar bandžiau atstatyti pusiausvyrą, bet sparnais nubrėžęs didelį puslankį, tėškiausi į vandenį. Išsikapanojau iš po brezento ir išsikepurnėjau paplūdimy. Tą pačią akimirką banga putodama atslūgo ir pasiglemžė deltoplaną. Vilnys vėl ritosi ir guro į krantą, tarsi nieko nebūtų atsitike. Apsidairiau. Paplūdimys buvo akinančiai baltas ir tuščias. Tik vienur kitur, per smėly vėjo išrašytą banguotą raštą, vinguriavo žvėrių pėdos.

Nepažįstamas krantas.

Patraukiau link pušyno.

2

Rudas spyglių nuklotas takelis vingiavo tarp prorečių pušų kamienų. Pro siūbuojančias viršūnes linksmai spingčiojo spindulėliai.

Netikėtai šalia kelio augę karklų krūmai sušlamėjo.

Iš jų kyštelėjo vaikiuko galva.

Mane pamatęs išlindo. Mažylis žengė netvirtai ir svirduliuodamas. Jis buvo visiškai plikas ir priminė gerai paskrudintą lašinio spirgą.

- Kur tavo mama, mažiuk?

Šis įsmeigė patiklias, juodas akutes ir ėmė čiulpti pirštą. Paglosčiau jam galvutę ir jis mažais delniukais įsitvėrė mano rankos, tarsi prašydamas dar kartą paglamonėti. Kažkas sušnarėjo už nugaros ir tūžmaštingai urgzdamas smogė man į kuprą. Parvirtau. Virš veido sušmėžavo balti vilkės nasrai. Bet tada, ar iš išgaščio, ar gallėdamas manęs, pravirko mažylis. Vilkė pažitūrėjo į jį, į mane. Padvejojusi nušoko ir lyžtelėjo vaikiuką. Po to snukiu stumtelėjo krūmų link. Taip kaskart ją lyžtelėdama ir baksnodama snukiu, dingo karklų atvašyne. Atsipeikėjęs, dairydamasis į šalis, patraukiau į kitą pusę.

3

Išėjau į didžiulę, plačią pievą, toluoj apsupta melsvos girių juostos. Žolynai mirgėjo baltais ir raudonais, mėlynais ir geltonais žiedais. Vidupievy ganėsi kelios avys, šalia, išdidžiai iškėlęs riestus ragus, staipėsi avinas, o aplink laigė balti ėriukai ir vaikai. Mane išvydę, išdykėliai prasimanė naują pramogą: pasileido lenkčių artyn. Pirmoji pribėgo mergytė, kokių penkerių metų. Palaidais baltais plaukais mėlynakė, su gudria mina.

- Kur jūsų motinos, plikašikne?

Mergytė išplėtė akis:

- Kas tai yla plikasiknė?

- Tai toks vaikas, kuris nesimauna kelnių... Bet kur tavo mama?

Mergytė pačiupinėjo dar drėgnus drabužius.

- O kas tai yla mama?

Čia pribėgo likusieji: kiek vyresnė mergaitė ir berniukas. Iš paskos atsiginė ėriukai. Pastarieji nepaprastai smalsiai uostinėjo.

Kiek vyresnė mergaitė tarė:

- Aš žinau, kas yra mama! Mamos gyvena tenai, - ji mostelėjo priešingoj pusėj dūnksančios girios lin-

kul.

Daugiau paklausti nespėjau: mane pastebėjusios, baimingai subliovė avys, o avinas, nuleidęs galvą, pasinešė link mūsų. Išdykėliai išsilakstė kaip pabaidytų vištų būrys.

Aš vėl smukau į pamiškę. Atsigręžęs išvydau, kaip avys, lyžčiodamos savo mažylius ir vaikus, stūmė juos pievos vidurin, o avinas, nirtulingai koja kasdamas žemę, žvalgėsi aplinkui.

"Kokia laukinė šalis?" Prisiminęs multiplikacinį filmą "Kaip surasti tėtį", šyptelėjau:

- Einu ieškoti jūsų gimdytojų.

4

Plačialapiai medžiai, rūpestingai supynę šakas į žalią kupolą, stiebė savo drūtus kamienus kiek galima aukščiau. Žalioj prieblandoj vešėjo tankūs krūmai, palikdami siaurą taką praėjimui. Aplinkui čiauškėjo, ulbėjo ir spygavo paukščiai, šnopusdami, laužydami šakas, bėgo žvėrys. Takelis vis vinguriavo ir vinguriavo, ir nesimatė jam galo. Ties vienu ažuolu keliukas išsišakojo abipus jo. Sutrikau.

- Eeee... - pasigirdo vaiko verksmas. Puoliau į kairę. Verksmas stiprėjo. Pribėgęs skersai kelio žellančius krūmus, išgirdau raminantį mergaitės balsą. Palengva praskleidžiau lapus. Nuauksintoje kelių žingsnių skersmens miško aikštelėje, tarp spanguolių kupstų, prie gerklę plėšiančio stirniuko, klūpėjo mergaitė. Jos sunkūs, geltoni plaukai buvo supinti į storą kasą. Galvą puošė baltas ramunių vainikas, apie siauručius klubus buvo apsvyniojusi drobės atraizą.

- Neverk, mažulėli, aš tau pabūsiu už mamą... štai, valgyk, - ji nuskynė uoglenojo kerą. Stirniukas pauostė "patiekalą", atsargiai krimstelėjo ir čia pat išspjovė. Kažką užuodęs, pakėlė snukį.

- Meilute! - iš už medžių šaukė berniuko balsas.

- Meilute! - pasirodė jis visas: liesutis, šviesiaplaukis, riesta, šlakuota nosim. Jis irgi buvo užsirišęs klubjuostę. Rankoj laikė lazda ir ja "šienavo" smilgynus. Valiūkiškai dairėsi, kol išvydo mane.



- Ko tau reikia? - atžagariai paklausė.
- Jūsų tėvų... - leptelėjau.
- Mes neturime tėvų! Mums nereikia tėvų! Ir neižengs jie į mūsų kraštą, kol gyvas bus nors vienas berniukas! Hau!
- Bet padėkit man išsigaut iš šio miško!...
- Mergaitė nustebusi atsigrėžė:
- Jūs nebegalėsite sugrįžti...
- Tegul eina, - pertraukė berniukas, - jam čia ne vieta! Eik šiuo takeliu tiesiai ir tiesiai, kol prieisi Raudonąją upę. Ten pasiklausi.

5

Sliūkinau vis tankėjančių eglių koridoriumi, slaurute bryde tarp pečius siekiančių papartynų. Rudos eglių skaros gaubėsi tarsi tunelio skliautai, tarytum būčiau atsidūręs požemyje. Skersai kelio pranėre lapė. Virš galvos ūkaudamas nuplasnojo juodas šešėlis. "Verčiau grįšiu atgal". Apsisukau. Netikėtai išvydau dar bent porą tokių pat tarpų šabakštynuose.

"Pasiklydau!"

Piktdžiugiškai nusikvatojo pelėda. Šaipydami esi ošė medžiai. Staiga pajutau, kad aš ne vienas. kažkas spoksojo man į nugarą. Atsigrėžiau. Tamsoje spingsojo du žiburiukai

- Kas tu?.. - sušnibždėjau. Padaras, laužydamas sausas eglišakes, spruko tankmėn. Aš per bruzgynus - iš paskos. Tarp kamienų sušmėžavo balkšvas žmogaus kūnas.

- Stok! - džiugiai riktelėjau. Tačiau tasai ėmė dar greičiau bėgti. Bijodamas pasilikti šlame "anglies maiše", leidausi šuoliais. Minutėlė, ir prisivijęs partrenkiau bėglį žemėn. Tai buvo gal dvylikos metų mergaitė. Smulikutė, drebanti, juodais plaukais, baimės pilnomis akimis. Apsivilkusi suplyšusį skudurą (matyt, kažkada buvusį vasarine suknele su petnešėlėmis), virpančiom rankom apsiglėbus kūną, dangstė skyles.

- Aš nieko nepadariau... Aš nieko nepadariau...
- Nebijok, kelkis.

- Aš nieko, nieko nedariau...
- Nebėk, - sulaikiau už rankos, - parodyk kelią prie Raudonosios upės.
- Aš nieko nepadariau! - ėmė šaukti, vos tai išgirdusi. Paleiskite mane!
- Taveš niekas neskriaudžia. Taveš prašo parodyti kelią.
- Paleiskite mane!
- Parodyk kelią!!! - suklikau prieš savo norą. Mergaitė nutilo. Po to drebančiu balsu paklausė:
- O tada jūs mane paleisite?..
- Duodu žodį.

6

Vakarėjanti saulė nurausvino miško vieškelį. Iš šalių linksmi sūbavo aukštaugiai uosiai ir klevai, žaismingai šlamėjo liepos.

- Truputį kvėkstelėjusi, - šaipydamasis nusprendžiau apie buvusią savo vedlę. - Beje, čia visi tokie. Noriu į civilizuotą šalį!

Aplenkiau alksnyną. Priešais, už penkiasdešimties žingsnių, į dangų rėmėsi pilkos uolos. Kalnyno grandinė driekėsi tolyn į abi puses ir nyko medžių viršūnėse. Plikos, sueizėjusios uolos kilo šimtamerinėmis terasomis tarsi milžiniški laiptai, o priešais juos, atkirsdamas kelią ir mišką, žiojėjo platus, skardingas griovys. Jo dugne tekėjo purpurinė upė. Ji tarsi dalijo linksmi ošiančią girią nuo niūrios akmens karalijos. Virš skrodmės buvo nutiestas tiltas. Senas ir pažaliavęs, vietomis iškritusiomis lentomis, išvirtusiais turėklais.

- Pasitrauk! - sušnypštė piktas balsas. Tuo pačiu mane stipriai pastūmė į šoną. Pro šalį praėjo tvirto sudėjimo paauglys. Jis dėvėjo juodą maršką, juodus nudriskusius šortus ir basutes, ant pečių užsimetęs nešėsi didelę kuprinę. Jis nemastydamas žengė ant liepto. Lieptas gįgždėjo ir lingavo, bet jis drąsiai ėjo priekin, peržengdamas plyšius. Maždaug vidury, šoktelėjęs per tarpą, paslydo ir prarado pusiausvyrą. Jis bandė išbalansuoti, bet krepšys tempė žemyn, sukuriuojančion upėn. Vis tik paskutinę akimirką

ranka nusitvėrė už išklypusio turėklo, vaikinukas vėl tvirtai atsistojo ir perėjo į kitą krantą.

Susigriebiau, kad reiktų paklausti kelio. Paskubom perkurnėjau į kitą pusę.

Paauglio jau nebebuvo. Atbrailla tarp skardžio ir terasos šakojosi į dvi skirtingas puses. Kairioji pusė - plika ir žvirgždėta, dešinioji - kur ne kur samanom apšėpusiom sienom. Man pasivaideno, kad vaikinukas pasuko pastarojon. Patraukiau iš paskos. Papėdė kaskart vis sukosi į kairę. Uolos palengva uždengė tiltą ir vieškelį. Tačiau kitam krante snaudžiantis miškas tebedydėjo ir tarsi kvietė sugrįžti.

Ausis pasiekė vis stiprėjantis gurgėjimas. Gurgėjimas virto šniokštimu. Staiga atbrailla užlūžo tarsi alkūnė. Mane apkurtino krentančio vandens kriokimas. Nuo triukšmo, atrodė, plyš galva. Aš atsidūriau aklame, aukštame tarpeklyje. Jo galinę sieną uždengdamas, nuo viršūnės į gilią upės vagą krito galingas raudonas srautas. Aplinkui styrojo plikos, įmantriai išsilanksčiusios uolos. Nesimatė nė vieno žalio lopo, tik daug riedulių. Šalia manęs kilo nelygiai iškirsti akmeniniai laiptai.

7

Stovėjau atsirėmęs į aukštyn šaunančią kalno papėdę. Įkypį vakaro saulės spinduliai blizgino į akis. Apačioje dunksojo padūmavęs girių slėnis. Jį iš trijų pusių tarsi gigantiškomis rankomis apglėbė juoda kalnyno grandinė.

Staiga išgirdau medžiotojų ir varovų šūkčiojimus. Iš už posūkio išnėrė kalnų ožys. Jo kakle smigsojo trys strėlės, dar viena iš šono, po mentimi. Iš žaizdų sunkėsi kraujas, iš šnervių dribo putos. Išvydęs mane, sustojo. Iš už kampo, mojuodami ietimis, išlėkė ketvertas jaunuolių. Jie beveik visi vilkėjo iki baltumo nutrintus džinsus, standžiai aptemplančius kojas, ir įvairiaspalvius sulopytus marškinius. Vienas aukštesnis vaikinys atsisvedėjo sviestį ginklą. Ožys kryptelėjo į juos, į mane. Išdidžiai užvertė galvą ir liuoktelėjo bedugnėn.

- Velnias, - nusikeikė vyrukas, kuris ruošėsi mesti

ietį.

- Nieko - kitą kartą nepaspruks, - pasakė džinsinį švarką dėvįs vaikinas. Dėl nenusisekusios medžioklės veidai anaip tol nebuvo nusiminię.

- Ar jūs... neturite šautuvo? - sugniaužiau kumščius.

- O kam? Taip daug įdomiau, - šyptelėjo jaunuoliškai apsirengusi mergina.

- Ro-man-ti-ka! - pabrėžtinai skliemenavo šalia stovintis šviesiaplaukis vaikinas.

Suspaudžiau lūpas:

- Kaip išsigaut iš kanjono?

- Tai jūs norite pas žmones? - nustebė mergina, - jie gyvena ten, viršuje...

8

Užsikoriau kalnyno viršūnėn, neaprépiamon, lygion kaip stalas, plynaikštėn. Iš tokio aukščio po kojom gulintis klonis atrodė tarsi samanų kilimas. Anapus horizonto palengva smego ugninis saulės diskas. Žvarbus vėjas smelkėsi per drabužius. Atsigręžęs už kelių šimtų metrų išvydau nesibai giančias žmonių procesijas. Jos driekėsi nuo skardžio krašto ir tirpo tolumoj. Patraukiau link jų.

Išsirikiavę po vieną eilėje, monotoniškai lingavo moterys ir vyrai. Abejingi veidai, sustingęs žvilgsnis visų kaip vieno. Atrodė, kad tą gyvatvorę sudaro tik pilki kostumai ir paltai, juodos ilgos suknelės, švarkečiai, baltos kojinės.

- Kur jūs einate? - paklausiau vienos jaunos moteriškės. Ji, tarsi pažadinta iš sunkaus miego, atsigręžė į mane, bet neatsiliepė. Tik nesustodama žiūrėjo atgalios, kol ją užgožė žmonių kūnai.

- Kur jūs einate? - nutvėriau pagyvenusį vyriškį.

Jis vis taip pat abejingai ištraukė ranką ir slūkino su visais.

- Kur jūs einate?!

DOVANOTINA AVANTIŪRA _____

I. Svečias

Mažutis erdvėlaivis leidosi. Pasiekęs kosmodromo pakraštį, staigiai nėrė žemyn ir, ištiestomis kojomis atsimušęs į grindinį, dar gerą kelio galą nuliuksėjo nelyginant varlė.

"Ne pats geriausias nusileidimo būdas", - pagalvojo tamsaus gymio, smulkaus sudėjimo kažin ko aikštės pakrašty lūkuriuojantis vaikinys. Pirštu pataisęs smunkančius akinius, pratęsė: "Jaučiu, tam pusgalviui gerai susikratė smegeninė". Po to nekantriai žvilgtelėjo į laikrodį:

- Po velnių, žadėjo atskristi aštuntą...

Abejingas nesėkmingai nusileidusiam erdvėlaiviui, savo žvilgsnį nukreipė į kosmodromą supančius pastatus. "O gal ten jis? Bet ne, kur matyta, kad pirmos klasės astronautas nusileistų kaip varlė..."

Vaikino apmąstymus nutraukė beprasiveriaš liukas. Pirm, nei liuko dangtis pasiekė grindinį, iš angos išlindo susivėlusį, su raudonu gumbu katoje galva.

- Vygantas?? - Sušuko apstulbintas netikėto susitikimo juodbruvys. - Čia tu??

- Aš, kas gi daugiau... - piktai atšovė tasai, įnirtin-gai trindamas gumbą.

Šis buvo tikra priešingybė pirmajam: šviesių plaukų, plačių, tvirtų pečių, gal visa galva aukštesnis už juodbruvį, atrodė lyg užsimiegojęs milžinas, besikasantis gumbų nusėta kaktą.

Nušvitęs akinuotis pribėgo prie draugo:

- Kokie velniai tave čia atnešė? Pala, kiek metų nesimatėme? Penkerius? Ne. Šešerius? Ne. Ojojoi! Nuo pat mokyklos suolo - Ar tau ne gėda, a? Net telegramos išsiųsti nesugebėjai... Na, kad ir dabar. Ne, jūs tik pažiūrėkite: nei pranešęs, nei ką, ima ir nukrenta tiesiai ant galvos.

Jis kalbėjo su tokiu entuziazmu, kad tai jokiu būdu negalėjo būti priekaištais. Vis tik šviesiaplaukis, staiga atsisukęs į draugą, pikta! atšovė:

- Užteks, Egli! Nemeluok, kad negavai telegramos!

- Kokios telegramos? - nustebęs paklausė akiniuotis.

- Kokios kokios, - irzliu balsu toliau tęsdamas pyko Vygantas, - tos, kur vakar pasiunčiau...

- Vakara? Tai tu apie šitą? - Egidijus iš kišenės ištraukė sulankstyta popierių.

- Na taip!..

- Bet čia nė žymės tavo vardo...

- Duok šen, - Vygantas pikta! išplėšė telegramą draugui iš rankų, - kaip tai nė žymės! Štai: "Lauk, rytoj atskrendu lygiai aštuntą. Salamandros planetos prefektas - Šeimys Vytas"... - Vygantas prikando lūpa, - kažkoks nesupratimas...

- Bet kodėl čia kaip tik tavo tėvo parašas?

- Ką aš žinau?! - užsiplėskė Vygantas, - atstok.

- Gerai, jau gerai. Pirmą susitikimo dieną nedera pyktis... Aš žinau vieną vietą, kur galima būtų atšvęsti sutiktuves. Ten yra visko: ir kūnui, ir sielai... Na, eime, eime...

Egidijus, nusitvėręs už parankės draugą, nusitempė centro link.

Sutemo. Kur ne kur mesdami siaurus šviesos ruožus, sūtbavo žibintai. Gatve svyrindami traukė dviese.

- M-man a-atrodo, m-mes n-ne ten, kur reikia patekom... A? - mikčiodamas pasakė Egidijus.

Akinius buvo pametęs, todėl, ištempęs galvą į priekį, prisilaikydamas draugo rankos, stengėsi atpažinti namus.

- A-aš noriu namo... - Nedaug blaivesnis prabilo Vygantas.

- Tuo-tuojau r-rasim, ik! - sužagsėjo Egidijus. Staiga už kažko užkliuvę, juodu parkrito.

- Po velniats - Ik! A-aš d-daugiau n-niekur n-neis-
siu! Ik! Miegosiu čia, ik! - Apgraibinėjęs klūtį praš-
neko Egidijus. - Che, č-čia dar v-vienas draugas gu-
guli, ik! A-aš juk s-sakiau, kad n-ne mes v-vieni
š-švenčiam, ik! - pasirémė alkūne į gulinčio krūtinę.

Vėl pasisukęs į gulintį žmogų, ranka papplekšnojo
per veidą:

- E-ei! A-ar girdi, ik! K-kur m-mes esame? A? Ik!
Negirdi... - ištarė atsisukęs į jau atsistojusį ir
svyrinėjantį Vygantą. Užčiuopęs kažką drėgną, pri-
sikišo ranką prie liežuvio:

- Kas čia? K-kraujas, ik!

Vygantas pasilenkė ir gan atsakančiai papurtė
gulinčio galvą:

- N-n-negyvas?

Tuoj, po akimirkos, jų sąmonės negožė nė šlakelis
alkoholio tvaiko.

- Padėkit... - gulintysis pajudino galvą - padėkite...
- marmaravo vyriškis.

- Na, ko stovi! - pašoko Egidijus, tempk jį į pasku-
tinį gatvės pastatą, aš nubėgsiu daktaro... Eik, eik
neapsiriksi, ten vienintelės durys. Štai raktai nuo
buto...

Jų keliai išsiskyrė: vienas - namo, o kitas - pas-
kambinti.

II. Pabėgimas

Tai buvo skurdus, gelsva lempos šviesa užlietas
kambarys. Tvirtos, į lauką atsiveriančios durys
kambarį tarsi dalino į dvi dalis: į kairę ir dešinę.
Dešinėje pusėje, kampe, stovėjo kibiras su vandeniu
bei didžiuliu kaušu jam pasemti, medinis stalas,
kelios kėdės ir viryklė. Kairėje pusėje - knygų pilna
lentyna, po ja rašomasis stalas, apkrautas įvairiau-
siais medžiotojo ir biologo reikmenimis, šalia - ant
grindų pamesta kuprinė. Visą interjerą vainikavo
akinančio baltumo lova, ties kuria palinkęs stovėjo

daktaras, greta nekantriai trypčiojo du vaikinai.

- Kaip? - paklausė Vygantas.

- Kur jūs jį radote? - nepakeldamas akių nuo pablyškusio ligo nib, atitarė gydytojas.

- Netoliese. Gulėjo nejudėdamas. Beveik be sąmonės...

Daktaras atsitiesė ir, palletęs paciento ranką, pasakė:

- Jo būklė beviltiška. Tiesiog keista, kaip šitaip kulkomis išvarpytas žmogus dar galėjo tiek išgyventi.

Sužeistasis sutrūkčiojo. Pramerkęs akis, blausiai visus nužvelgė, po to pakėlė sugnaiužtą ranką ir sunkiai sušnibždėjo:

- Imkite... tai planas... ten deimantai... daug deimantų... man jų nebereikia... Neatiduokit jiems... Jie neverti... Imkite, bet neatiduokite Jiems...

Daktaras ištiesė ranką, tačiau Egidijus buvo greitesnis. Vos jo rankoje atsidūrė popierėlis, gulintysis suglebo.

- Viskas... - šaltai pasakė daktaras. - Man čia nėra daugiau kas veikti. - Ir apsvilkęs Vyganto paduotą paltą, trinktelėjęs durimis, išėjo.

Išėjęs pro duris, gydytojas paspartino žingsnį. Po to, pasukęs už kampo, pasileido tekinas. Pribėgęs telefono būdelę, sustojo, nukėlė ragelį ir greitai susuko numerį:

- Alio! Atleiskite šefe, kad taip vėlai skambinu... Taip, taip... Ne, ne, aš labai svarbiu reikalu. Pas jus tas pats žmogus, kuris turi deimantų slėnio planą... Aldebarano 3, paskutinis namas gatvėje - staiga kariškai pasitempė - Taip... Taip... Taip... pasiruošęs vykdyti... Labos nakties, - tarė pats sau, padėjęs pupsintį ragelį.

Egidijus atgniaužė kumštį, išlygino popierėlį ir atidžiai išžiūrėjo.

- Kas tai? - paklausė Vygantas.

- Planas... Štai mūsų miestas, štai geležinkeliai, štai žaliosios džiunglės, o štai šlaurėje Pilkieji kalnai. O čia kelias per kalnyną. Čia Aligatorių ežeras ir Mėlynieji kalnai. O čia koks dūmelis nupaišytas...

Ach, teisingai, čia Vezuvijus ir... Dar kryžiukas ir... viskas. Cha, tegu aš skradžiai žemę prasmegsiu, jei-
gu pagal tokį planą galima susiorientuoti, kur dei-
mantai paslėpti.

- Duok šen, - paprašė Vygantas - iš tikrųjų, dau-
giau nieko neparašyta...

- Oi, ne! Pažiūrėk! Kitoj pusėj: "Ola po apatine Juo-
dojo ažuolo šaka".

Staiga nuo smūgio subildėjo durys:

- Įstatymo vardu! Atidarykite!

- Čia dabar! - susiraukė Vygantas - Atidaryk.

Vos Egidijus atrakino duris, į vidų, į parbloškę,
įsiveržė keletas uniformuotų policininkų. Po to,
nukreipę šautuvus į vaikus užriko:

- Įstatymo vardu jūs areštuoti!

- Bet...? - norėjo pasiteirauti Vygantas.

- Tylėti! - sukliko vienas iš jų, po to kreipėsi į
saviškius - Įsakyta nieko nejudinti, kol atvyks eksper-
tų komisija.

Trakstelėjo antrankiai. Abu draugus nuvedė prie
viryklės ir pasodino ant kėdžių. Pora policininkų
išėjo, tačiau du liko saugoti suimtųjų. Matyt, šis
darbas jiems greitai atsibodo, nes, kiek toliau ati-
traukę stalą, - pasistūmė kėdes, pradėjo lošti korto-
mis, tačiau jų budrumas ir toliau neatbuko, jie laiks
nuo laiko vis žvilgčiojo į vaikus.

Tie kurį laiką sėdėjo ramiai. Po to sisizvalgę,
bebalsėmis lūpomis pasitarę, ėmė krutėti:

- Ramiai! - įspėjo policininkas.

Vygantas suniurzgė:

- Aš norėčiau į išeinamąją.

Abu policininkai, išsitraukę pistoletus, pakilo.

- Gerti, - paprašė Egidijus.

Kažką negero įtarę, policininkai susižvalgė. Vis tik
vienas, pasėmęs kaušu vandens, padavė
ištroškusiajam, kitas, nukreipęs pistoletą į Vygantą,
perspėjo:

- Pabandysi bėgti - šausiu.

Egidijus tyčiomis gėrė lėtai, vis žvalgydamasis į
draugą. Policininkai irgi nenuleido akių, bet tikriaus-
iausiai šie įstatymo saugotojai buvo dar naujokai, nes,
neatsargiai priartėjusiam atidaryti duris policinin-

kul Vygantas staigiai smogė į paširdį, po to susilenkusiam dar kartą antrankiais vožė per galvą. Antrasis policininkas išgirdęs triukšmą greitai atsisuko atkreipęs pistoletą, tačiau iššauti nebespėjo: Egidijus kaušu stipriai trenkė per galvą. Policininkas susmuko be sąmonės.

- Tvarka... - pramurmėjo Vygantas ir atrakino ant rankius. Po to už pažastų nutvėręs vieną policininką nuvilko ir pakišo po lova. Tą patį padarė su kitu. Egidijus greitai krovė daiktus į kuprinę.

- Palik tas knygas. - Nekantriai atsisukęs ištarė Vygantas, imdamas policininkų pistoletus ir šautuvus, - sprunkam. Bet jie pavėlavo: už durų buvo girdėti mašinos burzgėjimas ir juokas. Užgesinę šviesą, vaikinali prigludo už durų, prie sienos.

- Jie įeis, mes sprunkam, - sušnypštė Vygantas.

Atsivėrė durys. Į kambarį sugužėjo keletas žmonių. Tą pat sekundę tyliai, niekieno nepastebėti abu draugai nėrė lauk.

- Kodėl taip tamsu? - kažkas paklausė.

Suradę jungiklį, uždegė šviesą.

- Nėra! Pabėgo!

Tuo metu gatvėje vaikinali pamatė niekieno nesaugomą džipą. Matyt, su juo atvažiavo "svečiai". Sviedę šautuvus ant galinės sėdynės, Vygantas su draugu įsoko į mašiną.

- Ačiū Dievui... užsivedė.

- Laikykite! - kažkas riktelėjo viršuje, išgirdęs burzgliantį motorą. Pavymui supoškėjo šautuvali.

Bet automobilis, didindamas greitį, pasuko už namo kampo.

- Kur važiuojame? - paklausė Egidijus.

- Į kosmodromą. Pats laikas nešti kulnus į Žemę, - susinervinęs burbtelėjo Vygantas. - Klausyk, bet už ką jie mus suėmė?

Egidijus gūžtelėjo pečiais.

- Nežinau... - truputį patylėjo... - Žinau! Atsimeni daktarą? Jis gi buvo, kai tas žmogus perdavė planą!

- Tyliau! - sunerimavo Vygantas. - Atvažiavome.

Mašina dar kiek šoktelėjusi į priekį sustojo. Kosmodromas buvo nušviestas akinančia šviesa. Dviejų kreiserių šešėlyje mažytis erdvėlaivis atrodė kaip

susigūžęs šuniukas tarp dviejų žmonių kojų.

- Velnia! - nusikeikė Vygantas, matyt, apie jų pabėgimą čia jau buvo žinoma: erdvėlaivį saugojo kuopa iki dantų ginkluotų kareivių.

Pasiėmę šautuvus ir kuprinę, draugai paliko automobilį. Jie patraukė tolumoje duksančių džunglių link.

III. Džunglėse

Policijos skyriaus viršininkas sėdėjo prie valdymo pulto, bukai spoksodamas į ekraną. Žvalgybinis diskas dar ir dar tuščiai suko ratus apie miestą. O galvą kvaršino mintis: "Du vyriškiai - žudikai pabėgo policijos mašina Nr.13. Du vyriškiai žudikai... Kad juos kur skradžiai!" - mintyse nusikeikė šerifas, - labai jau reikalingi merui tie žudikai. Kas dieną iš žaliojo pragaro dešimtys žmonių nesugrįžta, o dabar dėl kažkokio vieno, dviejų..." Apmąstymus nutraukė ekrane pasirodžiusi infro-raudonųjų spindulių nuspalvinta mašina. Skyriaus viršininkas įjungė maitinimo bloką - Žvalgomasis diskas apšvietė numerį: "Police 13 Salamandra".

Šerifas nuspaudė aliarmino signalą:

- Dėmesio! Visiems postams!..

- Kur mes eisime? - iki tol tylėjęs pasidomėjo Egidijus.

- Į kalnus, juk pats sakei - ten saugiausia.

- Ką?! Per džungles naktį į kalnus? Tu iš proto išsikraustei? Tai juk tas pats, kas lįsti krokodilui į nasrus! Mums reikėjo eiti visai į kitą pusę - prie geležinkelio. Ten mes būtume išokę į kokį vagoną ir per valandą atsidūrę kalnuose... Dabar jau tikriausiai vėlu. Juos tikrins...

- Tai eime kur..., kur koks kaimas ar miestas...

- Kuuur??? - Egidijus paklausė draugą tokiu tonu, kad tas pasijuto lyg ką nusikalstamo pasakęs. - Čia vienintelis, girdi, vienintelis miestas visoje planetoje!

- Na, o kur tada geležinkelis veda? - paprieštaravo Vygantas.

- Į metalo rūdynus, - kaip kirviu nukirto Egidijus.

- Tai ką darom? - Jau visai išmuštas iš vėžių pasitelravo Vygantas.

- Lauklam ąušros...

Netikėtai vaikinių ausis pasiekė malūnsparnio kalenimas. Malūnsparniai su dideliais prožektoriais, plėšydami nakties tamsą, greitai artėjo. Bičiuliai susižvalgė.

- Nieko nepadarysi, teks rizikuoti, - ryžtingai paskelbė Vygantas. - Eime.

Nutvėręs draugą už rankovės, nėrė į pamiškę. Pirmus šimtus metrų jie brovėsi tylėdami. Prožektorių šviesa, sklėsdama džiunglių tamsą, retkarčiais užkliudydavo ir juos. Tačiau ir tada džiunglės slėpė bėglius. Dar kiek paėjęs, Egidijus, kapodamas žodžius, prabilo:

- Aš eisiu pirmas. Tu įjunk prožektorių - malūnsparniai nuskrido... Dabar užtaisyk šautuvą sprogs-tamosiomis kulkomis, pasistenk dažniau švytruoti prožektoriumi, šviesa gyvūnus apakins. Neužmiršk, kad ne Žemėje esi. Vos išgirsį traškesį ar pamatysi akis, šauk. Pasistenk pataikyti.

Toliau jie žengė nekalbėdami. Siauras spinduliu pluoštas apšvietė tarp susipynusių šakų besiskverbiantį taką. Vygantas su šautuvu rankose retkarčiais apsisukdavo, ir tada prie diržo prikabintas prožektorius iš nakties tamsos iškirsdavo mažytį šviesos ratą, pilną nakties gyventojų: žiurkių ir pelių dydžio vabalų, kelių metrų ilgio driežų ir plaukuotų kirmelių, viena kitą akyse ryjančias pabaisas. Spinduliu apakinti gyviai trumpam sustingdavo, tačiau tuoj pat sukruisdavo slėptis. Aplinkui tylą draskė šlamščiantys ir pasigardžiuojančiai ryjantys garsai, ir todėl naktis atrodė dar baisesnė.

- Laikas pasirūpinti nakvyne, - sušnibždėjo Vygantas.

- Tuoj, tuojau surasiu viešbutį, - kandžiai atkirto Egidijus.

Vygantas neramiai apsižvalgė. Akimirka! Jo ranka, greičiau instiktyviai, nuspaudė gaiduką. Driokstelėjo šūvis, iššlepusi nasrus, kardadantė pabaisa parbloškė vaikną. Jos nagai perplėšė medžiagą, skau-

džiai užgavo petį. Tačiau daugiau kažkodėl žvėris nesugebėjo nieko padaryti, tik savo svoriu dusino žmogų. Egidijus pabalęs atsigrėžė. Jo prožektoriaus spindulys nuslydo dryžuotu tigro kailiu. Nasrai buvo prašiepti, išlindę iltiniai dantys teikė snukiui kažkokią atngamišškai kraupią šypsena. Plėšrūnas nebejudėjo. Pripuolęs prie draugo, Egidijus šiaip ne taip nuvertė užgriuvusį gyvulį.

- Tu sužeistas?

- Nelabai, - atsakė Vygantas, ranka spausdamas petį.

- Žinai, o aš nakvynei vietą suradau, - jausdamasis kažkodėl kaltas, prašneko Egidijus, ranka rodydamas į kelių metrų skersmens kupolo formos, spygliuotą kaip ežio kailis, tankiai šakomis susipynusį krūmą.

- Hm, labai maolni vieta, - burbtelėjo Vygantas.

- Aš pamėginsiu prielti, - ramino Egidijus ir apsisiautęs apsiaustu prisiartinio prie augalo. Aikčiodamas pradėjo praskyrinėti šakas.

- Lįsk greičiau, - pakvietė Vygantą, - kardadančiai tigrui vieni nevaikšto.

Krūmas buvo tuščiaaviduris ir gana erdvus. Draugai suspėjo pačiu laiku - lauke gailiai sucypė žvėris.

- Patelė gavo į nosį. Mano tiesa - tigrui visada vaikšto poromis, - atsiduso Egidijus. Po to, nusivilkęs apsiausta, praskleidė suplėšytus Vyganto marškinius. Apžiūrėjęs žaizdą, pasirausė kuprinėje ir, ištraukęs dezinfekuojančių vaistų, sutepė jais ir sutvarstė.

- Iki vestuvių užgis. Gali miegoti, čia mums nė pats velnias nebaisus. Labanakt.

Tačiau abu negreit užmigo, Egidijus dar pusvalandį raitėsi traukdamas spyglius iš apsiausto. O Vygantui visai miegot nesinorėjo, jam buvo šlurpu, girdint šlamščiančius, ryjančius garsus. Vis tik paryčiui nuovargis įveikė jį, bet net dabar vaikiną miegojo jautriai, krūptelėdamas nuo kiekvieno šnaresio

Aušo. Jautriai bemiegančią Vygantą pažadino vienodas cikšėjimas. Jis atmerkė akis ir sustingo iš siaubo. Į jį pro ploną šakų sluoksnį žvelgė dvi lėkš-

tės dydžio nemirksinčios akys. Aušros spinduliai neaiškiai nušvietė pabaisos kūną, tai buvo kažkoks gyvis, panašus į milžinišką, pusanthro metro ilgio skruzdėlę. Skruzdės žiaubtai - pjautuvai sujudėjo. Paskutinį sykį ciktelėjęs, perkirpo juos skyrusiais šakas ir lėtai priartėjo prie aukos. Paskutinę akimirką Vygantas atstatė šautuvą. Slaubūnas dar kartą pajudino žiaubtus, kurie lengvai, tarsi šlaudą, perkirpo vamzdį. Nors sutrumpintu vamzdžiu, ginklas pagrindinės savo paskirties neprarado: driokstelėjo šūvis, kulka sprogo, išštaškydama vabzdžiui smegenis. Gyvis susvyravo ant plonų kojų ir susmuko.

Šūvis pabudino Egidijų. Jis išsigandęs, užmiegotomis akimis pirma pažvelgė į angą, po to į gulintį kūną:

- Visai užmiršau, juk tik termitams nebaisus Aragonos krūmas.

Tuo tarpu Vygantas skubiai ruošėsi kelionei.

- Kas yra? Ar neprimatai? - paklausė prie skruzdės galvos pasilenkusio Egidijaus.

- Neprimatau. Pakeliui užsuksime į optikos parduotuvę, nusipirksiu akinius, - kandžiai atsakė Egidijus, paskui į draugą atsuko išsigandusias akis:

- Tu žinai, ką nušovei?

- Man tas visai nerūpi. Jis norėjo mus suėsti.

- Tu nušovei Gigantiškąjį Termitą! Tu nukirtai vienos rankos pirštą! O, varge, tuojau čia subėgs visa jų plati giminėlė. - Egidijaus balse suskambo tokia gaidelė, tarsi jis būtų netekęs geriausio savo draugo.

"... Vienos rankos pirštai?...? - mintyse gromulavo išgirstąją frazę Vygantas - Vadinas, jie tuojau bus čia?!?"

Iš tikrųjų, pro iškirstą angą kyštelėjo kitos pabaisos galva. Ji lengva kojytėmis palietė savo giminaičio kūną. Vygantas atsitokėjo, nukreipęs šautuvo vamzdį iššovė. Slaubūnė kiek pasisuko šonu, be garso skausmingai suklykusi į savo ultragarsinį eterį, susmuko.

- Negaiškime! - atsitokėjo ir Egidijus, - bėgam!

Ir pirmas išsiropštė laukan pro angą. Paskui draugą su kuprine ant pečių bei šautuvu rankoje išlindo Vygantas.

Policijos šerifas įsiutęs žingsniavo pirmyn - atgal palei prieš jį kariškai išsitempusių lakūnų eilę.

- Tinginiai! Avigalviai! - iš pykčio net paraudonavęs keikėsi. - Jie jokių būdu negalėjo naktį įlįsti į džiungles!

- Deja, ponas šerife, jie - ten, - kažkuris iš lakūnų nedrąsiai bandė prieštarauti įtūžusiam viršininkui.

- Ką?!? Tu dar drįsti man akis draskyti?!? Jie negalėjo ten įlįsti!!! Džiunglės - tai mirtis! Ir jie tai žinojo!!! - paskutinį sakinį jis sukliko kone į pačią lakūno ausį. Po to, žengtelėjęs atgal, visai rikiuotei suriko:

- Įjunkite prožektorius, lokatorius, ką norit!!! Bet kad šiąnakt bent vienas iš jų, gyvas ir sveikas, būtų čia! Dabar - visi į malūnsparnius!

Rikiuotė pakriko: pilotai, skubiai segdamiesi šalmus, šokinėjo į malūnsparnius. Šalžus motorų triukšmas užgožė šerifo balsą.

Geltonų saulės spindulių nutviekstas žaismingai bangavo žalias džiunglių kilimas. Padūmavę, melsvoj tolumoj, aušros padabinti, liepsnojo kalnai. Tylą raižė plačia grandine išsisklaidę malūnsparniai.

Etrerių gaubė ramybė. Lokatoriai neužčiuopė jokių garsų. Tik pro ausines skverbėsi skardus motoro kalenimas. Jie nieko nebetikėjo atrasti, skrido tik tam, kad kristų.

- Sukam atgal? - beviltiškai paklausė pilotas. Šerifas nūriausiai papurtė galvą.

Po pusvalandžio betikslio ieškojimo virš neaprepiamų miško masyvų netikėtai eteryje pasigirdo silpnas šūvių aidas. Šerifas pastvėrė mikrofoną:

- Dėmesio visiems pilotams! Kursas - Pilkieji kalnai!

Malūnsparniai elegantiškai pakraipė uodegas. Kalnagūbrių grandinė greitai artėjo.

Kalno šlaitas buvo tik už šimto metrų, tačiau juos dar reikėjo įveikti. Nuo pat džiunglių krašto iki kalno papėdės, žolių kilimu padengta, plytėjo pelkė.

Grėsmingai artėjo vabzdžiai. Vygandas šaudė beveik be perstojo, bet persekiotojų nemažėjo.

- Sugalvok ką nors greičiau, - riktelėjo draugui Vygantas, beviltiškai žiūrėdamas į juos supančius termitus.

Paragintas Egidijus žengė vieną žingsnį ant liulančios pelkės, po to - dar tris. Staiga kilimas plyšo, jis įsmuko iki juosmens. Vaikinas išsigandęs pabandė kabintis už žolių, tačiau šios sutrūkinėjo. Ne juokais persigandęs, šuktelėjo bičiuliui:

- Padėk!

Tuo metu nugriaudėjo šūvis, Vygantas neišgirdo draugo balso.

- Gelbėk!! - iš visų jėgų sušuko Egidijus. Pelkė vis labiau jį gramzdino ir jau vos nesiekė pečių.

Bet tuo metu Vygantas staigiai atsigrėžė ir šoktelėjęs puolė padėti draugui. Sviedęs kliudantį šautuvą, viena ranka pastvėrė už plaukų, kita - išsitraukęs pistoletą, ėmė šaudyti į priartėjusius termitus. Šūviai dažnai lėkė pro šalį, tačiau jis bijojo tik vieno, kad nespės ištraukti draugo: juk pelkė nepaprastai stipriai laikėsi įsikibusi savo aukos. Vis tik nepaprastomis valios pastangomis vaikinas ir toliau tempė Egidijų. Staiga Vygantas su siaubu pajuto tvilkčiojant sužeistą petį. Tvarstis buvo nuslinkęs, pro suplėšytus marškinius matėsi pilka, pūliais tekanti žaizda. Jis dar kartą iš visų jėgų tūmptelėjo draugą ir tuoj pat sukliko, paleisdamas Egidijų. Vygantas parvirto nusitvėręs už sužeisto peties, rausva migla aptraukė akis. Kilimas sujudėjo. "Artėja velniai", - pagalvojo, - "ką gi, truputį gaila su gyvenimu skirtis. Egidijui labiau pasisekė, jo bent šios pabaisos nesurys. Tebūnie jam lengva šioje pelkėje". Tuo metu už nugaros nugriaudėjo šūvis. "Vadinasi, gyvas?!" Vygantas atmerkė akis, gal per metrą nuo jo gulėjo termitas. Šiaip ne taip atsisėdo, vis laikydamasis už sužeisto peties. Šalia, plačiai išskėtęs kojas, visas purvais aplipęs, su pistoletu rankoje stovėjo Egidijus.

- Ar gali atsikelti? Greičiau, - paragino draugą.

Vygantas sunkiai atsistojo. Už keleto metrų ant kranto susigrūdę trypčiojo vabzdžiai - jie nediršo žengti ant liulančios pelkės kilimo.

- Kur?..

- Ten, - Egidijus ranka parodė į netoliese pelkę

kertančią neaukštą uolą. Išsitiesusi nuo džlunglių iki kalno šlaito, ji atrodė nelyginant tiltas per šią klampią pelkę.

Draugai pajudėjo uolos link.

- Kodėl iš karto ten nėjome? - sustenėjo Vygantas.

Matyt, jis labai kentėjo, nes ranka vis spaudė kraujuojantį petį.

Liulančios pelkės kilimu jie lėtai artėjo prie uolos. Kai vaikinai priartėjo tiek, kad galėjo įvertinti jos aukštį, Egidijus pasakė:

- Vis tiek nesugebėsime į ją įkopti.

Iš tiesų - sluoksniuotas uolynas buvo absoliučiai statmenas, netgi kiek pasviręs pelkės pusėn. Visą tą kelią termital sekė krantu. Pamatę, kad žmonėms nebėr kur bėgti, keletas jų pasiryžo ir užlipo ant žalio kilimo. Vaikinai pabandė trauktis, tačiau Egidijus, pajutęs plyštančias žoles, greitai atšoko. Plyšys vis didėjo, pėda po pėdos varydamas bičiulius kranto link.

- Kiek dar liko šovinių? - nūriausiai paklausė Vygantas.

- Dešimt.

- Ką gi... nepaleisk jų vėjais... Du šovinius palik mums... vis geriau, nei būti gyvam surytam...

Artyr repliojo keletas termitų... Driokstelėjo keturi šūviai...

Netikėtai jie išgirdo kalenimą. Vaikinai pakėlė galvas. Artėjo bent septynetas taškelių.

- Malūnsparniai... - atšiauriai pasakė Egidijus, - ieško.

Jis vėl pažvelgė į pajudėjusias skruzdes, šį kartą jų buvo penketas. Driokstelėjo dar penketas šūvių. Ketvertas kūnų susmuko, penktas šlubuodamas tapsėjo į krantą. Egidijus dar kartą nukreipė pistoletą.

- Stok, ką darai!.. - sušuko Vygantas.

Tačiau sutrukdyti iššauti nespėjo. Nuaidėjo dar vienas šūvis: vamzdys nepasiekė kranto.

- Kas atsitiko? - paklausė Egidijus, atsigręždamas į draugą.

- Nieko, tik šovinių nebeturime.

Malūnsparniai jau buvo čia pat, tačiau čia pat

buvo ir termital. Skruzdės, matydamos netoliese gulinčius giminaičius, neryžtingai trypinėjo pakrantėje. "Vienos rankos" sandara, turėjusi padėti, nelauktai atsigrėžė prieš jas pačias: geisdamos keršto, ant pelkės užropojo visos kartu. Kilimas plyšo, įatsivėrusį akivarą sukrito gera dešimtis dvimetrinių pabaisų. Atvirkščiai, nei būtų pasielgę dauguma žmonių tokioje situacijoje, galvojętys tik apie save, dažniausiai kimbantys vienas į kitą, termital stengėsi kits kitam padėti. Keletas vabzdžių nuskendo, tačiau kitus išgelbėjo atskubėję giminaičiai. Didelis kūnų knibždėlynas išjudino pelkę. Akivaras pradėjo plėstis. Skruzdės nuskubėjo atgal į krantą.

- Atrodo būti suėstiems negresia - sualmanavo Vygantas, vis tebelaikydamas sužeistąjį petį.

Malūnsparniai nepaprastai greitai artėjo, bet akivaras jau buvo tik už poros metrų.

- Atrodo, lieka vienintelė išėitis - nerti šion bedugnėn, - be jokios intonacijos ištarė Egidijus.

Draugai apsikabino. Vyras, o rods, tuoj pravirks. Bet... lyg kažkas sumosavo.

- Ko laukiat? Kibkit. Greičiaul! - kažkur nuo uolos suriko vyriškas balsas.

"Gera, kai vienas kuris gimsta su marškinėliais, tada būna gerai ir aplinkiniams", - mintyse nusišypsavo Vygantas.

Nė akimirka! nesusimąstydami, kas jiems nelaimėje padeda, bičiuliai stvėrė lyną. Tuo pat metu po jais atsivėrė bedugnė - kelio atgal nebuvo.

Vaikinai sunkiai šnopšdami sliuogė nestora virve, staiga Egidijus sustojo.

- Daugiau nebegaliu... Pavargau...

Jie jau buvo gana aukštai, teliko keletas metrų.

- Lipki! - kone sukliko Vygantas, pagautas įsiučio, kad štai tuoj tuoj juos apleis jėgos ir jie nusiris į prarają. Sveikąja ranka laikydamasis už virvės, sužeistą pastūmė draugą:

- Lipki! Ko lauki!

Netrukus malūnsparniai pasiekė džiunglių kraštą. Sukaleno kulkosvaidis. Kulkos bėglius apibėrė skalda. Bet vyrukai nepaisydami lipo toliau. Kulkosvaidis dar kartą perspėjamai sutratėjo. Šį kartą visai

arti. Egidijus kraupiu balsu suriko:

- Koja!..

Iš peršautos blauzdos pasruvo kraujas.

- Lipk!!! - Kone pamėlynavo Vygantas, iš paskutiniųjų stumtelėdamas draugą.

Egidijus užsikabino atbrailos krašto. Kažkieno stipri ranka trūktelėjo į save. Paskui bičiulį užsiropštė Vygantas.

Kulkos vėl prazvimbė virš galvų. Greitai pašokę, nesitare, tryse užlindo už akmens. Vaikiniai įdėmiai nužvelgė išgelbėtoją. Šalia jų tupėjo žilas senis iki peties nutraukta ranka, didelė kupra ir kreiva koja, tik veidas buvo vyriškai gražus. "Apžlūta" truko neilgai, nes vėl sukaleno kulkosvaidis, jie gavo bėgti. Vienas malūnsparnis nusileido ant uolos. Nieko nelaukdamis iš kabinos iššokę persekiotojai pasileido paskui bėglius. Pasiekęs kalno šlaitą, senis staigiai pasuko į šalį ir nėrė į prastėrusį urvą. Už nugarų sutratėjo automatai.

Iš pradžių senis pasuko į dešinę, dar kiek nusileidęs, pasuko į kairę, vėl pakilo, pasuko į dešinę... toliau vaikiniai pametė krypties nuovoką. Atrodė, kad jie suko ir suko ratus. Senis tylėdamas vedė tik jam nežinomais keliais. Persekiotojų balsai čia sustiprėdavo, čia susilpnėdavo, tačiau bėgčiai jų nė karto nesutiko. Pagaliau, kai vyrukai pradėjo ilsti, spingtelėjo šviesa. Čia senis atsigrėžė ir pirmą kartą sukikėnęs prakalbo:

- Che, avantiūristai... Tai štai, avantiūristai, kelias labai siauras, tad laikykitės už sienoj iškirštų skylių... Nepatariu žiūrėti į apačią.

Po to, išlindęs iš urvo, ranka užsikabino už kyšulio.

Jie stovėjo ties gal puskilometro gylio skardžio kraštu. Apačioje liulėjo pelkė, kiek toliau kaip maži degtukai lingavo medžiai. Draugus nukrėtė šurpas. Laikydamasis tik viena ranka, senis kažkokio stebuklo padedamas tolo.

- Che, tai ką, avantiūristai... Bijote? - sukriženo atsisukęs. - Kaip sau norite.

Vygantas pabandė pirmasis: rankomis laikydamasis už sienoje iškirštų plyšių, jis pajudėjo. Paskui draugą - Egidijus.

- Nežiūrėk į apačią, - sušnibždėjo Vygantas.

Šitaip jie slinko keletą minučių, kol pasiekę žmogaus pločio atbrailą, lengviau atsikvėpė. Šalia buvo gerai užmaskuota anga. Iš čia aiškiai matėsi uola - tiltas ir ja bėgioją policininkai.

Senis šypsodamasis paplojo per Vyganto petį:

- Kviečiu į svečius!

Prasiskleidęs angą dengiantį kailį, pakartojo:

- Uželkite...

IV. Senio pasakojimas

Spragsėdamas degė laužas. Retkarčiais raudoni liepsnos atšvaitai lyžtelėdavo tamsias kailiniuotas sienas. Kažkur uolos gilumoj gurgeno šaltinis. Greta laužo, ugnies nutviekstas, susimąstęs sėdėjo senis. Toliau prie sienos, minkštam guolyje gulėjo dvejetas: vienas naujai sutvarstytu pečiu, kitas - aprišta koja. Prikimšti pilvai maloniai šildė, o monotoniškas laužo spragsėjimas migdė.

Sujudėjo angą dengiąs kailis. Į uolą įėjo lieknas, bet plačių pečių vaikinys. Rankose jis nešėsi šautuvą ir didelį paukštį. Draugai kilstelėjo galvas.

- Tai Artūras - mano sūnus, - tyliai, nekeldamas galvos ištarė senis.

Sūnus, kertėn numetęs daiktus, atsisėdo šalia tėvo. Tuo negalėjai abejoti - jie buvo nuostabiai panašūs. Tebuvo tik toks skirtumas, kad vienas - lieknas ir jaunas, o kitas - senas ir luošas. Tėvas pasigėrėdamas pažvelgė į sūnų:

- Kažkada ir aš toks buvau... - Tarsi atsakydamas į nebylų svečių klausimą, pradėjo pasakoti:

- Tuomet turėjau tik dvidešimt trejus ir nepaprastai norėjau praturtėti. Atskridau vienu pirmųjų kosminių laivu. Miesto tada dar nebuvo. Mes įsikūrėme nuo čia į vakarus esančiame slėnyje. Jis atrodė tarsi tam sukurtas: viduryje ežeras, o iš kraštų net per keletą kilometrų atitolusios džiunglės. Tačiau svarbiausia: jis buvo gerai matomas pilotams, be to, tik per dešimt kilometrų nuo kalnų.

Greitai kalnuose geologai aptiko gausų retųjų metalų telkinį. Atrodė, gyvenk ir norėk, tačiau sena

kolonistų patarlė sako: "Viskas iš karto - ne prieš gera". Iš tiesų, nepraėjo nė metai, o iš džiunglių pradėjo nebesugrįžti žmonės. Iš pradžių vienas -du, o vėliau ištisos ekspedicijos. Su traukiniais, vežiojusius retuosius metalus iš kalnų, taipogi prasidėjo velniava: jie sugrįždavo su kroviniu, bet be žmonių.

Visą kaltę suvertėme čiabuviams. O kam gi daugiau? Ir čia padarėme didelę klaidą: paskelbėme čiabuviams karą. Laimėjome jį greitai, porą savaičių gyvenome ramiai. Ką ten porą... Bet netrukus žmonės vėl ėmė dingti, atrodo, užtekdamo išėiti už miesto ir tu nebesugrįši. Ilgainiui priešas tiek sužūlėjo, kad po nakties mes rasdavome išlaužtus, suverstus ir kraujo pilnus namus. Tai nebegalėjo būti čiabuvių darbas. Kaip tik tuo kritišku momentu meras, suformavęs saugos batalionus, paskelbė karo stovį. Mieste įsivyravo jei ne ramybė, tai bent jau tvarka. Štai tada buvo pastebėti žmonių grobikai - gigantiškieji Salamandros termitai. Dabar naktimis miestą saugoją sargybiniai. Praslinkus mėnesiui, mieste gyvenimas lyg ir aprimo.

Tuo metu aš buvau žvalgybinio malūnsparnio pilotas. Čia niekada nešala, o tąsyk išvis karštis kepino. Pagal Žemės kalendorių buvo Kalėdos. Visi darbai, visos ekspedicijos buvo nutrauktos.

Švenčių proga aš nusizengiau instrukcijai: pakviečiau paskraidyti merginą žvalgybinio malūnsparniu.

Gamtos grožio sužavėta, Laura pasiprašė išlaipinama vienoje viršukalnėje, kurios papėdėje driekėsi džiunglės. Laura džiūgavo - ji pirmą kartą iš arti matė saulėlydžio nutviekstus kalnus. Man - priešingai, buvo nejauku: raudonos viršukalnės kažkuo priminė kraują.

- Laikas namo, - sumumėjau.

- Pabūkim dar. Pažiūrėk, kaip gražu!

Pasislėpė saulė. Išžiebė pirmosios žvaigždės. Laura dar nenorėjo grįžti.

Aš snūduriavau lauke, jai užleidęs malūnsparnio kabiną.

Aušo. Saulės spinduliai vėl nuauksino kalnus. Mes lėtai skridome virš dar juodų džiunglių. Laura

visą kelią nertępingai čiauškėjo. Mane graužė kažkoks neaiškus nerimas. Likus keliems kilometrams iki miesto, pamačiau rūkstančius dūmus. Nejuokais išsigandau. Turėjo pasirodyti pirmieji miesto namai, tačiau pro dūmų šydą nežvelgiau. Leidomės vis žemiau ir žemiau. Vienas namas, kitas... Sunku įžūrėti. Slėpdami namų kontūrus, rangėsi dūmai... Bet kas gi čia! Visi mediniai sandėliai suanglėję. Gelžbetoniniai namai žiojėjo iškultų langų skylėmis. Viskas, kas galima, buvo sulaužyta, sudaužyta. Gatvės raudonavo nuo kraujo. Tarp namų slankiojo kažkokie ropliai. Mes buvome sukrėsti, aš nebegalėjau žvelgti į šį reginį. Pasukau atgal į kalnus. Kitą dieną išaiškėjo kraupi tiesa - visoj planetoj mes buvome vienii! Tik būtinybės priverstas vėl grįžau, landžiojau po namus ieškodamas ginklų. Atsitiiktinai užsukęs į buvusią kanceliariją, pradaramė seife radau retųjų metalų telkinių planą. Tada jis man atrodė niekam nereikalingas, bet vis tik įsikisčiau į užantį.

Sunkiai pakrautas malūnsparnis vos pakilo.

Įsikūreime vakarinėje kalno dalyje. Saugumo sumetimais, surešta bakužė stovėjo šalia bedugnės, siena atsirėmusi į šlaitą. Į ją vedė vienintelis kelias - per pakeliamąjį tiltą. Iš čia matėsi slėnyje dunksantis sugriautas miestas. Galvojome, jei kas atskris, tai pirmiausia nusileis į buvusios kolonijos vietą.

Po metų gimė sūnus, po dviejų - dukterė, dar po metų - jaunėlis. Tačiau aš nužingsniavau kaip niekad toli, norėjau surengti šeimai šventę - sugauti kalnų ožką. Staiga apstulbęs sustingau: virš manęs sklاندė malūnsparnis. Pradėjau šokinėti ir klykti kaip beprotis, pagaliau iššoviau. Jie pastebėjo - numetė kopetėles. Aš greitai užlipau. Nusileidome dabartinio miesto kosmodrome. Po to mane nuvedė pas merą. Buvau sukrėstas, kai sužinojau, kad naujai atvykusi ekspedicija net nebandė ieškoti žuvusios kolonijos, tos, kur aš kažkada gyvenau. Tačiau dar labiau sukrėtė žinia, kad jie čia žiemoja jau trečia kartą. Po to meras paklausė, ar aš nežinaš, kur galima būtų rasti retųjų metalų. Atsakiau žinaš, tačiau pareikalavau, kad man būtų kaskart paskiriamas ketvirtadalis pel-

no. Meras nepaprastai greitai sutiko, dargi čia pat padovanojo malūnsparnį su pilnu baku kuro, kad vis čionai galėčiau atskristi.

Tą vakarą mes su žmona vos neverkėme iš laimės. Svajonėse piešėme turtingą ir laimingą gyvenimą Žemėje.

Rytais skrisdavau į miestą, vakarais grįždavau į kalnus. Kažkokia vidinė jėga neleido palikti namų, nors meras primygtinai prašė persikelti.

Diena, kai išvykau su jais lobių ieškoti, man buvo lemtinga. Įsėdau į malūnsparnį ir nieko blogo neįsivaizduodamas, išskridau. Priskridome tą patį slėnį, kur buvome įsteigę pirmąją koloniją. Miestas per penketą metų labai sugriuvo. Visi mūriniai statiniai išvirtusiom sienom. Iš medinių - telikę tik puvesiai, gausiai priaugę žolės; jauni krūmai visai užgožė gatves. Kraupių įvykių pėdsakų nesimatė. Malūnsparnį pakreipėme į šiaurės rytus. Iš lėto artėjo Pilkieji kalnai. Kai pasiekėme metalų telkinių vietą, jau temo. Gyslą iš visų pusių spaudė uolynų šlaitai, tik tolumoje žiojėjo užgriuvusių šachtų angos. Turėjau planą, bet čia buvau tik pirmą kartą. O pasirodo, gysla - tik už kelių minučių kelio nuo namų. Atsiprašęs mero, išėjau. Bet pusiaukelėje prisiminiau palikęs šautuvą. Žinia, tai menkniekis - tačiau jis buvo brangus: mano senelio dovana. Patraukiau atgal. Netoli stovyklavietės, šalia keliuko, krūmuose išgirdau kažką šnabždantis. Išgirdęs minint savo vardą, pastačiau ausis.

- Rytoj atskrenda Kosmogeologijos komisija, - išgirdau mero balsą.

- Kodėl taip greitai? - jam atsiliepė šerifas.

- Nežinau. Aišku viena - tuo kolonistu ir jo šeima reikia atsikratyti. Kitaip komisija jam priteis ketvirtadalį pelno.

- Oho! Šimtamilijoninė renta! Verta dėl jos rizikuoti.

- Viskas paruošta?

- Taip, uola užminuota, bet kurlą sekundę galima sukelti dirbtinę griūtį, nušluoti lūšną. Tada gysla - mūsų!

- Puikui!

Aš atsargiai apsisukau, tačiau išdavikiškai trakštelėjo užminta šaka.

- Kas ten? - persigandęs paklausė miesto meras.

- Išlįskite, jei ne - kulka į kaktą! - riktelėjo šerifas.

Aš atsargiai trauklausi, tačiau prikritusios šakos vėl sutraškėjo. Nuaidėjo šūviai. Bumbtelėjau ant žemės, bet vis tiek viena kulka skaudžiai nudegino ranką. Po to pašokau ir pasileidau bėgti kiek kojos neša.

- Tai jis! - išgaštingai riktelėjo meras.

Išgirdau dar vieną šūvių papliupą, tačiau kulkos pralėkė pro šalį. Bėgau, kaip dar niekada nesu bėgęs, nepaisydamas staigių posūkių ir vos nenusirisdamas skradžion bedugnėn. Pirmą kartą gyvenime aš pasigailėjau iškirtęs nuo namų kelią skyrusią duobę: aš garsiai, iš paskutinių jėgų ūktelėjau pelėdos balsu. Namai tylėjo. Įsivūčio pagautas visa gerkle surikau:

- Laura!!!

Tarpdury pasirodė užsimiegojusi žmona su kūdikėliu ant rankų, palei kojas trynėsi jos numylėtinė ožkelė - Nesė.

- Laura! Žadink vaikus!

Daugiau nieko nebespėjau surikti - kažkur viršuje nuaidėjo juokas:

- Juk sakiau, nepabėgs! - išgirdau šerifo balsą. Kitą akimirką sugriaudėjo sprogimas, užtelėjo akmenų srautas.

Kai atsipeikėjau, buvo rytas. Kažkas drėgnas laižė veidą. Tai buvo Nesė. Ji per stebuklą išliko visiškai sveika. Ožkytė gailiai sumekeno, tarsi norėdama paklausti: "Kas čia atsitiko?"

Pabandžiau ištrūkti iš akmenų nelaisvės, bet persmelkė skausmas, aš vėl netekau sąmonės. Kiek taip išgulėjau, nežinau. Pabudęs vėl ėmiausi pradėto darbo. Tik į vakarą pagaliau nustūmęs nuo savęs paskutinį riedulį ir, netekęs daug kraujo, šiaip taip peršliaužiau akmenų prigriuvusį griovį.

Jei tuo metu nebūčiau išgirdęs kūdikio verksmo, jūs manęs šlandien nematytumėte. Iš paskutinių jėgų suplėšęs marškinius, sustabdžiau iš nukirstos rankos be perstojo tekantį kraują. Pamėginau atsisototi, tačiau tuoj susmukau - buvo sutrupinta viena

koja. Po to sunkiai kabindamasis sveikąja ranka į akmenis, pradėjau slinkti buvusios baktūžės link.

Griuvėsiuose negyva, akmenų suspausta gulėjo žmona. Savo kūnu ji išgelbėjo gyvybę sūnui. O šis nenumanydamas, kokia nelaimė atsitiko, plyšojo visa gerkle prašydamas valgyti, šalia šokinėjo ožkytė. Du vyresnieji liko po namo griuvėsiais. Štai ir gyvename nei su žvėrėmis, nei su žmonėmis. Nesaldus šis gyvenimas, - staiga baigė pasakojimą senis, - patys savo kailiu patirsiš...

- Aš nežadu čia likti, - sumurmėjo Vygantas.

- O kur tu dingsi?

Vaikinas tylėjo.

- Nežinaš...

- Užtat aš žinau, - apsimestinai linksmai įsiterpė Egidijus, - pabandysime surasti brangakmenių uolą, gal po to pavyks papirkti erdvėlaivį saugančią sargybą...

- Tesaugo jus Dievas, - teištare senis ir atsigulė.

Laužas blėso. Prisišlaudęs prie draugo, Egidijus šnibždomis paklausė Vygantą:

- Vis dėlto pasakyk man, kodėl tu, milijonieriaus sūnus, atskridai būtent čionai?

Vygantas sunkiai atsiduso:

- Aš norėjau tapti astronautu. Juk žinaš, norint tapti pirmos klasės astronautu, reikia aplankyti dešimtį planetų. Čia buvai tu... ši buvo dešimta. .. Ir tikriausiai paskutinė...

- O aš atskridau tam, kad išgarsėčiau. Kvailys!.. Bet mes vėl būsime Žemėje... Patikėk! - pradėjo raminti draugą Egidijus.

Staiga jam dingtelėjo mintis.

- Klausyk, Vygantai, ar tavo tėvas nežadėjo čia atskristi?

- Tu vėl pradedi? - piktai atitarė tasai ir nusigręžė į sieną.

V. Kalnuose

Brėško. Nors dar juodame danguje žibėjo žvaigždės, tačiau rytuose kaskart vis platėjo šviesos ruoželis. Ketvertas stovėjo ant atbrailos. Pabučiavęs sūnų,

senis padavė susukta virvė:

- Saugok save.

Po to už ąampo bedingstantiems vaikinams šūktelėjo:

- Atminkite: kalnuose svarbiausia draša ir draugystė!

Besikabinėdamas į sienoje iškirstus plyšius, Egidijus paskutinį kartą pažvelgė į išgelbėtoją. Keista, bet virš senio galvos aureole spindėjo saulės spindulys. O gal... Gal jam tik taip pasirodė.

Vaikinai išropštė į tą pačią uolą, iš kurios dar vakar ryte bėgo. Tamsoje Artūras kažką pagraibalojo. Pasigirdo akmenukų barškėjimas. Sušvito iš kažkur ištrauktas deglas. Ugnis apšvietė dar dvi angas. Vaikinai pasuko dešiniojon.

Besiblaškančios liepsnos atšvaistų užkliudyti žybiojo stalaktikai. Kartkartėmis gąsdindami keleivius nuplasnodavo šikšnosparniai. Urvas siaurėjo. Pagaliau draugai ėmė pečiais liesti sienas. Kelias buvo varginantis - kreivas koridorius čia staigiai leidosi, čia staigiai kilo. Ypač slėgė tamsa. Vaikinai nedrįso kalbėtis. Po pusvalandžio tylos urvas vėl pradėjo platėti. Draugai atgijo, ėmė greičiau žengti pirmyn. Keleiviai dar kartą pasuko ir juos apakino balta išėjimo anga.

Išaušo. Kalnus gaubė ramybė. Tik vėjas drumsdamas ją šiureno vaikinų plaukus. Kaskart išsprūdes iš po kojų akmuo skardžiai nusirisdavo žemyn. Apačioje vis dažniau šmėkčiojo upės vaga. Uola nuožulnėjo, pasidengdama vis naujais ir naujais samanų lopais. Ausis pasiekė vis stiprėjantis šniokštimas. Keliukui pasukus, užimas užgožė žingsnių aidą. Kiek paėjus, takelis dar kartą pasisuko, ir keleivius apkurtino galingas krentančio vandens riaumojimas. Už puskilometro, uolų suspausta, putojanti srovė krito į rūko užgožtą bedugnę. Aukštai virš kriolio, apgaubtas sptynių vaivorykščių, suposi tiltas.

Artūras, atsigrėžęs į draugus, kažką pasakė, tačiau balsas nuskendo triukšmo jūroj. Jis dar kartą pabandė perrėkti šniokštimą, tada, beviltiškai mostelėjęs ranka, linktelėjo galva kviesdamas sekti iš paskos. Ties tiltu triukšmas tapo tiesiog nepakenčiamas.

Draugai užsikimšo ausis ir susižvalgė. Sutrešęs, senomis virvėmis surištas tiltas tikrai nekėlė pasitikėjimo. Vygantas ranka patapšnojo susuktą lyną. Viskas buvo aišku be žodžių. Artūras ruošėsi rišti diržą, tačiau Egidijus jį ištraukė iš rankų. Artūras nustebeš pakėlė akis - Egidijus prie diržo rišosi lyną. Po to užkėlė koją ant tilto. Lentos atlaikė. Atsargiai žengė dar porą žingsnių, stengdamasis kiek galima mažiau užsigulti ant svyruojančio tilto virvių. Iš paskos, per keletą metrų atsilikę, taip pat šniūru susijuošę ėjo draugai. Galingas užimas drebino tiltą. Vaikinais stovėjo per patį jo vidurį, kai staiga, tiltui eininį kartą sudrebėjus, atplyšo lenta. Egidijus po kojomis pajuto tuštumą. Rankomis dar stengėsi už ko nors nusitverti, tačiau pirštai nuslydo gličiu medžio paviršiumi, ir jis įkrito į prastiverusį plyšį. Prieš akis sušmėžavo kriokanti bedugnė, kitą sekundę padaręs "Saltomortale" pakibo ant įtempto lino. Virvė pradėjo suktis. Ėmė pykinti. Diržas skaudžiai pjovė kūną. Egidijus, neužčiuopdamas atramos, beviltiškai maskatavo kojomis. Jis atrodė kaip ant siūlo pakabinta besiskėriojanti marionetė. Kitoj vietoj ir kitoj aplinkoj tai, be abejo, būtų sukėlę juoką.

Egidijus pajuto trūktelėjimą - į pagalbą skubėjo draugai. Vygantas net paraudonavo nuo įtampos. Nemažiau išraudęs atrodė ir Artūras. Nė vienas net negalvojo palikti bičiulį nelaimėje. Pagaliau jį šiaip taip ištempė, bet pasidžiaugti tuo neteko. Reikėjo skubėti: keleiviai po kojom pajuto lūžtantį tiltą. Vaikinais, pamiršę atsargumą, pasileido bėgti. Tiltas ėmė dar sparčiau irti: į bedugnę lėkė perpuvusio medžio gabalai, trūkinėjo virvės. Vos draugai pasiekė uolą, nutrūko paskutinis lynas. Vaikinais žvilgsniu palydėjo bangose pradigstančias nuolaužas. Egidijus stvėrėsi už galvos ir, neleisdamas bendrakaleiviams atsikvošėti, ėmė tempti tolyn nuo krioklio. Kurį laiką jie ėjo skardingu keliuku. Pagaliau jisai pasisuko, ir triukšmą tarsl kas ranka nuėmė. Tiktai be perstojo spengė galvose, tarsl iš po žemių beldėsi kiti pasaulio garsai. Vaikinais nuo diržų atsirišo trukdantį keliauti šniūrą ir, jį suvynioję, pasileido staigiai žemėjančiu takeliu.

Buvo pats vidurdienis, negailestingai kepino saulė. Pasiutusiai norėjosi gerti. Prie to dar prisidėjo alkanų pilvų koncertas. Artūras liūdnu žvilgsniu pažvelgė į žemai tarp uolų šniokščiančią upę. Likimo ironija: bėgti nuo vandens, kad vėliau jo ieškotum. O troškino vis labiau. Artūras perbraukė ranka per žalias samanias. "Iš kurgi jos gauna vandens? Upė žemai, debesis sulaiko kalnai... Nejaugi?.." Praeidamas jis dar kartą ranka pabraukė per samanias. Delną suvilgė drėgmė. "Taip... taip ir bus, kažkur yra šaltinis". Vaikino akys ėmė karštiligiškai lakstyti uola.

- Štai! - džiugiai šūktelėjo Artūras.

Draugai atsigrežė.

- Kas yra? - paklausė Vygantas.

- Šaltinis, - Artūras ranka parodė neaukštai sienoje, tarsi kokioje taurėje, trykštančią nedidelę versmės srovele.

Ledinis akmuo gėlė dantis, bet buvo malonu. Apraminęs troškulį, Vygantas paglostė gurgiantį pilvą:

- Gera būtų ko nors užkrimsti.

Egidijus pasikuisė kišenėse. Po to, ištraukęs skepetaitėje suvyniotą kepto paukščio kulšį, pamokslaudamas prabilo:

- Mat kaip praverčia. Nereikėjo vakar visko sušlamšti, aš pasilikau, ir kaip matai...

- Aš alkanas!

- Jums pasisotinti reikia viso kalakuto! - pasišaipė Artūras.

- Jūsų pilvai maži, tai mažai ir valgote, o pažitūrėkite į mano, - patapšnojo per urzgiantį pilvą Vygantas. - Tikras vargas, kol jį pripildai. Amžinai neprisivalgau.

- Tai gal tu su visais kaulais? - paerzino Egidijus.

Artūras nusikvatojo. Paskui jį pasileido kvatotis draugai. Juokas - labai užkrečiantis dalykas, todėl nenuostabu, kad vaikinai nurimo greit. Po to užkandę, numarinę kirminą, pakilo.

Kelias ir toliau sparčiai leidosi. Netikėtai už posūkio keleiviai pateko į tirštą rūką. Pro drabužius ėmė nemaloniai sunktis drėgmė. Takas tesimatė tik per porą - trejetą žingsnių.

- Laikykitės arčiau sienos! - šūktelėjo Artūras.

- Velnia! - nusikeikė Vygantas, tverdamasis už

uolos, - čia mus žada iškept, čia staiga nusprendžia paskandinti! Pragaras, ne planeta!

- Tai ne rūkas! - vėl šūktelėjo Artūras besivelniuojančiam draugui. - Mes panirom į debesį. Taip dažnai atsitinka. Kalnai aukšti, prarajos gilios. Debesys retkarčiais užstringa tarpekliuose, o mums atrodo, kad tai rūkas...

- Nusispyjaut man į tuos debesis! - toliau tūžo Vygantas. - Kas per planeta! Amžinai skubėk, amžinai nuo ko nors bėk!..

- Nereikėjo skristi! Atskridai, tai tylėk! - supykęs atšovė Artūras. - Geriau neburbėjęs panešk šautuvą, man jau petį nutrynė.

Kurį laiką vaikinai slinko, rankomis prisilaikydami sienų ir akylai žvelgdami į priešais einančiojo siluetą. Pirmasis žengė Artūras, jam iš paskos traukė Vygantas ir kaip visada paskutinis - Egidijus. Vygantas kažką piktai murmėjo sau po nosim, čia keikdamas sunkų šautuvą rankoje, čia klastingą planetą.

- Ar nutilsiš?!

Lokys nepatenkintas urzgė: kažkur netoliese girdėjosi jį pabudinę balsai. Po sočių pietų marino miegas, tačiau balsai nenutilo. "Reikėtų pamatyti tuos triukšmadarius". Jiš tingiai pakėlė galvą. Ramybės druinštėjai artėjo. Jau visai čia pat. Žėris įspėjamai suurzgė. Įžūlūs padarai įjį nekrepė dėmesio. Tada įtūžęs užriaumojo, padarai nutilo. Žvėris buvo patenkintas savimi - pagaliau tie bjaurybės suprato, su kuo turi reikalą! Kalnų karalius piktai pažvelgė į išsigandusį trejetą. "Reikėtų juos iš arčiau apžiūrėti" - smalsumas įveikė pyktį. Žvėris atsistojo. Staiga vienas iš įsibrovėlių išsigandęs, o gal užkliuęs kur, parpuolė ant žemės. Ko jau ko, o vergiškumo lokys nepakentė. Piktai suriaumojęs, iššlepeš nasrus, puolė gulintįjį.

Vygantas atsipeikėjo pirmasis, greitai prie peties prisidėjęs šautuvą nuspaudė gaiduką. Driokstelėjo šūvis. Pabaisa suskliaudusi ausis pritūpė... Skausmingai suvaltojo. Vygantas dar kartą nuspaudė gaiduką - lokys sukniubo. Vaikinai pripuolė prie gulinčio draugo. Artūras buvo gyvas ir sveikas, tik

labai išsigandęs. Keleiviai pažvelgė į gulintį žvėrį.

- Negyvas.

Egidijus liūdnai palingavo galvą:

- Toks retas egzempliorius...

Artūrai akyse suspindėjo ašara:

- Atsimenu, kartą aš pasiklydau, tada mane dar pypilį iš tigro nagų išgelbėjo lygiai toks pat lokys. Įsitvėręs dantimis parnešė atgal į namus...

- Nelidėk. Čia tikrai ne tas lokys. Jis nebūtų tavęs puoęs, - ėmė raminti draugą Egidijus.

- Eime, eime... O tai dar sugalvosite palaidoti, - skubino bičiulius Vygantas.

Pagaliau draugai apleido šią niūrią laukymę. Rūkas, netikėtai prasidėjęs, netikėtai ir išsisklaidė. Apačioje sutvisko ežeras.

VI. Aligatorių ežeras

Tokio įtūžusio mero šerifas dar nebuvo regėjęs. Iš įsitūčio šokinėdamas apie nepriekaištingai išsitempusį policininką, meras klykė ne savo balsu:

- Gal galima būtų sužinoti, už ką aš moku pinigų?! Tyli?!? Kaip tu manai, ką aš parodysiu ponui prefektui? Nežinai?! Užtat aš žinau!! Kad rytoj iki puslaudies tie šunsnukai būtų čia!!!

- Bet, ponas mere! - Kaip gi aš juos surasiu tame prakeiktame labirinte?

- Tai galva! Negi neaišku? Lobis paslėptas Mėlynajame kalnyne! O į ten nusigauti yra tik vienas kelias! Per Aligatorių ežerą!

Draugai stovėjo ant siauro smėlėto kranto. Už nugarų visiškai statmenai kilo akmeninės sienos, žolį užgožti slėpėsi uolose iškirsti laiptai. Šalia gulėjo ištraukta iš vandens valtis.

- Gal vis tik plaukiam kartu? - į Artūrą kreipėsi Egidijus.

- Ne, reikia rūpintis tėvu, - pasigirdo atsakymas.

- Tuomet lik sveikas, - Vygantas stipriai paspaudė bičiulio ranką.

- Laikykis! - palinkėjo ir Egidijus.

Vaikinai, nustumę ežeran valtį, sulipo. Nelaukiai

Artūras nusikabinęs nuo peties šautuvą padavė jį Vygantui:

- Imkite, ežere tikrai pravers!
- O kaip tu? - paklausė Egidijus.

Vaikinas liūdnai šyptelėjo:

- Kalnai - mano namai, o namuose nieko nebijai, kiekvienas kampas savas.

Po to dar šūktelėjo:

- Nepabudinkite aligatorių! Saugokitės! Laimingos kelionės!.. - ir liūdnai žvilgsniu palydėjo sparčiai tolstančią valtį. - Reikia grįžti namo... Tėvas laukia, - paragino save. Staiga apsisukęs, užkėlė koją ant akmeninių laiptų pakopos.

Valtis švelniai linguodama čiuožė lygiu paviršiumi. Visur, kur bežvelgtum, ežerą supo kalnagūbrių keteros. Tolumoje aukštai išsišovęs dunksojo žalia skraiste apsigobęs ugnikalnis, iš kraterio smilko dūmelis.

Vygantas smagiai darbavosi irklais, karts nuo karto purslais apdrėbdamas snaudžiantį Egidijų.

Vandeny nardė auksinės žuvelės, netoliese plūduriavo keletas rąstų. "Įdomu, iš kur jie čia?" - pagalvojo Vygantas, tačiau ilgai mąstyti neturėjo kada: jie buvo ežero vidury, laikas keistis irkluotojams.

- Eil.. Egil.. Ar tu girdi? - šūktelėjo snūduriuojančiam draugui, - tavo eilė!

"Tegu galvoja, kad aš miegu, gal nejudins?.." - mintyse atsikalbinėjo Egidijus.

Tačiau Vygantas perprato draugo gudrybę, irklais atsivedėjęs smagiai liuobė per vandenį... Egidijus pašoko tarsi nuplikytas.

- Tu ką, kvailas?

- Neapsimetinėk, - atšovė Vygantas. - Tau irkluoti.

Bičiuliai pasikeitė vietomis. Nepatenkintas Egidijus niurzgė. Tuo tarpu Vygantas, įsitaisęs ant suoliuko, kyštelėjo ranką vandenyn.

- E! - Eil.. Ką tu darai! Trauk greičiau ranką laukan! - išgąstingai riktelėjo draugui Egidijus.

- O kas? - nepatenkintas atsigrėžė Vygantas.

Daugiau paklausti jis nebespėjo. Trūktelėjęs aukštin ranką, sukaukė nelyginant vilkas. Prieš akis

sušvytavo į pirštą įsikabinusi žuvis. Vygantas antrąją ranka pastvėrė savo kankintoją ir sustaugė dar garsiau: žuvis spėjo išplėšti gabalą mėsos. Atsipeikėjęs sviedė ją atgal į ežerą. Po to ėmė žįsti pirštą. Kaskart, kai į vandenį išspjaudavo raudonas seiles, aplink zujančios žuvys tuoju apie jas susispliesdavo, bet, neradusios nieko ėdamo, tuoj vėl išsiskirstydavo. Nelauktai sujudo triukšmo ir kraujo kvapo pažadinti "raštai".

Žuvis tučtuojau dingo. Vygantas pastvėrė gulintį šautuvą:

- Kas tai?

Egidijus grįžtelėjo.

- Aligatoriai...

Nuo pilkųjų kalnų žyždami atsiskyrė maži taškiukai. Vygantas susiraukė:

- Vėl tie skėriai. Na, tai pirmausia susidorosime su flotile, o po to imsime eskadrilės, - drąsindamas save pajuokavo Vygantas. Patikrinęs, ar užtaisytas šautuvas, ėmė laukti.

Egidijus kaip pasiutęs mosavo irklais. "Rasgai", pajutę, kad nuo jų bėgama, puolė vytis. Ką jau ką, o irkluoti Egidijus tikrai mokėjo, ne veltui gyresis užaugęs prie jūros. Atstumas tarp kranto ir valties mažėjo, tačiau persekiotojai irgi neatsiliko. Krantas tebuvo tik už keliasdešimt metrų, kai staiga šoktelėjęs vienas aligatorius nasrais nusitvėrė už valties šono. Vygantui prieš akis sušmėžavo didelė dantuota ryklė. Sutraškėjo lūžtantis medis. Atsitokėjęs Vygantas nukreipė šautuvą į baltą pabaisos akį. Šūvis! Krokodilas uodega stipriai sudavė per vandenį, purslais aptėkšdamas žmones, po to staigiai murktelėjo galva ir vaikinai nusirito į valties dugną. Dar keletą kartų mostelėjusi uodega, pabaisa nusibaigė, - tačiau kietai sučiaupti nasrai net dabar neprasivėrė - valtis pasviro. Po sekundės į dugną trenkė antrasis grobuonis. Smūgis buvo stiprus, draugai šoktelėjo į orą, sutrukęs lūžo valties šonas. Į ežerą nuskriejo šautuvas. Nežinia kodėl, valtis neapsivertė. Pabaisa atitraukė lemliamam smūgiui. O už jos nugaros draugai išvydo dar gerą jų pulką.

- Oii! - tiek tespėjo šūktelti Vygantas, kai staiga

išsviesta į viršų valtis apvirto.

Draugai atsidadė vandenyje, tarp jų ir aligatoriaus plūduriavo medžio nuolaužos, o viduryje... Viduryje styrojo valtės didumo galva. Tėtrūko tik iš šnervių besiveržiančių dūmų ir baidyklę būtam palaikęs iš pasakos nusileidusiu drakonu. Lyginant su juo, aligatoriai atrodė netgi simpatiški. Supykusi pabaisa prašėpė troleibuso dydžio ryklę. Po to pažvelgė į išsižiojusius žmones, į sustingusius krokodilus. Nežinia kodėl drakonas, kurtinančiai suriaumojęs, puolė artimiausią aligatorių.

Vaikinai atsipeikėję ėmė kapstyti į netolimą medžiais apaugusį krantą. Tuo metu aligatoriai puolė pabaisą. Pirmąjį slibinas prarijo beveik nekramtydamas. Antrasis šoktelėjęs įsitvėrė į giganto gerklę, trečias ir ketvirtas įkibo į jo kūną. Ežeras užvirė. Drakonas pasipurtė, plėšrūnai nulakstė į šalis. Bet iš jo perkastos gerklės pasruvo kraujas. Pabaisa sustūgo. Uodega vožė per pirmą pasitaikiusią amfibiją. Ši nuo galingo smūgio dar vandens paviršiuje susiplojo į paplotėlį. Tačiau aligatoriai nenurimo. Šį kartą net keletas jų įsitvėrė gerklės. Siaubūnas visai įtūžo. Vienas priešų išlėkė į orą. Akimirka, ir milžiniški žiaubtai sutraiškė jį dar krentantį. Po to, į šalis praskyrusi bangas, baidyklė kartu su įsikibusiais persekiotojais paniro vandenin. Į viršų įnirtingai traukdamasi iškilo milžiniška uodega, o didžiulės raudonos bangos nubloškė nepasinerusius krokodilus. Keletas jų murktelejo padėti saviškiams, tačiau kiti to daryt nesiryžo.

O tuo metu bangos vaikus beveik atbloškė prie kranto. Iki pasvirusių šakų tebuvo tik keliolika metrų. Bet..., matyt, aligatoriai vėl juos prisiminė. Džiaugsmingai sugargėję, šoktelejo į priekį.

Vaikinai skrodė vandenį didžiuliais sieksniais. Jau... Jau netoli! Virš jų galvų sušmėžavo šakos, tačiau ir persekiotojai artėjo. Vygantas stvėrė už palinkusios šakos, greitai išsiropštė ir ištiesė draugui ranką. Egidijus stengėsi iš paskutiniųjų. Jis jau girdėjo grobonies šnopavimą. Amfibija pražlojo narsus ir... tuščiai kaukštelejo dantimis. Vygantas, griebęs draugą už marškinių, ištraukė pačiu laiku.

... Jie išsigelbėjo, bet nespėjo atsipeikėti vėl išgirdo malūnsparnių kalenimą. Vygantas susiraukė, po to pažvelgė į besileidžiančią saulę:

- Laikas pašėkoti vietos nakvynel.

Vaikinai pakilo ir nei gyvi, nei mirę, nužirgliavo tolyn. Dar reikėjo įkopti į kalną.

VII. *Lobis*

Draugai ilsėjosi žalių medžių prieblandoje. Ant žemės gulėjo Vygantas ir spoksojo į vis labiau temstantį dangų. Šalia sėdėjo Egidijus:

- Vygantai, tu iš tiesų manai, kad tie deimantai mums kuo nors pagelbės?

- Žinoma! Kitaip kam čia būtume ėję?

Egidijus ištiesęs ranką nuskynė žolės stiebelį.

- O man nuojauta sako visai ką kitą, juk jeigu tavo tėvas žadėjo čia atskristi...

- Nieko jis nežadėjo, - piktai atšovė Vygantas.

- Taip, bet aš norėjau pasakyti...

- Užtenka. Jei dar kartą apie tai prakalbėsi, tarp mūsų viskas baigta! - Vaikinas ypač nemėgo klausimų, į kuriuos negalėdavo atsakyti.

Draugai nutilo.

Šiose platumose sutemų nebūdavo. Įsižiebė žvaigždės: virš kalnų pakibo naktis. Su tamsa atgijo miško gyventojai. Vygantas pavargęs užmigo - jam nebuvo ko jaudintis: sargyboje budėjo Egidijus.

Kažkur, girių glūdumoj, klykė paukščiai, braškėjo lūžtančios šakos. Tik šitoj mažoj aikštelėj, po sklypeliu juodo dangaus, buvo tylu. Raminančiai šlamėjo krūmai, svyravo medžių viršūnės.

Egidijus... užsnūdo! Pakirdo nešamas. "Kas mane neša? Žmonės - ne žmonės?" - staiga prisiminęs kokioje jie vietoje yra, išgąstingai pagalvojo: "Kur Vygantas?" - Šmėstelėjo dar viena nerami mintis. Šakos prasiskyrė ir vaikinas išvydo sidabrinį pilnates spinduliu užklotą klonį. Jo vidury, mesdamas ilgus, juodus šešėlius, dunksojo palapinių kaimelis. "Taip ir yra - velnio čiabuviai! Prakeikimas! Šitie tikrai mūsų nepaleis!" Netrukus Egidijus pamatė ir surištą Vygantą. Šis piktai dirstelėjo į draugą.

Belaisvius nunešė prie didžiosios palapinės. Praskleidęs uždangą, iš jos išėjo kraupios išvaizdos senis. "Tikriausiai žynys," - pagalvojo Egidijus. Senis pasilenkė ties jais. Nuo jo trenkė dvokas. Bet kai šis pasilenkė dar žemiau, vaikinams iš baimės ir plaukai pasišiaušė: į juos žvelgė dešimtys senų apsirangusių gyvačių. Žynys atsitiesė ir keistai lodamas kreipėsi į karius. Šie kažką atsakydami suamsėjo. "Visai kaip šunys", - nusišaipė Egidijus. Senis parodė ranka į kaimo pakraštį žemėn įkastus stulpus. Čiabuviai vėl išsijudino nešti vaikinus. Priėję nurodytą vietą, kariai už rąstų surišo užlaužtas belaisvių rankas. Prie vaikinių vėl priėjo žynys. Piktai nužvelgęs supančiotuosius, nelauktai prabilo vaikinams suprantama kalba:

- Jūs atėjote deimantų?

- Ne, mes - bėgliai, mus vejasi... - skubiai aiškino Vygantas.

- Nemeluok! Jūs atėjote deimantų - akimis sužalavo senis ir piktai pridūrė: - O jei net ne jų, mirties vistiek neišvengsite... Rytoj auštant! Rytoj auštant...

Čiabuviai pasišalino. Keletas jų sulindo į palapines, kiti atgal į mišką, o tretį ėmė sukti sargybos ratus apie stovyklą.

Vygantas pasimuistė - rankos buvo tvirtai surištos. Tada, pažvelgęs į netoliese stovintį draugą, sumurmėjo:

- Vis per tave!..

- Nepyk. Netyčia užmigau...

- Et... - Karčiai nutraukė Vygantas, - dabar ne laikas ginčytis kas kaltas. Verčiau pagalvokime, kaip iš čia pasprukti...

- Niekur jūs nepaspruksit, - pasigirdo nepažįstamas balsas.

- Kas čia? - pusbalsiu šūktelėjo Egidijus, staigiai pasukdamas galvą balso link.

Šalta, per keletą žingsnių, taip pat prie rąsto pririštas stovėjo kresnas vyriškis. Ant jo nuo stulpo krito šešėlis, todėl draugai iš karto belaisvio nepastebėjo.

- Kas tu toks? - paklausė Vygantas.

- Koks skirtumas, ant laužo ir be vardo patupdys.

- Ant laužo? - nustebo Egidijus.

- Na taip, aukai išplėšia širdį, o kūną sudegina ant

laužo. Visų brangakmenių ieškotojų laukia tas pats galas, ir manęs, ir jūsų...

- Bet mes visai neieškojom brangakmenių, - įsiterpė Egidijus.

- Nebūkit naivūs, kam tada žmogui trenktis į tokias tolimas vietas... Ach taip, jūs nepasitikit manimi? Jeiigu norit, galiu pasakyti kur paslėptas lobis, bet juo neteks pasinaudoti, šie kipšai neleis.

- Mažiau tuščiažodžiavimo. Kur lobis? - burbtelėjo Vygantas.

- Uoloje, po žemutinio Juodojo Ažuolo šaka, kairiojo koridoriaus gale.

- Kairiojo koridoriaus gale? - išsižiojo Egidijus, - mes apie tai nieko nežinojome!

- Ir negalėjote žinoti. Tai žino tik žyniai ir aš, nes tądien, kai mane sugavo, buvau netoli urvo angos. Jie, matyt, norėdami pasididžiuoti, kaip gerai paslėpti turtai, parodė slaptavietę. Uoloje, kur šviesa susikerta su tamsa, yra gerai užmaskuota atšaka į kairę. Šiuo koridoriumi reikia eiti tol, kol pasieksi požeminę upę, ant kurios kranto yra didelio akmens luito dengiamas lobis.

Vygantas su Egidijumi susižvalgė: "Nejau iš čia negalima niekaip pabėgti?"

- O kad turėčiau savo kuprinę, - tarsį išgirdęs nebylų klausimą atsiduso vyriškis, - gaila, žynys pasisavino, o ten tiek gerų daiktelių: ir sprogmenų, ir šiaip visko...

Belaisviai nutilo.

Aušo. Saulės spinduliai, nuauksinę ugnikalnio viršūnę, slystelėjo žemyn, užkliudydami viršutinį, vos matomą miško kraštą, čiūžtelėjo aukščiau džunglių išsišovusio medžio kupolo, palietė pamiškę ir apakino prie rąstų pririštus žmones. Suklego paukščiai Kaimelyje, ėmė sukinėtis linksmi šunys. Iš palapinių sujudo lįsti vaikai.

Kai saulė beveik pasiekė zenitą, prie belaisvių priėjo tuzinas ietimis ginkluotų karių. Atrišę vyrus, supančiojo kojas ir pastvėrę už pažastų nutempė į kaimo vidury čiabuvių apsuptą aikštelę. Netoli di-

džiausios palapinės sustojo. Per keletą žingsnių nuo jos rūko aukuras. Kiek toliau stovėjo trys malkomis apkrauti stulpai. Palapinės anga prasiskleidė, lauk išlindo gyvatėmis apsikaršęs žynys. Kairėj rankoj jis laikė ant pagalio suvertas kaukoles, dešinėj - kuprinę. Ant galvos pūpsėjo saulę vaizduojantis vainikas. Greitai visus nužvelgęs, nukitursnojo prie vieno rąsto, sviedė kuprinę ir, nežinia iš kur ištraukęs peilį, atsigrėžė į belaisvius. Po to kažką įsakmiai sulėjo vyrus saugojantiems kariams. Šie atbuli pasitraukė į aikštelės pakraštį, pasiruošę sviesti iškeltas ietis. Per minią nuvilnijo džiaugsmingas šurmulyš.

- Mums pasisekė, - piktdžiugiškai ištarė vyriškis.

- Kodėl? - nustebė Egidijus.

- Mus aukos su visais daiktais, vadinasi kartu su sprogmenimis. Vis šiokia tokia paguoda, kai žinai, kad už tave bus atkeršyta...

Senis pradėjo šokti, keistai kraipydamas užpakalį, kaire ranka į taktą barškindamas kaukoles... Viena gyvatė sušnypštė. Žynys sustingo ištiesęs ranką į deimantų ieškotoją, greitai pribėgę kariai čiupo vyriškį ir, užlaužę rankas, pririšo prie stulpo. Senis linksmam sugargėjęs prisliūkino prie belaisvio su iškeltu aukštyn peiliu. Sustojęs staigiu judesiu perrėžė krūtine, įsikando į dantis peilį, perplėšė spieglančios aukos krūtine, sugrūdo į kraujais srūvančią žaizdą pirštus, stipriu judesiu išplėšė vis dar spurdančią širdį ir sviedė ją į rūkstantį aukurą. Minia ėmė džiaugsmingai klykti.

Žynys atsigrėžė į draugus. Akimis perbėgęs jaunuolių veidus, pirštu dūrė į išbalusį Egidijų. Pribėgę kariai jį pririšo prie gretimo stulpo. Egidijus paskutinį kartą nužvelgė kraugeriškas susigrūdusių čiabuvių fizionomijas, ašaras ryjantį Vygantą bei akinančią saulę ir užsimerkė.

Senis iškėlė peilį, bet, išgąstingai riktelėjęs, greitai jį nuleido.

Kaimelio pakrašty besitrainiojantys šunys staiga kaip nuplikyti ėmė kaukti.

Linksmi čiulbėję paukščiai, baimingai čirkstelėję, nutilo.

Saulės nedengė joks debesėlis, tačiau vienas jos

kraštas nepaprastai greitai juodavo. Darėsi vis tamsiau ir tamsiau. Danguje sužibo žvaigždės. Galiausiai saulės diską visiškai užgožė kažkoks juodas kūnas, o aplink jį tarsi Medūzos plaukai draikėsi ugniniai spinduliai.

Minia išgąstingai surikusi parpuolė ant žemės.

- Kas tai? - nieko nesuprasdamas šūktelėjo Vygantas.

Egidijus atsimerkė:

- Atrodo, saulės užtemimas. Ko stovi? Čiupk peilį iš to suakmenėjusio asilo! Pjauk pančius!

Vygantas greitai prišokavęs pagriebė iš sustingusio senio peilį, perrėžė kojų pančius. Po to greitai perpjovė draugą rišusias virves ir atvėrė pamestą kuprinę.

- Tu ką, išprotėjai?! Saulės užtemimas truks mažiau nei valandą!

- Aš be deimantų niekur neisiu. Kur dabar?

- Ten, - Egidijus mostelėjo ranka į aukščiau kitų išstypusį medį ir šuoliais pasileido į pamiškę.

Džiunglės atrodė tarsi išmirusios, tik čaižiai pošėkėjo kapojamos šakos. Tako nebuvo, jie brovėsi per lijanų ir krūmų raizgalynę mažne visišką tamsoj. Netikėtai bruzgynai baigėsi. Draugai išvydo džiunglių ir uolų suspaustą pievą, kurios vidury kerojo milžiniško dydžio juodas medis. Dėl netikėtai užgulusios nakties jis visas atrodė it derva ir kamienas, ir lapai.

- Po kuria šaka uolos anga? - užvertęs galvą paklausė Egidijus.

- Po apatine.

- Įdomu, kuri ta apatinė, - vėl tarstelėjo vaikinai, nužvelgdamas dangaus bedugnėje ištirpstantį varpinės dydžio kupolą.

- Manau, kažkur čia, - ištarė Vygantas, ranka rodydamas į ugnikalnio sienon atsirėmusią šaką. Iš tikrųjų, prie žemės, vijoklių dengiama žiojėjo anga.

Staiga visa aikštė skaisčiai nušvito - saulės užtemimas baigėsi.

Vygantas nusimetė kuprinę. Pasikuisęs ištraukė deglą ir skiltuvą.

- Paskubėk, - suragino draugą Egidijus.

Deglas užsiliepsnojo, ir vaikinai nэрэ į uolą.

Urve buvo šviesu: iš viršaus pro plyšius krito saulės spinduliai. Urvas pasuko, keleivius užgožė tamsa.

- Stok, - sustabdė draugą Vygantas.

Antruoju deglo galu эмė bilsnoti sienas. Vienoj vietoj garsas buvo duslesnis. Padavęs deglą Egidijui, jis эмė risti akmenis. Atsivэрė anga. Vyrukai nieko nelaukdami šmurkštelėjo į ją. Ugnis nušvietė žalias pažliugusias sienas bei retkarčiais iš plyšių išlendančius tūsuotus vabzdžių snukius. Kažkur kalno gilumoje gurgėjo vanduo. Gurgėjimas stiprėjo, virsdamas čiurlenimu, vėliau šniokštimu. Koridorius pasisuko. Klek žemiau pasirodė uolų suspausta putojanti upė. Vygantas priėjo prie kranto, pasišviedamas deglu, atidžiai apžiūrėdamas sienas. Vienas masyvus akmens luitas atrodė tarsi užritintas. Vaikinas pabandė pastumti - akmuo nė nesujudėjo. Tada, pasidėjęs kuprinę, išsitraukė sprogmenų, sukaišiojo juos į tarpus ir, deglu padegęs dagčius, skubiai su Egidijum užlindo už kampo. Po kelių sekundžių nugriaudėjo kurtinantis sproginimas. Sudundėjo ir nutilo į sienas atsimušęs aidas. Draugai kyštelėjo galvas - užtaiso nusviestas akmuo užtvenkė upę. Jaunuoliai supuolė prie kranto ir sustingo: čia žiojėjo dar viena anga. Į ją net tūzdamas veržėsi oras. Vygantas įlindo pirmas. Urvas buvo žemas bei siauras, teko šliaužti keturpėsčiom. Ilgainiui vis labiau kaitino, vis sunkiau buvo kvėpuoti. Netikėtai urvas baigėsi. Priešais buvo platus griovys. Iš jo kilo garas bei blausi šviesa, o toli už griovio silpnai spindėjo brangakmeniai. Egidijus prisiartino prie duobės krašto ir greitai atsitraukė. Žemai, apačioje, burbuliavo, sproginėjo lava. Apsidairęs kitam krante išvydo kyšulį:

- Duok virvę! - atsigrėžė į Vygantą.

Gavęs užmezgę kilpą, suringiavo kaip lašą, atsivėdėjo ir užmetė ant kyšulio. Porą kartų tūmptelėjęs, antrą galą apvyniojęs užrišo už didoko akmens. Tada nusitvėręs virvės nusliuogė į kitą griovio kraštą. Atsistojęs atsigrėžė:

- Vygantail - išgąstingai suriko, išvydęs už bičiulio nugaros atšniokščiančią vandens srovę. Balso išgąsdintas, vaikinas puolė sliuogti virve. Vos išsikepurnėjo

į krantą, galingas vandens srautas ritindamas akmenis, užtelėjo į bedugnę. Jaunuoliai kurį laiką spoksojo apačion, kol perkaitinti garai jų nenuvilė. Jie atšoko ir puolė į priekį. Staiga Egidijus riktelėjęs prasmego kažkieno išraustuose spaštuose.

Vygantas instinktyviai pasitraukė ataturpamas, bet, išgirdęs draugo balsą, pažvelgė į prasivėrusią duobę. Apačioje šnypšdamos rangėsi gyvatės, o Egidijus, visas išbalęs, laikėsi už kažkokios virvės galo.

"Pala, aš kaip nors," - drąsino save Vygantas, tiesdamas ranką.

Nelaukta! Egidijus pajuto "virvę" trūkčiojant, gerasi žiūrėjo ir pamatė, kad tai visai ne šniūrgalis, o iš urvelio išlindusios gyvatės uodega. Vaikiną jau kažin kelintą kartą šioje planetoje išpylė prakaitas: bet tada pajuto jį už plaukų nutvėrusio draugo ranką. Vygantas rizikuodamas nukristi pastvėrė Egidijų dar antrąją ranka. Tik šis spėjo iš duobės išsiriti, vyruskus nusvilino debesis.

- Greičiau! - timpltelėjo dar neatsipeikėjęs draugą Vygantas.

Abu peršoko duobę ir atsidūrė... tarp brangakmenių. Dešimt, dvidešimt, šimtas, tūkstantis! Kur juos visus sutalpinti... Negi čia ne sapnas? Jaunuoliai džiugiai pažvelgė vienas į kitą...

Kažkur gilumoje pasigirdo sprogimas, po jo dar. Sienos sutrūkčiojo, į uolą ėmė veržtis perkaitęs garas, kristi atplyšę akmenų luitai - ugnikalnis pyko už šventovės išniekinimą. Vygantas ranka įsikibo į besikuičiantį draugą:

- Palik! Bėgam!

Vaikinai nėrė į kažkokį siaurą koridorių.

Koridorius greitai praplatėjo, jie atsidūrė kryžkelėje.

- Kur? - sutriko Vygantas.

Vyruskus vėl nutvilė garas.

- Skersvėjis! - džiugiai sušuko Egidijus pasileisdamas pirma debesies, ten, kur jautė dvelkiantį vėjelį. Jie bėgo ilgai klastingais ugnikalnio labirintais, per plauką nuo svilinančių garų, nė karto nepasukdami į jokią kitą urvą. Pagaliau tolumoj sumirgėjo taip laukta anga.

Bičiuliai kaip kulkos išlėkė iš uolos... pamiškėję išvydo jų belaukiančius čiabuvius. Nei atgal, nei pirmyn. Pasuko kažkokiu kalnų takeliu aukštyne. Persekiojami iš paskos. Staiga kelias baigėsi skardžiu. Apačioje, per keletą šimtų metrų nuo jų, į ugnikalnio vidų kriokdamas veržėsi akmuo. Virš vaikinų galvų zujo malūnsparniai.

- Štai jie! - sušuko šerifas, rodydamas į skardingą uolą, po to, išvydęs čiabuvius, sukaukė: - Greičiau!!!

Draugai matė link jų neriantį malūnsparnį.

- Et, velnias! - nusikeikė Egidijus, - negausit jų nieko, - ir sviedė bedugnėn brangakmenius.

Išvertė kišenes ir Vygantas:

- Kaip tu manai, kurie pirmieji mus...

- Koks skirtumas...

Čiabuviai tebuvo už keleto žingsnių, kai sutratėjo kulkosvaidis. Laukiniai parkrito. Virš draugų galvų lyg kometa praskriejo malūnsparnis. Vaikiniai pajuto išpainioję į tinklą. Po kojom sušmėžavo bedugnė.

Epilogas

Ilgu koridoriumi kaukšėdamas žengė ketvertas. Priešaky, už nugarų surištomis rankomis, ėjo belaisviai. Iš paskos, su paruoštais šauti automatais, traukė sargybiniai. Patalpos gale, ties sekretoriaus durimis, apsauga sustojo. Vienas kariškių paklibino rankeną.

Sekretorius atsargiai pravėrė viršūninko duris. Kambaryje už stalo įnirtingai ginčijose dviese: miesto meras ir pliktelėjęs vyriškis.

- Ne, gerbiamasis, ne! Ką jūs galvojate? Aš būsiu priverstas uždaryti šachtas! - pyko nepažįstamasis, matomai šios planetos prefektas. - Toliau tokiais metodais dirbti negalima! Salamandros kasyklos mums tampa nuostolingos!..

- Jūs apsirinkate, tai ne darbo metodai kalti, - ėmė teisintis meras, - matėte, mūsų kalnakasybos darbo metodai tikrai našūs. Priežastis visai ne čia!

- O kame gi?

- Grobstyme! Štai kur! Na, kad ir tas dvejetas, apie

kurį tamstai pasakojau. Keletas minučių iki jums atvykstant, atsibeldžia kažkoks visatos valkata, pažadais suvilioja geriausią mūsų biologą ir pagrobia delmantus!

- Ką gi, tada reikia pakeisti su nusikaltėliais nebesusidorojančią vyriausybę... - atrėžė vyriškis.

- Ne, ne! Labiau už mane jums atsidavusio, ponas prefekte, tikrai nerasite!

Tarpdury kostelėjo sekretorius:

- Ponas mere, belaisviai čia.

- Štai, matote, kaip gerai, kad tamstą sulaikiau kelias minutes! Dabar galite įsitikinti mano atsidavimu: niekšai sugauti ir pristatyti, - su palengvėjimu atsiduso miesto valdytojas. Po to kreipėsi į sekretorių:

- Veski

Pasirodė Vygantas ir Egidijus.

- Štai, prašau! Pasigrožėkite!

Vyriškis atsigrėžė į belaisvius, ir visi trys: prefektas ir sulmtieji išsižlojo:

- Vygantas??? Egidijus???

- Tėte!!!

- Ponas Vytai!!!

Draugai puolė į sėdinčio vyriškio glėbį...

Dėl visko kaltas atsitiktinumas ir netikusį Galaktikos Ryšių kontora. Ir tėvas, ir sūnus nesusitarę, tą pačią dieną ir veik tą pačią valandą, nusprendė nuskrusti savais reikalais į Salamandrą. Pirm jų išsiųstos telegramos kažkuriame Galaktikos Ryšių Centre nevykėlio ryšininko buvo suplaktos į vieną, iš pirmosios tepaliekant tekstą, o iš antrosios - parašą.

Kas iš to išėjo, patys žinote.

SAPNAS

Kartą prisispapnavo man keistas sapnas.

Lietuvos viduryje, lygumose ir ant kalvų, banguoja auksiniai rugiai. Vieno tokio lauko galą kerta seniai bevažinėtas keltas, nuo laiko užžėlęs žole, iš kraštų tankių karklų, alyvų ir ievų užgožtas. Kur ne kur iš šio sąžalyno aukštai į dangų kuplius vainikus kelia klevai ir uosiai. Storo, plačiai išskleidusio šakas ažuolo paunksmėje stovi pakrypęs kryžius. Seniai kas pro jį ėjo, seniai kas ties juo klūpėjo. Vieni tik galulaukės rugiai auksinėm varpom plaka pilką, nuo laiko supleišėjusį kryžiaus liemenį.

- È, sukriošėli, - šaipydavos, - greit tavo mirties valanda atskubės. Va , užeis žiema, nudraskys vėjas plikai medžių šakas, užpustys kelius ir pievas - nebus kas tave apgina, nuo vėtros užstoja, ką gi tu, sukriošėli, darysi? Subraškėsi ir ant žemės kaip ilgas išsitiesi.

Nekreipdavo dėmesio kryžius į pienburnių šnekas: kiek rugiapjūčių jis pergyveno.

Šlamėdami virsdavo rugiai po plačiu lietuvio dalgiu, su nuostaba ir pavydu žiūrėdami į vis tebestovintį sengalvėlį. Bet štai bėda, vakar audra taip įsišėlo, kad vos kryžiaus neišrovė, gerai, pasigallėjęs ažuolas šakomis apglėbė, o šie piemengaliai, dar glaudžiau sustoję, uraganui krūtines išpūtę, dar labiau iš senio negalios tyčiojos.

Sunkiai braškėjo kryžius nuo menkiausio vėjelio dvelktelėjimo. Jautė, kad artėja paskutinioji, ir nutarė bent kartą su šaipiniukais atsitelsti.

- Ei, pienburniai, kad aš ne amžinas ir pats žinau,

va tik jūs dar trumpiau už mane "tempst". Né metų nemačiusių išguldys jus į pėdus dalgiai.

- Na je! - įsižeidė rugiai. - Kad mus kas vasarą žmonės išpjauna, tą visi žino. Bet kad mes išpjauti ir toliau gyvename, kažl ar pats nelabasis girdėjo.

- Meluokit sau į sveikata!

- O tu paklausyk! Rudeniop pasėti, vasarop duodam šimteriopą vaisių. Pusę žmonės duona! sumala, pusę vél žemei gražina. Vadinasl, mes ir nemirtingi!

Patvirtindami sušlamėjo pakelės krūmai, suošė medžiai. Įsidrašinę rugiai užsipuolė suklypusį senį:

- O žinai, sukriošėli, kad tokius kaip tu pats velnias mūsų kraštan atnešė? Paklausyk kaip buvo...

Vaiva sėdėjo parugėje per keletą žingsnių nuo pirmų pamiškės medžių. Ši miško siena juosė visą didelį, auksinį lauką ir ant kalvos dunksančius trobesius. Kažkur iš kitapus plaukė negarsi šienpjovėlių ir pėdų rišėjų daina. Vaiva iš rugiagėlių, aguonų žiedų ir išplaukusių varpų pynė pabaigtuvių vainiką. Staiga ramų, vienodą pjautuvų skimbčiojimą sujaukė skardus geležies žvangėjimas, arklių kanopų trypimas, žvangimas, šauksmai. Vaiva pašoko. Anapus, iš girios, trinksėdami, bildėdami griuvo raiteliai baltais apsiaustais. Atstatę letis, mojuodami kalavijais badė, kapojo kaimo vyrus ir moteris. Šie menkučiais darbo įrankiais bandė gintis, bet tik dar labiau įsiutino užpuolikus. Nebaigęs žudyti, būrys raitelių atsiskyrė ir zovada pasileido trobesių link. Kaimo likę seniai vartų nebespėjo užkelt... Iš ten girdėjosi skerdžiamų galvijų bliovimas, pragariškas triukšmas. Suliepsnojo šiaudinis trobos stogas. Ugnis stulpu šovė į viršų ir užgriebė gretimus stogus. Po kelių sekundžių dūmuose paskendo visas kaimas.

Visa tai įvyko taip greit, kad Vaiva nespėjo atsitokėti. Iš pradžių, išvydusi keistai apsitaisiusius raitelius, nustebo, o paskui... Už nugaros, visai greta, suprunkštė žirgas. Vaiva instinktyviai kaip pabaldyta stirma puolė į rugių lauką. Akies krašteliu užmatė persekiotoją, apsirengusį geležinių pynių marškiniiais, iš viršaus užsimitusį baltą su kryžiais ap-

siaustą, ant gerai įmitusio bėrio. Vaiva kaip kiškis mėtė kilpas, bet leties smaigalys artėjo. Netikėtai po kojų prasiskyrė žemė - ji įkrito į duobę. Viršuje staiga prastė, staiga užsiskleidė rugiai. Virš sukniubusios Vaivos palinkusios varpos, rods, šnibždėjo:

- Nebijok, mes tavęs neišduosim. Viršuje visai aplink duobę trypčiojo, žvengė eržilas. Pagaliau bil-dėdamas pasagomis nušuollavo tolyn.

Kai Vaiva išlindo iš rugių, buvo naktis. Spindėjo žvaigždės, svirpė cikados, tik niūrus, juodi, dar žlo-ruojantys trobų griuvėsiai bei kruvini lavonai liudijo apie įvykusią nelaimę.

- Mama, - suriko Vaiva, pripuldama prie vieno moters kūno.

Iš raudonos krūtinės, prismeigęs auką prie žemės, smigsojo išlindusi kardo rankena. Šturkščios rankos gniaužė sidabrinę geležtę ir atrodė tarsi laikė mažytį kryžių.

- Laki fantazija, - sumurmėjo senasis kryžius.

- Tai tikra teisybė! - supyko rugiai. - Taip visi tėvai savo vaikams pasakoja!

Ažuolas palingavo viršūne. Kryžius susimąstė. Vakaro žaros nudažytas jis pasirodė dar labiau suklypęs.

- Dabar jūs manęs paklauskite, - po valandėlės tarė. - Tada aš dar jaunas buvau, tik ką iš balto medžio sukaltas. Stovėjova tik mudu du su ažuolu grynoj, be jokio krūmo kiek akys aprėpė, lygumoj, šalia baltutėlio, per pievas vingiuojančio vieškelio. Spigino karšta vidurvasario saulė. Nepakėlę svilinančio karščio, išsilakstė debesėliai, palikę dar labiau įkaitusį dangų, nutilo žiogai, musės ir uodai išsislapstė po visus pašalius, gėlės ir žolynai palinko prie sausos žemės. Viskas tylėjo apsnūde. Net ažuolas, mesdamas ant manęs retą šešėlį, lapų nekrutino. Buvo taip ramu, kad nė nepastebėjau kaip į pavėslį susmuko moterėlė. Jos purvini, sudriskę skudurai vos pridengė gėdą. Pro dideles skylės regėjai sausą ir sudiržusį kūną, kuris veikiau priminė griaučius. Moteriškė ištiesė suskirdusias ir kruvinas pėdas ir atsirėmė į mano liemenį. Ji visa buvo tokia lengva,

kad net nepajutau prisilietimo.

Siauri peteliai krustelėjo, ji atsigežė veidu. Nieka-
dos nemačiau tokio kančios sudarkyto veido. Jai
buvo ne daugiau trisdešimties, tačiau kažkadais ly-
gią kaktą vagojo dešimtys gilių raukšlių, kažkada
tankūs plaukai, dabar jau visiškai balti, susivėlę,
priminė arklį ašatus. Vietoj putlių skruostų - atgrasi
oda patempta kaukolė, su burnos skyle ir iš gilių
akiduobių, tarsi iš šulinių, žvelgiančiomis akimis.

Moteriškė kaulėta ranka paglostė mano liemenį.
Akimirka, jos akys prašviesėjo, raukšlių tinklas išsi-
lygino palikdamas tik žymes, sudubusi krūtinė ėmė
kilnotis. Nuo jos padvelkė džiaugsmu ir ramy-
be. Moteriškė visu varganu kūnu prisiglaudė prie
manęs ir glostė, glostė...

- Dievulėli brangiausias, kad tu žinotum, kiek var-
gų vargelių dėl tavęs iškenčiau. Ne, niekados tavęs
neišsižadėsiu, prisiekiu savo vienturtėlio atminimu...
Dievulėli brangiausias, pasakyk, kur dabartės mano
sūnaitėlis mieliausias. Juk priglaudei jį vargdienėlį
savojon karalystėn? Tu negalėjai nepriglausti, juk tik
dėl tavęs jo prie aukuro atsižadėjau, tik dėl tavęs
tikro senelio krivaičio likau prakeikta... Pagonyš su-
degino mano mieliausiąjį kartu su Juzupėliu, geriau-
sioju mano vyreliu. Jie šaukė man:

- Atsižadėk ateivių dievo ir tavo benkartas, ir tas
vokietpalaikis liks gyvi...

- Dievulėli brangiausias, juk tu žinai, kiek dėl ta-
vęs aš iškenčiau...

Kai kryžius baigė, raudoni vakarai jau temo. Juo-
dame skliaute žiebės žvaigždės. Naktis vaiduokliais
pavertė krūmus ir medžius, užgulė rugių lauką.

- Kvailė ta tavo boba, - piktai sutraškėjo ažuolas ir
nuo tamsos jo šešėliškas vainikas tarsi dar labiau
pajuodo. - Aš jai sakiau: "Žemėj tėvų nenorėk svetimų
dievų", bet ji jau seniai buvo apglušusi, nesuprato
mano šnarėjimo.

Iš nuostabos kryžius nutilo. Tarp savęs šiušeno
rugiai, suokė volungė.

Pamanęs, kad kryžius susigėdo, ažuolas suošė:

- Pasakyk man, kuri moteris teisi: ar ta, kuri

žinodama, kad nepajėgs pagimdyti, kūdikį nužudė dar iščiose, ar ta, kuri nors negalėdama, pagimdė ir mirė?

- Ta, kuri pagimdė...

Ažuolas sutriko:

- Kodėl?

- Todėl, kad reikia ne tik gyventi, bet ir tikėti.

- Ūūū, - išgąsdindamas ginčiniukus sutikavo apuokėlis.

Patenkintas sukeltu įspūdžiu nutūpė ant žemutinės šakos ir papūtė plunksnes:

- Laba vakarą, gerbiamieji.

Krūmai ir rugiai pasisveikino. Tik ažuolas užiliam paukščiui nieko neatsakė.

- Labas vakaras, gerbiamasis, - asmeniškai į medį dar kartą kreipėsi apuokėlis. Jis prieš kelias minutes prarijo pelę, todėl jo puikios nuotaikos nepajėgė sugadinti nė šaltas sutikimas.

- Labas, - burbtelėjo ažuolas.

- Dėl ko pykstamės? - taip pat linksmai paklausė apuokėlis.

- Aiškinamės, katras iš mūsų geresnis, - atsakė rugiai. Paskui rodydami į kryžių pakartojo. - Na, katras: jis ar mes?

- Žinau vieną pasaką, bet jums bus neždomu, - maivėsi apuokėlis.

- Ką jūs! Ką jūs! Kas nežino, kokie apuokai protingi, o protingų visada klausytis įdomu, - ėmė visi prašyti.

- Gerai jau, - nusileido apuokėlis ir suvokdamas savo svarbumą dar labiau pasipūtė ir tapo panašus į kamuolį.

- Tai labai sena pasaka, ją dar mano seneliui jo senelis pasakojo.

Miške, vieno seno klevo uokse, gyveno apuokas, tikriau ne apuokas, o apuokiukas, ne ką už žvirblį didesnis. Vienas gyveno, peles gaudė ir niekam dėl savo mažumo nekliuvo. Viena kartą tupėjo jis senajame kirtime, ant kelmo, šildėsi saulėje, kai staiga proskyna didžiulis šešėlis perlėkė. Susigūžė apuokiukas, baugščiai didelėmis akimis į dangų dėbtelėjo. Pažvelgęs purptelėjo nuo kelmo gandro

vytis.

- Ei tu, prakeiktas aristokratai! Aš tau parodysiu, kaip dorus paukščius gąsdinti!

Nei girdėjo gandras, nei ką, kaip sklendė taip ir nusklendė už medžių viršūnių.

Užduso apuokiukas vytis ir nutūpė ant beržo šakos pailsėti.

- Tfu! Kad tave kur galas, didelis mat velnias, tai su mažais nebesisveikina... O kad pačiam tokiu dideliu pasidarius. Tik kaip?

Pamatė žoles krutant, smigo žemėn ir didelę pilką pelę nutvėrė. O kad buvo alkanas ir piktas, vienu ypu surižo.

- Oho! - nustebo bandydamas pakilti. - Pasirodo ne taip sunku dideliu tapti, tik būti daug reikia.

Nuo to karto apuokiukas kaip įkirtas dieną naktį po mišką siuvo graužikus gaudydamas. Lįsdamas lį uokšą pastebėdavo, kad kaskart sunkiau įsisprausiti, todėl, kad be reikalo nesivargintų, ėmė kur pakliuvo nakvoti. Taip nepastebimai apuokiukas apuoku virto. Dabar paukščiai jį užmatę tokį klyksmą keldavo, kad, rodės, pasaulio galas atėjo, o varnos, vanagai ir kiti plėšikai tik ir tykojo jį kur pasergėti. Vienądien vėl tupėjo apuokiukas senajam kirtime, ant kelmo. Kai kurių spindulių ir liepų kvapo apsvaigintas, snūduriavo. Netikėtai kilęs baisus triukšmas pabudino jį - virš galvos sukosi juodas varnų debes. Pasileido apuokiukas bėgti - tos vytis. Uždusęs priplasnojo savo gūžtą ir ėmė lįsti, tik nelaimė - seniai jo uokse buvota - ėmė apuokas ir įstrigo, o prilėkusios varnos mirtinai užkapojo.

Išklausę pasakos, rugiai susigėdę palenkė galvas - suprato, ką apuokėlis tuo norėjo pasakyti.

- Niekai! - suambrijo perkaręs šuo, bepasakojant keliu atsivilkęs. - Kvailas esi kaip čebato aulas, ne tau mane mokyti. Ir namus saugojau, ir savovietą žinojau, o vis tiek dėl pasmirdusių vidurių šeimnininkas iš namų išmetė. Dabar pabandyk nekliudomas kam kaulą nustverti.

Įsižeidęs apuokėlis pakilo ir dingo juodam žvaigždėtam skliaute, o šuo be jokio sąžinės graužimo

apsišniukštinėjo aplinkui, sustojo ties kryžiumi,
pakėlė koją ir nurisnojo keliu tolyn.

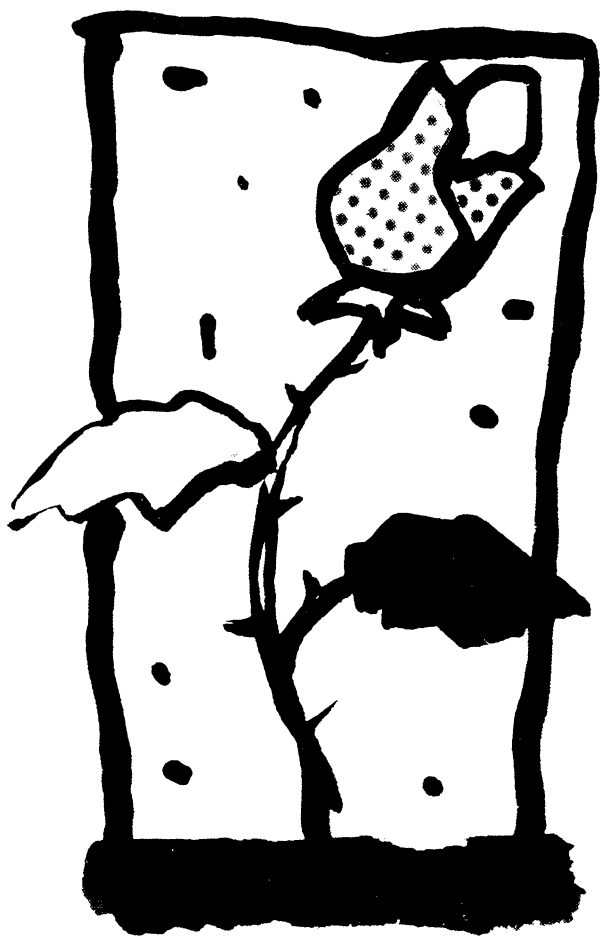
Apdergtas ir paniekintas kryžius tylėjo kaip žemę
pardavęs, nė į jokias kalbas nesileisdamas, kol
šviesėjančiuose rytuose įsižiebė Aušrinė.

- Sveika Marija, malonės pilnoji, - drebančiu balsu
pradėjo.

Tik pakirdę kėkštai, perrėkdami senutėlių, darniu
choru užtraukė:

- Sveika Aušros žvaigžde šviesi,
Tu linksmybė svieto esi...

Štai koks keistas sapnas man prisisapnavo.



Pasaka apie gėles _____

Viename senoviškais baldais apstatytame bute, ant grindų - kibiruose, ant stalo - vazose, sodininko pati iš vakaro pamerkė gėlių. Ji rytoj jas ruošėsi nešti į turgų.

Kambaryje žmonių nebuvo. Pro atvirą langą kilnodamas užuolaidėles pūsčiojo švelnus Nakties Vėjas. Nuo laiko pajuodusio sieninio laikrodžio rodyklės su kiekvienu švytuoklės taktu artėjo prie dvyliktos, tačiau visi daiktai dar snaudė.

Laikrodis neskubėdamas ėmė mušti vidurnaktį.

- O! - staiga sušuko balta Rožė, nes išdykėlis vėjas grybštelėjo ją už lapų.

Nuo šūksnio visi pakirdo.

- Kaip jums negėda, panele! Išauklėta mergina turi gerbti kitų poilsį. - Suirzo karališkojo kraujo rožė Viktorija.

Po to, kai nuo jos kamieno sodininko žirklys nukirpo sūnaus pumpurą, jina nepakentė jokio triukšmo, kuris trikdė liūdesį.

- Bet vėjas, jūsų didenybe... - baltoji Rožė nepabaigė, nes užtilus mergininkas pakštelėjo jai į skruostą. Plačiai išsiskleidę žiedlapiai nežymiai paraudo, tarytum nutviekti žaros.

- Pone, kaip jūs drįstate šitaip elgtis su mano dukterėčia! - bordavas, gedulo spalvos, tarsi suktinė Viktorijos žiedas kone pamėlo.

Gėlės su neslepianu dėmesiu sužiuro. Vėjas tikriausiai susigėdęs nutilo.

- Akiplėša! Bučiuoti princesę!.. Siaubas! - netver-

dama savam kailyje, Viktorija burnojo mylimai favoritei. Ši, lygiai kaip jos ponia, purpuriniais žiedlapiais buvo kukliai susisukusi į siaurą taurę. Tačiau kiekvienas iš tolo juto stiprų, gundantį rozės kvapą. Nejuto to tik pati karalienė, nes po sūnaus mirties tesidomėjo pati savimi.

- Jūsų didenybe, mano teta, nepykite - jis netyčia, - lakštingalos balsu sučiulbo oranžinė Rožė. Ji buvo pavainikė, išaugusi toje vietoje, kur susipynė laukinių ir veislinių rožių krūmų šaknys, todėl vėjo elgesyje nieko blogo nežvelgė.

- Ne, jūs tik paklauskite! Netyčia! Na, žinoma, mieste kažkaip atsitiktinai užklysta kaip tik į mūsų namus ir taip pat atsitiktinai pabučiuoja tik karališkosios giminės atstovę tarp šimtų kitų mažiau kilmingų gėlių! - ironizavo karalienė Viktorija. Ji neapkentė brolio dukters, plačiai išsiviepusiais žiedlapiais, begėdiškai atidengtu kuokelių kuokštu, skleidžiančios aitrų kvapą. Viktorija visada sakydavo, kad už jaunystės klaidas anksčiau ar vėliau tenka mokėti.

- Begėdė! Jeigu tau šio pašlemėko pasileidimas - norma, tai bent nevesk iš doros kelio savo pusseserės!

- Prašyčiau nerėkt ir nesituint.

- Nedrįsk manęs mokyti, ištvirkėle!!!

- Ak, šitaip!... Tada tu... Tu - turgaus boba!!!

Tokio skandalo dar neregėjo jokio daržo gėlės. Tuo tarpu šio absurdiško kivrėo kaltininkai: Nakties Vėjas ir Baltoji Rožė slapčia glėbesčiavosi.

Valdovo širdis

Prologas

Plati požemio saulė. Prie pažaliavusių sienų pritvirtinti liepsnoja fakelai. Kruvini atšvaistai meta klaikius, žemus skliautus remiančių kolonų šešėlius. Tai vienur, tai kitur karo prikaltos grandinės. Kertėje dūluoja sukamas ratas su didžiule girnapse kaulams trupinti. Gretimai į trinką įkirstas kirvis, pakabintos ir surikiuotos replės.

Švilpia rimbai. Dvejetas, ant galvų užsimaukšlinę veidus slepiančius maišus, tik su iškarpom akimis, ir apsilvilkę šiurkščios drobės apslautus, perjuostus virve, plaka mediniam lovy išsitiesusį, sunkiom kaladėm surakintą vyriškį. Trečiasis budelis stovi galvugaly ir rėkia:

- Kur brėžiniai?! Kur brėžiniai?!

- Kokle brėžiniai?.. - sušnabžda vyriškis.

Smūgis.

- Superbombos! Bombos, galinčios susprogdinti visą planetą! Atsiminei?!

Tyla.

Vėl ražo orą bizūnai. Vienas kankintojų nukabina nuo sienos dygliuotą vainiką ir mauna aukai ant galvos:

- Kam atidavei?! Kam atidavei?!

Vainikas vis labiau veržiamas. Vyriškis kaip vikšras muistosi, krutina galūnes. Inkščia... Spiegia...

- Andriau! Andriau! - pagaliau ištrūksta. - Neatiduok jo niekam! Neatiduok!!!

Sukriokia ir nutyla. Trejetas apmiršta.

Salės gale prastveria sunkios metalinės durys. Įeina juodus šarvus ir šalną užsidėjęs riteris. Jo akys tūžmingai dega:

- Mirė?!.. O kur brėžiniai?!

Arčiausiai stovintis budelis sumurma:

- Pas kažkokį Andrių...

- Ir tai viskas, ką sužinojot?!? - judviejų žvilgsniai susitinka.

Budelis stveriasi už gerklės, švokščia ir gargdamas krenta ant aslos.

- Sūnau! - kažkuris iš likusiųjų laimingai šūkteli.

- Sūnus? - riteris garsiai maštė. - Tu teisus! Vyriškio sūnui duokit telegramą į Žemę: "Atskrisk. Mane persekioja. Vyk vienas ir visiškai slapta".

I. Sveiki atvykę

Erdvėlatis nusileido kaip akmuo. Andrius, išlėkęs iš minkšto krėslo, liubėsi į priešais esantį valdymo pulką. Susikeikęs pasiglostė gužą, atidarė prie sienos stovintį seifą. Ištraukęs užsimetė nedidelę, kietai prigrūstą kuprinę, sugrabaliojo spinduliasvaidį ir užsikišo jį už diržo. Atvėrė liuką ir išlipo.

Didžiulė akmeninio kosmodromo plynaikštė. Ją supdama galulaukėj kerojo tamsi miško siena. Tolumoje, virš medžių viršūnių, išsišovę dunksojo pilies bokštai. Buvo apsiniaukę ir tylu, gal dėl to Andriui tapo nejauku. Nuo pilies pusės, iš pamiškės išniro ketvertas raitų, ietimis ginkluotų kareivių. Paskutinysis dar vedė pabalnotą arklį. Jie artėjo neskubėdami, matyt, nė neketindami pulti.

"Tegul tik pabando" - pasipūtė vaikiną čiupinėdamas ginklo rankeną.

- Jo didenybė sveikina tave atvykus, Andriau! - sušuko vienas raitelių, kai jie priartėjo per dešimt metrų. - Jo didenybė tave kviečia į savo rūmus!

Jie apsupo apstulbusį vyruką. Anam nespėjus suvokti, užkėlė jį ant pabalnoto žirgo ir, priėmę į vidurį, patraukė link miško pakraščio.

Tankių, aukštų medžių šakos aukštai virš galvos susipynė į kupolą, prieblandoj skandino seniai važi-

nėta vieškelį.

- Kas jis "Jo didenybė"? Iš kur jis apie mane žino?

- klausinėjo Andrius, stengdamasis nuvyti neaiškų nerimą.

- Jo didenybė viską papasakos pilyje, - lyg varpas suskambo priekyje, kairėje jojančio balsas.

- Jo didenybė - šios šalies viešpats, - maloniai per-
tarė dešinysis.

Iš paskos sekantys suklego:

- Jo didenybė viską žino!

- Jo dedenybė labai geras ir malonus.

Jie nutilo. Sausai skimbčioja arklių pasagos, atsi-
mušusios į akmenis. Andrius pajuto, kad jam kažko trūksta. Nekrutėjo nė vienas lapelis, nečiulbėjo nė
vienas paukštelis. Slegianti tyla.

Jis net apsidžiaugė, kai miškas baigėsi. Už šimto
metrų stūksojo aukštos mūrinės sienos gynybiniais
bokštais, lyg suskaidytomis į atskiras plokštumas.
Pro įtvirtinimų viršų tarsi žvilgčiojo pilies špiliai.

Penketas priartėjo prie skersai kelio išrausto grio-
vio ir per jį permesto pakeliamojo tilto.

- Stok! - šūktelėjo vartų sargybiniai - Slaptažodis!

Vienas raitelių pasilenkęs sušnabždėjo. Storos,
metalinės durys prasivėrė.

Aidžiai kaukšėjo kanopos į grindinį, gaudė siau-
ros ir niūrios miestelio gatvės. Pro mažyčių, sukežu-
sių namukų langus baimingai vėpsojo žmoneliai.
Vieniši praeiviai išvydę eiseną, slėpėsi tamsiuose
skersgatviuose. Penketas ilgai klaidžiojo gatvelių la-
birintu, kol atsidūrė prieš dar vienus - pilies vartus.

Andrius su savo palydovais užlipo plačiais laip-
tais. Auksu inkrustuotos durys svetingai atsilapojo.
Trenkė linksma muzika. Jie atsidūrė erdvioje, šviesioje
salėje, pokylio įkaršty. Už ilgo valgių ir gėrimais
nukrauto stalo linksminosi, erzeliojo margiausiais
rūbais apsitaisę dvariškiai. Galustalėj, aukšto atlošo
krėslė, sėdėjo nuo kojų iki galvos apsitaisęs juodais
šarvais riteris, matyt, rūmų šeimininkas. Pro pakeltą
antveidį be perstojo maukė vyną. Trypdami kilimais
išklotas grindis, sukosi šokėjai. Tarp jų maišyda-
miesi, nardė smuikus virkdantys ir tarškynes pur-

tantys čigonai. Aukštai kilnodamos sijonus, kojytėm mojavu išraiškingų figūrų juodaplaukės. Jas pamėgdžiodamas, ant stalo spardydamas indus ir purtydamas prisitūtus skambalėlius, striksėjo lilliputas - juokdarys. Įlipęs į tortą, į pomidorų padažą įmerkęs vos ne už save ilgesnę barzdą, vaipėsi prieš kėdėse leipstančius ponus.

Andrių atlydėjęs ketvertas žvangtelėjęs šarvais išsitempė: Akimirka, ir visi tarsl sustingo. Lyg kažkas pakibo ore.

- Sveikas atvykęs, Andriau - iškėlęs ragą iš užstalės išlindo riteris. - Ponios ir ponai, tai mūsų mylimojo astronomo Vytauto sūnus!

Akimirka, ir vėl prasiveržia kurtinantis šurmulys. Vėl sukasi poros. Vėl kemša valgytojai. Prie nieko nesuprantančio vaikinų pribėga dvi merginos ir pastvėrusios už parankių nutempla į šokėjų verpetą. Tačiau šis linksmumas negali nustelbti sunkiai nusakomos įtampos. Du storuliai, per stalą žvilgčiodami į Andrių, kuždasl. Pirmasis:

- Kodėl Jo didenybė įsileido jį?

Antrasis:

- Sako, Jo didenybė nori išgaut kažkokią paslaptį...

Andrius prasiveržia pro šėlstančiųjų užtvarą prie stačiomis geriančio riterio:

- Kur tėvas?!

Riteris pirštinetom rankom nuo galvos nusiima šalną. Pasirodo kiek pablyškęs, malonus jaunuolio veidas:

- Jis išvyko.

- Kur?!

- Jis man liepė tave globot, kol sugrįš.

- Telsybė?

- Duodu riterio garbės žodį...

- Damos kviečia kavalierius! - skelbia ūsuotas čigonas.

Trenkia kadrilis. Užgritva sijonuotų ir plaukuotų būtybių banga, nušluoja visus besivaišinančius į menės vidurį. Palieka išvartytos kėdės ir nuniokotas vaišių stalas...

- Šią naktį - pilnatis! - kažkas surinka linksmybių įkaršty.

- Šią naktį - pilnatis, ateivis šmėklas čia išvys! - versdamasis kulkversčiu užtraukė dainą juokdarys, nė per žingsnį nesitraukdamas nuo valsą šokančio riterio.

Šis staiga atsisuko ir įspyrė jam:

- Patylėk!

Linksmumas dingo.

- Ponios, ir ponai! - kreipėsi šelmininkas į aplinkinius. - Iš tiesų jau vėlu... Prašyčiau į savo miegamuosius. Kamerdinieriai jus palydės.

Iš tuštėjančios salės Andrių išvedė tarnas su aukšu išsiuvinėta livrėja. Jis tylėdamas vedė aukšta ir siaura įstiklinta galerija. Iš jos žvilgsnis smigo žemyn, į ties rūmų pamatais teliuskuojančią jūrą ir vakaro tamsos aptrauktą dangų.

- Jūsų kambarys, sere, - pasakė kamerdinierius, atidarydamas vienas poliruotas duris. Beje, jo dideybė prašė šianakt neišeiti iš savo miegamojo. Labos nakties!

Durys užsivėrė. Andrius apsidairė po ištaikingą kambarį. Sienos ir grindys nuklotos persiškais kilimais, vitražas į apšepusius miestelio stogelius, raudonmedžio lova su pūkų patalais, kojūgaly meistriškai išpjaustinėta spinta, pilnomis lentynomis gražiai įrištų knygų. Prie kitos sienos veidrodinis sekreteras, sausakimšas nuo butelių ir taurių. Miegamojo vidury - staliukas su paruoštu rašymui rašalu, plunksna, popierium. Šalia minkšta kėdutė.

Andrius pasikrapštė pakaušį. Nusimetęs rūbus, šastelėjo į lovą ir beveik iš karto užmigo.

Jis sapnavo, kad jo kūnas - vienos akys. Jis kažkokiam liepsnojančių fakelių nutviekstame požemyje, užsiglaudęs už kolonos ir regi kaip trys budeliai mediniam lovy kankina jo tėvą. Krūpčioja kūnas nuo įkaitinto strypo prisilietimų. Galvugaly stovintis budelis klykia:

- Kur brėžiniai?! Kur superbombos brėžiniai?! Bombos, kuri gali susprogdinti visą planetą?! Atsiminė!?

Tėvas sunkiai šnopščia, bet nieko nesako. Vienas

kankintojų nuplėšia nuo sienos spygliuotą vainiką ir užmaukšlina aukai ant galvos. Rėkimas ir kriokimas. Bet štai aiškūs žodžiai:

- Andriau! Andriau! Neatiduok jų niekam! Niekam!

Išpiltas šalto prakaito, vaikinai atsibunda. Akimis perbėga mėnesienos nutviekstą kambarį ir vėl krenta ant pagalvių.

- Andriau! - tai tėvo balsas.

Tėvas, apsitaisęs baltom įkapėm, sėdi už staliuko ir kažką pašo:

- Tu turėsi surast tuos brėžinius. Vardan mano atminimo...

Vaikinas išsiritas iš lovos. Pastivaideno... Jis žvilgteli į staliuką ir rankom užspaudžia burną: sidabriniai mėnulio spinduliai nušvietė baltame popieriaus lape nukeverzotą planą. Andrius norėjo jį paaimti, bet planas dingo, tačiau su siaubu pajuto, kad įsidėmėjo kiekvieną brūkšnelį. Šis juodas taškas, iš vienos pusės apgaubtas mišku, iš kitos - skalaujamas jūros - tai šitas miestas. Štai pieštuku sujungtos trys vandenyse išsibarsčiusios uolos - "Veidrodžių trikampis". Štai kitoj uolėtoj pakrantėj išsitiesę Naujosios Havanos dokai. Už jų aukštų Rudųjų kalnų atitvertos džiunglės ir aukščiausia viršukalnė - Mahometo kalnagūbris.

Daugiau negalėdamas tvirti, vaikinai išlėkė į koridorių.

Pro stiklinę galerijos sieną sruvo mėnesiena. Blizgėjo jūra. Buvo aiški naktis - ramiai spingčiojo žvaigždės. Švelniai tiško bangelės į rūmų pamatus.

Andrius ėmė bastytis koridoriais.

Pokylių salė. Prieš į ją įžengdamas išgirdo įtartinus šnabždesius. Vaikinas sukluso ir pažvelgė į vidų. Prie kelių žvakių blausos už šventinio stalo sėdėjo tie patys svečiai. Ir vis tik ne tie patys... Galustalėj, atsivertęs skaityti knygą, stovėjo riteris. Greta šeimininko stirksojo juokdario kūnas, rankose laikantis savo barzdotą galvą. Sėdinčios merginos spoksojo tuščiomis kaukolės skylėmis. Linksmi besikumščiuoja storuliai šlepė baltas iltis.

- Ponios ir ponai! Paklauskite! - prabilo riteris. Jis garbiai skaitė iš knygos, ir aidas, atsimušęs į skliautus, rodęs kartu su juo kuždėjo baisią paslaptį:

- Gulėdamas mirties patale Mahometas pasikvietė savo mokytinius ir tarė: "Štai dvi knygos: Juoda ir Balta. Vienoje surašyti pragaro monai, kitoje - gėrio keral. Imkite jas ir saugokite, neleiskite nė vienai iš jų žūti, idant nė viena jėga neturėtų viršaus prieš kitą".

Ir taip, ponios ir ponai. Šią Juodąją knygą matote mano rankose ir aš esu visų jūsų valdovas, nes jūs prikelti iš ANO pasaulio turite vėl savo kiauštą - kūną, kurį bet kada ir bet kur galiu iš jūsų atimti. Jūsų gyvastis pulsuoja manyje ir jūs, Prisikėlusieji, turite vykdyti, ką įsakau ir garbinti mane per kiekvieną pilnatį, kurioje apsinuogina jūsų vėlės, idant atmintumėt, kas tokie esate. Taip bus per amžių amžius, kol baigsis mano gyvastis!

Visi persižegnojo, bet persižegnojo atvirkštine tvarka: iš apačios į viršų.

Andrius lyg nesavas traukėsi atatupstas. Medinės kojos užkliudžiusios nuvertė koridoriuje stovinčią vazą. Šmėklos atsigrėžė:

- Tu viską girdėjai! - sušnypštė riteris. - Sulmt!

Ginklų ir šarvų žvangėjimas. Iš šonų išdygo kareiviai.

- Te niekad aš neturėsiu superbombos, bet ir pasaulis nesužinos Paslapties! Į požemį jį! Į patį giliausią požemį!

Dunda kareiviški batai, vykdydami Valdovo įsakymą.

II. Noriu būti

Andrių pro langą įmetė į rūšį. Jis, skaudžiai susitrenkęs galvą, nudardėjo laiptais. Sutrinkėjo užšaunamos skląstys. Tamsu, nors į akį durk. Apsigraibė aplinkui. Praėjo nemaža laiko, kol jis suvokė, kad čiupinėja skeletą. Kaip nutvilkytas atitraukė. Atsisėdo ir susimąstė.

Žvynė III buvo labai užsiėmusi naktįpiečiais. Ji ką tik sukirto paskutines tris karalystės pupas ir nepa-

tenkinta apsilaižė:

- Ir tai viskas?

Peralkusi žiurkių svita nunarino nosis.

Netikėtai į urvą keturpėsčias įropojo žygūnas. Jo balti aštrūs dantys neišsitenka snukyje:

- Jūsų žiurkenybe! Desertui pristatė žmogų!

- Pirmyn! - sucypė Žvynė III, - viskas, kas ant jo - jūsų! Bet šiukštu: žmogus - mano! Drašiausiam duosiu paragauti kraujo!.. Pirmyn!!!

Milijoninis žiurkių ordų knibždėlynas susigrūda prie urvų išėjimų.

Vaikinas krūpteli: į jį spokso šimtai fosforuojančių žiburėlių. Vos girdimas mažų pėdų trepsėjimas. Andriui pasišiaušia plaukai. Jis jaučia, kaip kažkas šmirinėja ir lipa ant jo kojų, krūtinės... Jis staigiai pasipurto ir pašoka. Padarai cypdami nukrenta.

"Žiurkės!"

Sekundę jos nardo tarp kojų, bet štai keletas nusitveria kelnių ir lipa. Kitos aštriais dantimis įsikerta į batus ir plėšo juos. Vaikinas nuspardo jas į šalį, bet dabar jos tuntais užgritva. Jis parvirsta. Sunkiai kelia šią krutančią masę ir vėl sukniumba. Dantys įsminga į ranką.

Staiga jis atsimena, kad už diržo... Taip! Štai jį! Vaikinas išsitraukia spinduliasvaidį ir nuspaudžia gaiduką. Akinantis blyksnis. Cypimas ir inkštimas. Spindulys šokinėja kaip pašėlęs, sminga į knibždėlynus ir palieka apanglėjusius lavonus.

Plėšrūnės išsilakstė.

Dabar galima bėgti. Bet per kautynių įkarštį jis pasitraukė nuo laiptų. Vaikinas keliolika minučių bergėdžiai klajoja, kol suvokia, kad jis jei ne labirinte, tai labai erdviam rūsy...

Žiurkės puolė be perstojo, vos tik spėdavo užgesti spindulys. Jos su nuožmiu užsispyrimu stengėsi pergaleti ginklą. Ir jos laimėjo: spinduliasvaidis užsikirto. Ginklas, kurio naudojimo laikas tūkstantis metų, užspringo! Iš pradžių tuo nepatikėjo ir pačios žiurkės, bet šit viena nebaudžiama nuplėšė kelnių sklaute...

Vėliau visa žiurkių karo taryba bus apkaltinta

bailumu, bet ji nekalta, mat, įvyko negirdėtas atsitikimas pirmą kartą per visą karaliavimo požemiuose laiką.

Girgždėdamas atsiveria sunkios durys. Laiptais nusidriekia šviesos takelis. Juo nusileidžia kažką nešinas šiurkščia virve perjuostais drabužiais apsilvilkęs prižiūrėtojas.

Prižiūrėtojas, peržengdamas skeletus, priėjo prie Andriaus, padavė jam ašotį vandens ir kepalėlių duonos:

- Jo maloningoji didenybė siunčia tau pusryčius!
- Pašnibždom pridūrė, - maistas užnuodytas.

- Bet kam jūs tai sakot?

- Tu žinai baisiąją Paspaptį?.. O tądien jis įsakė... Ir aš nužudžiau tavo tėvą... O po to jis nužudė mano sūnų... Jis negalėjo pakesti, kad net tavo tėvo siela jam nepakluso. Jūs žmonės - laisvės paukščiai. Bėk. Vožk man į sprandą ir bėk! Jie supūdyt tave. Nagi, vožk man ir bėk!

Andrius delnu kepštelėjo jam per veidą:

- O už ką mano tėvą?..

- Jis norėjo išgaut superbombos brėžinius. Jis nori užvaldyti visą planetą. Visą planetą paversti šmėklom! Tau reikia bėgti! Bėk, Andriau, ir neatiduok superbombos Jam!

Vaikinas vangiai užkopė laiptais ir grįžtelėjo.

- Bėk! Bėk! Aš jau ką nors sugalvosiu!

Andrius nėrė pro duris. Prižiūrėtojas pažiūrėjo į nuo traukulių besitampančią žiurkę: ji surijo pusę duonos kepalo ir dabar dvėšė.

- Kažin, ar kas patikėtų, jei gu sužinotų, kad aš dukart miriau?

Jis pakėlė likusį gabalėlį ir neskubėdamas suvalgė.

- Jūsų didenybe! Jūsų didenybe! - į auksu ir veidrodžiais išpuoštą menę įpuola persigandęs sargybos viršininkas. - Jis pabėgo!

Salės gale iš raudono aksomo sosto pakyla Juodasis Riteris:

- Kas pabėgo?

- Na tas, kur šlanakt!..

Juodojo Riterio veidas truputį pabąla:

- Tai ko čia atlékei?! Ieškokite!
- Bet jis... Jis nužudė prižiūrėtoją!
- Netaukšk niekų! Aš - vienintelis jūsų gyvybių valdovas!.. Ko stovi? - Gyvas ar miręs, bėglys turi būti čia!

Andrius bėgo neplačiu, purvinu koridoriumi. Apšviesdami požemį, liepsnojo deglai. Sienose žiojėjo juodos, grotomis užtvertos urvų angos.

- Išleiskite mane, - silpnas balsas iš vieno urvo.

Andrius sustojo. Pro metalinius virbus tiesėsi senos, susiraukšlėjusios rankos.

- Už ką jus?

- Neklausk, sūneli, čia visus sugrūda, kas Jo didenybei nepatinka.

Vaikinas atitraukė velkę, atstūmė duris.

- Ačiū tau! Ačiū! - Į šviesą tarsį skudurų ryšulys sunkiai ropštėsi senutė.

- Išleiskite mane! Ir mane! - suskardo balsai iš aplinkinių landų.

Andrius nieko neklausdamas atstūminėjo ir numušinėjo užraktus. Į blausią fakelų šviesą vis lindo ir lindo žmogiškąją išvalzdą praradę kaliniai. Rauplėtais veidais, visokių gyvių pilnais skarmalais, išsišovusiais šonkauliais ir perkarusiais pilvais. Jie džiaugėsi, verkė ir dėkojo. Andrius tikriausiai būtų išlaisvinęs visus Mirusiųjų Karalystės belaisvius, bet staiga už nugaros sutrepsėjo kareiviški batai. Surinka ką tik išleistieji. Kareiviai net ir norėdami vytis negalėjo prasiveržti pro kalinių masę. Jie ietimis ir kardais grūdo juos į kameras.

Vaikinas pasileido tekinas. Tas prakeiktas koridorius nė nemanė suktis ir uždengti nuo persekiotojų. Bet štai kelią užtveriančios metalinės durys. Prieš pro jas pranirdamas, dar spėjo pamatyti kaukolę ir sukryžiuotus kaulus, kitą akimirką pasijuto krentas į juodą tuštumą. Garsus pūkštelėjimas. Kapanodamasis ir spjaudydamas vandenį, iškilo į paviršių. Jis kapstėsi vandens pilnam rūsy. Buvo gilų, nesiekė dugno. Priešais dūlojo bent trejetas praėjimų. "Panašu į labirintą", - pagalvojo Andrius, irdamasis viduriniu. Kai per keletą minučių koridoriai dar porą

kartų išsišakojo, po vandeniu, užkliudęs vaikino koją, kažkas praplaukė.

- Atleiskit, aš atrodau jus užgavau, - kažkas labai mandagiai atsipršė.

- Nieko, nieko. Aš beveik nepajutau, - atsakė Andrius baldamas.

Kažkas, lydėdamas vyruką, suko ratus:

- Gal kartais žinote, ar jūs skanus? Aš niekad nesu valgęs ko nors panašaus.

- Atleiskit, tikrai nežinau, - nuoširdžiai prisipažino Andrius ir per jo kūną perbėgo drebulys.

- Atleiskit, o jus čionai įmetė kareiviai? - viltینگai klausė kažkas irdamasis šalia.

- Ne, aš pats įpuoliau.

- Gaila... - nusivylusiai, - man įsakyta būti tik tai, ką įmeta kareiviai... Atleiskit, kad jus sutrukdžiau.

Tačiau kažkas nenutolo, jis susidomėjęs sekė vaikino grybšnius.

- Gal jus pavežėt? - pasisitūlė.

- Ne... Jūs tik pasakykit, kaip iš čia išsigauti?

- Jums dar toli. Pavargsite. Aš jums padėsiu.

Andrius po pilvu pajuto kietą, šaltą kuprą. Nustvėrė pagrindo. Kažkas smarkiai suplakė, skirdamas vilnis, nustyrė korodoriais.

- Štai ir atvykom, - pasakė kažkas, priplukdęs vaikina prie iš vandens kylančių laiptų.

- Ačiū - padėkojo Andrius ir užšoko ant pirmos pakopos. - Kaip jūsų vardas?

- Drakonas, - sušlamėjo sudrumstos bangelės.

Vaikinas visą gyvenimą minės tą geraširdį ir kiek naivoką drakoną, vien jėgą tepripažįstančioje pilyje.

Vyrukas kilo stačiais, sraigtiniais laiptais. Jais, matyt, seniai niekas nesinaudojo: batai palikdavo ryškius įspaudus storame dulkių sluoksnyje. Pro siauras šaudymo angas retkarčiais spingtelėdavo spinduliai. Pamatydavo vidinį pilies kiemą ir jį supančius pastatus. Nuo nesibaigiančio sukimosi ėmė svaigti galva. Paskutinis lankstas. Vaikinas atsidūrė palėpėje, pertvara padalintoje į dvi dalis. Pirmoje, priešais įėjimą, jį pasitiko liūtas.

- Hurrr!!! - kurtinančiai suriaumojo.

Liūtas lėtai priartėjo prie suakmenėjusio Andriaus

ir sustingo. Jo karališkoji fizionomija reiškė nuostabą. Įnirtingai uostė.

- Hurr! - atsigręžęs į pertvarą švelniai suuzgė.
Liūtų kalba tai reiškė:

"Brangioji, žiūrėk, ką radau!"

Iš už pertvaros pasirodė užsimiegojęs liūtės snukutis. Ji pritapnojo prie liūto ir išsižijojo:

- Hurr. (Kas jis toks?)

- Hurr?! - pertarė liūtas, kreipdamasis į vaikina.

- RR niam niam (žmogus), - paaiškino Andrius.

Liūtų kalba ypatinga tuo, kad tam tikrom aplinkybėm, norom nenorom, ją išmoksti.

Liūtė geidulingai trynėsi į auksinius liūto karčius, švelniai niuzgė:

- Brangusis, suėskim jį. Aš dar niekada neėdžiau žmonių.

Liūtas nusileido savo "katytei":

- Hurr!!! - kurtinančiu riaumojimu pareikalavo stoti į kovą.

"Jūsų malonybe, drįstu atsisakyti dvikovos. Aš - be ginklo", - grynčiausia liūtų kalba įsiterpė Andrius ir atkišo savo rankas.

Liūtas įbedė nosį į delnus:

- Rrr (Jis teisus)... - sytrikusiai sumurmėjo, - su tokiom letenom nepakariausi.

- Hrrr (Katyte, paklausk jos didenybės, ką mums su juo daryti).

Liūtė nenorom dingo už pertvaros durų.

Iki šiol nieko nėra žinoma apie ten įvykusį pokalbį, bet po kelių minučių liūtė grįžo ne viena.

- Teodorai, praleisk jį - sušvokščia tarpdury pasirodžiusi senė.

Susimetusi į kuprą, pražilusiais plaukais, raukšlėtu, pajuodusiu veidu, sukumpusia nosim, giliai įdubusiom, bet tarsi safyrai žėrinčiom akim, apsi-vilkusi juodais sudriskusiais drabužiais.

- Uželk vidun, - pakvietė senė.

Jiedu dingo.

Liūtė pikta pažiūrėjo į liūtą:

"Jei tu būtum tikras vyras, būtum jį sudraskęs!"

"Brangioji, tu matel - jis beginklis. Aš negaliu laužyti karališkojo riterio įžadų!"

"Tu - bailys!" - liūtė išžeidusi nusisuko.

"Bailys?!?" - suriaumojo vos valdydamas ūtį.

Vėliau visi rūmų metraščiai pažymės, kad tvyko nemalonus nesusipratimas, o aš manyčiau, kad tai buvo įžeistas vyro savigarbos atstatymas.

Subildėjo laiptai ir iš angos išniro ginklais ir fake-lais mojuojanti kareivių kuopa. Persiutintas liūtas savo galinga letena vožė pirmam pasitaikiusiam. Galva atitrūko nuo pečių ir nulėkė keliolika metrų. Tuoju po to atėjūnų neliko nė kvapo. Susierzinęs liūtas apuostė savo auką: tuščiaavidurius tarslį kiautus šarvus.

"Mielasis, atleisk man, aš pasikarščiauvau. Tu tik-ras didvyris!" - liūtė paglostė jam šoną.

Palikim šią laimingą porelę ir pažitūrėkim, kaip se-kasi Andriui.

O Andriui nesisekė.

Mažas pastogės kambariukas su dvejomis sienomis prieš kitą langais į jūrą ir į pilies kiemą, aprūkęs židinyje, jo viduje katilas, gremėzdiška skobnia pa-talpos viduryje, sąslavų ir voratinklių prižėlusios pakampės, jau nekalbant apie šeimininkę, nekėlė jokių euforijų.

- Sėskis, - pasitūlė senė.

Andrius apsidairė ir galėjo prisiekti, kad šio suolo už nugaros nebuvo.

- Tai štai koks tu, Paslapties vagie! - jį išsišiepusi akimis rijo vaikina.

- Tai aš ir eisiu, - nedrąsiai įsiterpė Andrius.

- Ne!!!

Vaikinas pajuto, kaip kažin kokia jėga jį priplojo prie sienos, surakino grandinėmis.

Senės rankose žiba peilis. Suka tarp pirštų, gar-siai mąsto:

- Tu žinai, kiek žinom abu su Juo... - staigus ju-desys, ir peilis įsminga virš galvos.

Senė grybšteli ore ir jos rankoj keturi durklai:

- Vadinas, tau dar reikia sužinoti, kiek žino kiti du... - geležtė įsibedžia šalia kaklo.

- Antra vertus, pats išdavė, pats tegaudo, - ginklas įstringa tarp akmenų iš kitos kaklo pusės.

- Trečia, Jis iš manęs atėmė visus pavaldinius.

uždarė į šią skylę ir dar pavertė mane baldykle!

Kotas atšoko bumbtelėjęs į krūtinę.

- Ketvirta, tu žmogus, ir dar vyriškis! - peilis įstringa į tarpą tarp kojų.

Senė mostelėjo, nukrito geležiniai pančiai. Andrius nusišluostė prakaitą.

- Sėskis, - vėl pakviečia prie stalo.

Pati įsitaiso priešais, mediniame krėsele:

- Duokš ranką, - ji suspaudžia ją savo kaulėtais, lediniais pirštais. - Sušildyk mane: sakyk, kad mane myli, vienu žodžiu, primink, ką reikia sakyti moteriai.

Andrius užsimerkė. Jis suprato, kad senė pareikalavo daugiau, nei kad jis gali. Tai tas pats, kaip sugražinti jai jaunystę. Bet, bijodamas mirties, pasiryžo.

Vaikinas atsimerkia, jam atrodo, kad jis didžiulėje, šviesioje, auksu išdabintoje salėje, o soste amazonės kostiumėliu sėdi apvalių ir grakščių formų mergina.

Ilgos baltos kojytės mažom pėdutėm vos remia grindis, laibos rankytės mažais pirščiukais vos liečia atlanktes, alsuoja iškilį krūtinė, kiek įsitempęs gulgės kaklas, iki puslaujo bangom krentantys aukso plaukai, sniego baltumo veidas, šiek tiek pravertos purpurinės lupyttės, tiesi nosis, ryškūs juodi antakiai ir degančios kaip safyrai akys.

Jis beria jai komplimentus, nebesuvokia, ką sako. Žavisi, gėrisi, dievina. Žodžiai pilas ir pilas kaip iš kiauuro maišo. Jis nugalėtas, jis pavergtas. O tos akys, tos iš proto varančios akys!.. Puola ant kelių, bučiuoja jos pirštus, riešus...

Salė dingsta. Andrius vėl aprūkusioje palėpėje. Tačiau palei krėslą sudrikusi tuščia vidurė senės iškamša, o krėsele visai reali, vaizduotės sukurta dievybė. Vaikino rankos gniaučia šiltus delniukus.

- Ačiū tau, Andriau, - kerinčiai nusišypso.

Andrius atšoka ir nugara atsitrenkia į skobnę:

- I- I - iš kur žinot mano vardą?

- Tu gi pats man sugražinai jaunystę...

- Mūsų buvo ketvertas. Mes iš Žemės skraidinom burtininką. Ir jis mirė šioje planetoje, bet prieš mirtį man ir Riteriui atidavė Juodosios, likusiam dvejetui Baltosios magijos knygas. Ir dar patikėjo Paslaptį, tiksliau po dalį Paslapties kiekvienam: jis turėjo

valdžios akmenį, o kas turi tą akmenį, gali valdyti gyvus ir mirusius. Mes su Juoduoju Riteriu mirusiuosius galėjom valdyti Juodųjų knygų padedami, bet Jam to buvo maža. Aš žinojau, kur paslėptas Akmuo. Jis išviliojo tai iš manęs, o po to atėmė knygas, grožį ir čion nukišo. Jis būtų ir nužudęs mane, bet jam neteko paimiti Akmens.

Matyt, reikėjo žinoti tai, ką žinojo kiti du.

- Bet kaip?.. Kaip tu vėl tokia?!

- Prieš atimdamas jaunystę, tyčiodamasis pasakė: "Tu būsi tokia kaip anksčiau, jeigu koks vyriškis nuoširdžiai prisipažins sužavėtas tavo grožiu". - Ačiū tau, - ji pabučiavo į lūpas.

Andrius net ir saldamas išlaikė blaivų protą:

- O kur tas akmuo?

- Rudajam kalnyne. Šalia Mahometo kalnagūbrio esančio tarpeklio dugne. Anga raudono granito uoloje.

Už durų pratrūko liūto riaumojimas ir ginklų tarškesys. Iš triukšmo aišku, kad įnirtingai kovojama. Jiedu susižvalgė. Mergina atvėrė langą į jūrą:

- Lipk ant kraigo.

Andrius kyštelėjo galvą laukan ir pažūrėjo žemyn. Vilnys putodamos daužė bokšto papėdę. "Nedidelis malonumas būti priplotam prie pamatų"...

Vis tik užsiropštė ant stogo karnizo. Staiga vėjo gūsis atplėšė ją nuo čerpių ir sviedė prarajon. Dar išgirdo išgaistingą šūksnį ir tuoj skaudžiai liubėms į vandenį.

Kai atsipeikėjęs išsikapanojo į paviršių, pilies figelis jau stūksojo už keliasdešim metrų. Atsitraukiant bangai, jis pateko į stiprią srovę. Vaikinas bandė kapstyti link kranto, tačiau bergždžiai. Tėkmė nešė tolyn į jūrą.

"Amen" - nusprendė Andrius, bet už gero kabeltovo išvydo vos ne į jį vilnis skrodžiančio burlaivio forštevenį. Baldamas pastebėjo ir iš kažin kur išnėrusį lenktą lyg pjautusvas peleką.

III. Jūroje

Bareljefais ir auksu išpuoštoji salėj nervindamasis vaikšto Juodasis Riteris. Prie durų išsirikiavusi

kareivių eilė kalnai tyli.

- Jūsų didenybe, - ryžtasi vyriausiasis grandininkas. - Jos didenybė laidavo, kad kalinį įmetė į jūrą.

- Jūsų didenybe, bet tuo metu aplenkdamas raga praplaukė škuna, - pertraukė jaunesnysis.

Juodasis Riteris piktai suraukęs antakius dėbteli į grandininką.

- Taip, taip. Aš užmiršau pasakyti, - beria lyg žirnius, - tai ta pati prekybinė škuna, kuri aprūpina mus maistu iš Naujosios Havanos.

Juodasis Riteris mąstydamas pripėdina prie salės gale stovinčių skrynių. "Kvaila netekti brėžinių, bet dar kvailiau netekti gyvasties". Atvožia ir paima keltą sunkių maišelių.

— Imk,— paduoda grandininkui,— pasamdysi piratus, o jei reikės ir plėšikus Havanoj. Jūs negalite jo paleisti! Aš duodu jums pinigų, pakeisiu jūsų veidus, bet tik sugaukite man jį!

Medinis bortas plaukė čia pat. Andrius įsitvėrė už vienos, kiek išsišovusios sijos.

- E! - šūktelėjo į viršų, šalia vantų pupkiojančiam vyriškiui. - Kur jūs plaukiate?

Vyras išsitraukė pypkę ir svariai atsakė:

- Į Naująją Havaną.

- Man kaip tik pakeliui! - nudžiugo Andrius, atsiminęs ne tiek praeitos nakties brėžinį, kiek pajutęs įtartinai apie kojas šniukštinėjančio ryklio snukį.

- Labai malonu, aš - škiperis Lotas... 4000 aukso litų, manyčiau, nebus didelė kauna?

- 4000?!? Oi kaip! Žinoma! Tik greičiau įtraukite mane!

- Prašyčiau mokėt iš karto, - neskubėdamas pirštu pakrapštė pypkę kapitonas.

- Po velnių! Gelbėkit mane nuo tų prakeiktų ryklių! Prižadu už viską sumokėti!

- O jūs dabar neturite?! Tada priimkite mano nuoširdžią užuojautą ir, įsikandęs kandiklį, vėl įsmeigė akis į melsvą horizontą.

Nežinia, kuo viskas būtų baigęsi, bet nuo kapitono tiltelio kažkas suriko:

- Žmogus už bortą!.. Ir greičiau, matau ryklio peleką!

Tuoį pat nuo viršaus nukrito bent dešimtis lynų.

Vyrai vos spėjo išgelbėti Andrių nuo pražiotų nas-
rų.

- Iš jūsų dar 100 litų už mano įsakymo sulaužymą,
100 litų už paslaugas įlipant ir 100 už lynus. Iš viso
4300, - pasakė kapitonas ant denio ištrauktam vai-
kinui.

- Kiek?!?

- Jūs teisingai pastebėjote, lynai dabar kur kas
brangesni, bet aš kaip humanistas, juk turiu nuleist
kainą bėdos ištiktam žmogui.

Andrius numojo ranka. Jis suprato, kad ginčytis
beprasmiška. Vienas vyrų, paėmęs už parankės, nu-
vedė prie kapitono tiltelio:

- Nekreipkit dėmesio į jį. Jis geras vyrukas, bet gali
įkyrėti savo gobšumu. Beje, už išgelbėjimą galėsit
padėkoti man vėliau.

- Ar tai jūs mane pirmas pastebėjot?

- Taip. Turiu garbės prisistatyti - šturmanas De-
nas, o šiaip, tiesiog vairininkas.

Jiedu užkopė ant kapitono tiltelio ir Denas pakeitė
prie šturvalo stovėjusį matrosą.

- Šitaip kur kas geriau: gali ir dairytis, ir vairuoti,
- paaiškino Denas, kodėl šturvalas pastatytas taip
neįpraston vieton. - Jūs tikriausiai iš Žemės.

- Iš kur jūs žinot? - išsžiojo Andrius.

- Čiabuviai šios karalystės iš tolo lenkias.

Andrius nusigrėžė į pilies pusę, tačiau ten jau vis-
ką dengė debesys:

- Klausyk, kokiu greičiu mes plaukiame?

- Nedideliu, gal penkiasdešimt mazgų per valan-
dą.

Andrius prisiminęs patarlę, "tyla - gera byla",
pričiaupė savo žiobtus. Maloniai švietė saulė. Pūtėsi
vėjo ištemptos burės. Iš paskulgalio driekėsi baltas
kilvaterio suplaktas putų šleifas. Drumsdamos ra-
mybę savo klykavimu, lydėjo ir atsilikdavo žuvėdros.
Kairėj pusėj sparčiai artėjo vieniša, bangų skalaujama
uola.

- Matal šcherus? - linktelėjo galva Denas. - Įplau-
kiam į Veidrodžio trikampį.

- Kokį trikampį?

- Trumpai kalbant, šioje zonoje viską reikia daryt

atvirkščiai, tarsi prieš veidrodi.

Jie tarsi perkirto kažkokią liniją. Andriui sukilo blogulys, jam pasivaideno, kad kairė susikeitė su dešine. Bet ne, štai vėl viskas savo vietose.

Nuo horizonto atsiskyrė juodas taškas.

- Štai šito aš bijau, - subambėjo vairininkas. - Kapitone! Mus vejasi piratai!

Kapitonas vis prie tų pačių vantų, nesijaudindamas baigė išrūkyti pypkę.

- Kad tave kur velnias! - palinkėjo Denas savo viršininkui. Ir ėmėsi komanduoti. - Nuleist visas bures!

Jūreiviai tarsi beždžionės ėmė kabariotis laivavirvėmis.

- Ei tu, ant brombamstengos! Ko taip ilgai krapš-tais? Ten prie fokstiebio, leisk kliverį. Leisk!

Škuna apnuogino savo takelažo skeletą. Tačiau neklausydama jokios logikos, jūra tarsi užvirė. Burlaivis ėmė skrieti vos liedsdamas vilnis. O tiesiai į juos taip pat plikom rėjom švilpė grakšti ispanų karavelė. Laivai grasino susidurti. Eilinį kartą baldamas Andrius stvėrė šturmaną. Denas piktai jį nubloškė.

- Suk! Suk! - šaukė Andrius sprogindamas akis į juos lekiantį burlaivį.

Štai nuo ano laivo denio trata šautuvai, klykauja ir mojuoja kardais iki pusės išsirengę žmonės.

Aukštai, virš borto, iškyla karavelės forštevenis. Dar minutėlė, ir jis įsirėš į škunos kilį! Bet... laivai tarsi vaiduokliai be triukšmo susijungė nosimis ir susmego viens į kito vidų. Pro Andrių praplaukė denis, stiebai, iš butelių vyną gurkšnojantys piratai, vairininkas, kapitono tiltelis. Laivai tyliai atsiskyrė savo laivagaliais ir sparčiai tolo.

Denas kaip pasiutęs ėmė sukti šturvalą. Škuna vangiai apsisuko ir ėmė juos vytis. Tačiau karavelė lengvai, tarsi skrendantis paukštis, tūpo toliuose. Dar kurį laiką suposi taškelis, o po minutės ir tas dingo.

- Po velnių! - susikeikė vairininkas, į kažką baimingai žiūrėdamas. Andrius pasekė jo žvilgsnį: už ketvirčio mylios tarsi vienišas pirštas kyšojo uola. Vaikinas nieko nesuprasdamas vėl dėbsojo į staigius šturmano judesius, tačiau laivas iš inercijos vis dar

čiuožė jūros paviršium. Jis perkirto tą nematomą "Veidrodžių trikampio" liniją, kurios kryptyl žymi vienišieji šcherai ir atsidūrė "įprastuose" vandenyse. Iš dešinės nugriaudėjo griausmingas juokas: vos per keliolika sieksnių supasi staiga išdygusi, vėl realia tapusi karavelė, iš jos džiaugsmingai ginklais moja pusplikiai vyrai. Lekia į bortą už lynų pririšti kabliai, išsitiesia kobiniai ir laivai tvirtai surakinti prispaudžia šonais. Į škuną viską šluodama užteli kūnų masė.

Kautynės truko trumpai: keliems priešintis mėginusiems jūreiviams paleidę vidurius, nukreipę arkebūzas ir muškietas į likusius, sugena į vieną krtvą.

- Ramybės, tikrai ramybės, džentelmenai! Mums reikia vieno vaikino, - išsiviepe muskulingas piratas, tankia barzda apžėlusiu veidu ir su mediniu protezu vietoj vienos kojos, matyt - vadas.

- Jūs kažką pasakėt?! - paklausė kapitonas, prisiėgdamas pypkę.

- Sakau, man reikia šito vaikino, - suriaumojo piratas, rodydamas į Andrių.

- Apsieisi! Jis man pačiam skolingas, - kapitonas iš kišenės išsitraukia revolverį ir kelis kart pykšteli į priešininką.

Kilo sumaištis. Andrių kažkas pargriovė ir tai jam išgelbėjo gyvybę.

Kai jis atsipeikėjo, iš škunos komandos nebeliko nieko gyvo. Jis gulėjo tarp krauju pasrūvusių kūnų.

- Išmeskit lavonus, - įsakė gražaus stoto, bet žiaurus veido, šilkinu kaspinu išpuoštu kostiumu vikšs jaunuolis, perėmęs vadovavimą. Andrius nusprendė, kad geriau bus apsimesti negyvu. Nuo aukų kraujo permirko visas denis, todėl, kai piratai pakėlė vaikiną, jie nieko įtartino nesuuodė, o Andriui teko dar sykį pajusti maudynių malonumą. Išnėrė jis laivugaly. Burlaiviai, nors ir išplaukę iš veidrodžių trikampio, plikom rėjom, vis tik bangų genami palengva tolo. Andrius jau nebeturėjo jėgų juos prisivyti, o be to, tai jam niekuo ir nepagelbėtų: aplinkui sukinėjosi rykliai, puldami išmetamus lavonus. Netikėtai vaikinas pajuto, kad jį kažkas stebi. Vos už dviejų metrų iš vandens tarsį periskopas spoksojo kažkokio

padaro akis.

- Laba diena, - mandagiai pasisveikino Andrius ir, prisiminęs gerąjį drakoną, pasiteiravo. - Gal kartais galima ant jūsų prisėsti?

Padaras neprieštaravo. Jis aukštai virš vandens iškėlė savo akį - periskopą ir vaikinas po kojomis pajuto kietą atramą. Tačiau padaras tuo nepasitenkino - jis kilo ir kilo, kol juoda kupra pradūrė jūros paviršių. Andrius tik dabar suprato, kad jis sėdi ant povandeninio laivo tiltelio. Dangtis atšoka, trankiai subildėjęs. Pasirodo ūsuotas karininkas:

- Tu vienintelis išsigelbėjai?

- Taip, tikriausiai. Piratai mus...

- Viskas aišku, lišk! - pertraukė karininkas. Abu dingo.

Užsitrenkė liukas.

Burlaiviuose povandeninį laivą jau pastebėjo. Visi paniškai laksto, kai kurie šoka į vandenį tiesiai į ryklių spūstį.

Juodame submarinos korpuse atsidengia dar juodesnės angos.

Ugnis!

Krūpteli mašina. Palikdamos putų pėdsaką neria torpedos. Trys sprogimai. Išlaksto į šalis nuolaužos, beveik sumaitoti laivai llepsnodami skęsta...

IV. Kaip šauksi, taip atsilieps.

Praslinkus kelioms dienoms po aprašytų įvykių, Andrius, apsilikęs padėvėta, bet dar neblogai atrodantį, povandeninio laivo karininko padovanotą kostiumą, viename Naujosios Havanos barelyje išsidrėbęs už mažo staliuko, baigė pragerti du dolerius - taip pat kapitono gailėstingai sušėlptus. Užsisakęs dar vieną vyno butelį, prisipylė stiklinę ir siurbčiodamas sekė netoliese, už lošimo stalo, vykstantį lošimą. Dešimtis stambių kaip jaučiai žaliukų nudriskusiomis kaubojų drapanomis, dūmydami lyg garvežiai, pliekė pokerį. Tarp jų įsimaišęs gerokai "nusilesęs" inteligentiškos išvaizdos ir naivaus veido jaunuolis statė apvalias sumeles ir prapylinėjo.

- Viskas! - pareiškė. - Galiu mokėt tik auksu.

Iš kelnų kišenės išsitraukė maišelį. Praskleidė ir iškratė geltoną gabalėlį. Kaubojai susižvalgė, luitelį perleido per rankas. Vienas drimba, savo sudėjimu primenantis lokį, pasikėlė, nutvėrė vaikina už atlapų ir ėmė purtyti tarsi maišą:

- Kur tu jį rada!?!

Naujoji Havana išdygusi brangiųjų metalų dėka, nepripažino džentelmeniškumo, bet kuriomis priemonėmis siekė praturtėti.

Prie aplinkinių staliukų sėdintys arba apsimesdavo nematantys, arba pasiskubindavo apleisti šią įstaigą.

Duslus smūgis. Bernas lavino savo kumščius į jaunuolio pilvą, nelyginant į bokso kriaušę.

Andrius niekada nepakentė blogio. Jis laikėsi taisyklės: "padėk kitam, gal kada nors jis atsilygins tuo pačiu". Ir jis retai apsirikdavo.

- E! tu! - kreipėsi į mušeiką. - Paleisk jį!

Bernas jaunuolį tarsi skudurą nušveitė ant žemės ir atsisuko į Andrių:

- Tu man? - letenos sugniaužė vaikiną pečius.

Andrius prisiminė karate treniruotes. Sugrūdęs rankas į tarpą, staigiu judesiu į išorę išsivadavo ir vieninteliu smūgiu į tarpukojį pribalgė. Drimba susmuko kaip pėdas. Likę kaubojai apstulbę tylėjo. Vaikinas drožė prie lošimų stalo, pasičiupo maišelį. Suėmė per pažastis jaunuolį ir išvilko į gatvę.

Prie lango gurkšnojantys stebėjo, kaip jis pagavo taksį, įsodino vis dar neatsigaunantį "lošėją" ir įlindo pats.

- Tau kur? - paklausė Andrius jaunuolį, patogiausiai taisydamas ant sėdynės.

- Aš nespėjau apsistoti. Aš tik šiandien išlaikiau egzaminus į koledžą..

- Ir nusprendei atšvęsti?.. Į viešbutį!

Už langų sumirgėjo namų šviesos, prastai nutviekstos gatvės. Tarsi kokie dangoraižiai žiburėliais raibuliavo kalnai.

Automobilis išsuko šalia geležinkelio bėgių. Su-stojo prie apšepusio mūrelio.

- Tai geriausias viešbutis, - tarė vairuotojas.

Andrius mestelėjo jam auksinį grūdėlį. Apsikabi-

nęs jaunuolį, ištempė iš mašinos. Šveicorius atlapojo pastato duris. Jiedu atsidadė priimamajame.

- Kambarį! - pareikalavo Andrius, švystelėdamas dar vieną grynuolį.

Budintysis pasiskubino paduoti raktą. Vaikinais užkopė laiptais. Atrakino butą ir suėjo.

Plikos keturios sienos. Viena lova prie lango. Drebindamas žemę, už sienos trankiai bildėjo traukinys. Beveik palei pačią palangę lingavo vagonų stogai.

- Tai gal aš eisiu? - Andrius sugrūdo auksą jaunuoliui į kišenę.

- Pasilik. Dviese vis smagiau. Beje, mano vardas - Ignas, - sumurmėjo nenusirengęs guldamas į lovą.

- Mano - Andrius.

Po minutės jaunuolis jau šnarpštė.

Andrius patikrino, ar užsklęstos durys ir atsigulė šalia jų.

Jis vėl sapnavo tėvo šmėklą:

- Tu turi surasti tuos brėžinius. Jie užkoduoti rausvame kristale. Keliuk pas Andrių - jis mano draugas. Jis gyvena prie Mahometo kalnagūbrio. Jis tau viską paaiškins...

Pabudo nuo triukšmo. kažkas laužėsi į kambarį. "Juodojo Riterio pasiuntiniai" - greičiau atspėjo, nei išmąstė. Pašoko, išvertė iš lovos Igną ir atidarė langą. Kurtinančiai trinksėdami krūpčiojo vagonų stogai...

Miesto žiburiai tolo. Tik retkarčiais apakindavo priemiestinių vilų šviesos. Iš už debesų išlindo mėnulis, savo sidabro spinduliais nužėrė apvalias, miškas apžėlusią kalnų viršūnes. Traukinys dundėjo plika lyguma, vis artėdamas link kalnagūbrio. Šilta naktis. Žiojojo atviros langų skylės. Už nugarų pasigirsta malūnsparnio kalenimas. Andrius prisirita prie stogo krašto, persisveria ir įgriūva pro langą į kupe.

- Kas čia! Kas čia! - susplegia iš lovų merginos naktiniais marškiniais.

- Ramybės! Tiktai ramybės! - tildo Andrius, čiupdamas neįlendančio Igno kojas.

- Kaip jūs drįsot?! - karingai įsisprendžia į šonus viena mergina.

- Mes tuoj išeisim, - užtikrino Andrius.

- Egle, tegul pasilleka. Koridoriuje konduktoriui į nagus paklius, - užtarė smulkutė šviesiaplaukė.

- Tikrai, mes nieko nedarysime. Mes negavome bilietų ir nieko kito neliko, kaip važiuoti ant stogo. O ten gana nemalonu, ir štai mes čia, - patikino Ignas.

Ketvertas įsišnekėjo.

Lauke skrodamas orą prašvilpė malūnsparnis. Šmėkščiojo telegrafo stulpai, neaukštos kalvelės. Viską uždengė didžiulis, medžiais apaugęs kalno šlaitas. Traukinys pasinėrė į tunelio tamsą. Girdėti kuždesys ir kikenimas.

Traukinys išvažiavo iš tunelio. Mėnulis jau buvo nusileidęs. Geso žvaigždės. Violetinis dangus vis skaidrėjo. Už nugaros tarsl tvora driekėsi miškingų kalnų virtinė. Greta, už lango, lėkė juoda, aukšta džiunglių siena.

Kupe durys nuvažiavo į šoną, pasirodė kontrolierius:

- Jūsų bilietai...

- Mes neturim, - prisipažino vaikinai.

Sunku pasakyti, kaip išvilkti, nemaloniu smūgiu minkšton vieton išspirti iš vagono, bumbtelėjo į palei sankasą augančius bruzgynus. Visoj galaktikoj įžymios "Transkelionių" korporacijos agentai "nesicackino su zuikiams".

- Ignai, kur tu?! - pikta burnodamas, traukė varnalėšas iš plaukų Andrius.

- Čia, - silpnas balselis iš dilgėlių sąžalyno.

Prasiskleidė piktžolės ir išlindo sutinęs veidas:

- Tai vis per tave! Kaip be galvos išlėkėm...

- Sakau, kažkas laužėsi į butą.

- Na ir tegu. O dabar tokį galą namolio braukti.

Vyrukai susitvarkė kiek tik galima ir, užlipę ant bėgių, patraukė atgalios.

Iš tankių, abipus kelio kapojančių džiunglių, skardeno šiurpūs riksmas ir riaumojimai. Todėl, kai priėjo prie kalno papėdėje juoduojančios tunelio angos, ryžtingumas išgaravo.

- Klausyk, ten, pakriūtėj, gyvena mano tėvas.

Aplankykim jį. Pailsėsim, pernaktuosim. O nuo ten iki Havanos - keliukas. Įsėsim į "džiupą" ir flūt! - Ignas rodė kairėje geležinkelio pusėje į už puskilometro virš miško išsišovusį kalnagūbrį. Į pliką, uolėtą skardį kabinosi kelios pramuštgalvės eglės, išsilenkusios kaip J raidė.

Jiedu pasinėrė į mišką.

Ėjo gal valandą, krūpčiodami nuo kiekvieno šnarsio.

Šauksmas! Kažkas lyg maldavo, lyg prašė pasigailėjimo. Jie pasileido ton pusėn. Plakėsi į veidus šakos. Drabužiai draskėsi į kerokšlius. Šokinėjo per išvartas, slidinėjo ir griuvo. Susmėžavo properšos. Prasiskleidė krūmai, ir vaikinai išsmuko į plačią miško pievą. Jos vidury didžiulė baidyklė, panaši į dinozaurą, priekinėm penkiapirštėm letenom suspaudusi kažkokį gyvūną, pritūpusi ant užpakalinių, pasirėmusi mėsinga uodega, tarsi kokį ledinuką laižė auką. Aplink spygaudama blaškėsi kengūra. Tai jos vaiką gniaužė baidyklė.

- Ek, kad turėčiau pistoletą, - atsiduso Andrius.

- Še, - atkiša revolverį Ignas.

- Tu jį nuo pat pradžių turėjai?! Tai kodėl tada bare nesigynai?

- E-e, nespėjau...

Andrius pykstelėjo į "dinozaurą". Šis ne tiek pakutentas, kiek išgąsdintas šūvio paleido auką ir smuko į mišką. Motina džūgaudama glostė savo kūdikį. Vyrukai patenkinti sukrizeno. Staiga Ignas sustingsta.

Už nugarų, per kelioliką metrų, stovėjo ką tik nuvaryta baidyklė. Jos išsivlepeš snukis tarsi bylojo: "Suveskim sąskaitas, ponai". Vaikinai metėsi tarp medžių. Kojos trypė papartynus, spardė kupstus. Vė čaižė krūmų virbai. "Dinozauras" atsiliko ir pranyko. Tačiau jie vis lėkė lyg akis išdege. Staiga Ignas pras mego. Andrius sustojo.

Už kelių žingsnių žiojojo kiaurymė: draugas į už į užmaskuotus spąstus.

- Ei, ei, padėk! - sklido šūkčiojimai iš duobės.

Andrius apsidairė. Išvydęs nukarusią lijaną, trūk

telėjo. Ant galvos užkrito tinklas. Vaikinas keikiasi. Bandė išsinarplioti ir dar labiau susipainiojo. Staiga iš siaubo suakmenėjo: kamienu ropojo žmogaus dydžio voras. Jo storas, tankiais plaukais apaugęs kūnas laikėsi ant nerealiai plonų kojų. Maža galva spoksojo lėkštės dydžio akimis. Judindamas žiaubtus, varvino juosvas seiles.

- Gelbėkit! Gelbėkit! - ėmė blaškytis Andrius, kas kart vis labiau siausdamasis į tinklą.

Netikėtai sutraškėjo sausos šakelės, iš už medžių iššoko kengūra. Pamačiusi vorą, staigiu judesiu nuplėšė jam galvą, o kūną sugrūdo sau į "kišenę". Pasigardžiuojantis čepsėjimas. Kyšteli besilaužanti kengūriuko galva. Kengūra vėl nuliuko į krūmus. Andrius šlaip taip išsinerė iš tinklo. Baimingai apsidairęs, surado išvirtusį bambuko stiebą ir grįžo prie duobės.

- Kas atsitiko? - Ignas nusitvėrė lazdos.

- Nieko, - sumurmėjo Andrius, čiupinėdamas į tartinai šlapias kelnes.

- Eime toliau?! - užsiropštė Ignas.

Jiedu sliūkino siaura žvėrių praminta bryde. Šlaitas nežymiai leidosi. Šuntakis išsuko iš miško. Šalla, per akmenis, garmėjo upokšnis. Putotas srautas skalavo aukštyrų šaunančio kalno uolėtą pakriūtę. Tarsi nepajėgdami į ją įkopti, vandenin šakas svirino medžių siena. Kelios pramuštgalvės eglės, vis tik kažkokiu būdu šaknimis įsirausios į atodangas ir išlinkusios tarsi J raldė, tiesė savo viršūnes į dangų. Žvilgsnis, nesutikdamas kliūtis, čiuožė baisėtino aukščio šlaitu ir smigo į žydą dangų. Aušros nuak-sinta viršūnė priminė kietai miegančio žmogaus veidą. Lyg minkšti patalai suposi purūs debesys.

- Ėhė!.. Kur tavo tėvas gyvena?

- Anapus.

- Kepurnėkis vienas. Aš traukiu į Havaną.

- Jei taip nori paklysti, prašau!

Vaikinai iširdo. Ypač Ignas. Jis niekaip negalėjo suprasti, kuriam galui buvo iškrapštytas iš šilto miglo.

Visai čia pat suskalijo kojotai. Už medžių užsi-glaudę, pliki, tik su klubjuostėm, išsidažę kruvinom

karo spalvom, įtemptais šauti lankais, stovėjo čia buviai. Vienas, į juodus plaukus susikišęs dvi erelio plunksnas, kažką bėrė savo kalba atėjūnams.

- Ką jis sako? - paklausia Andrius.

- Čia atvyko žmonės su balta oda... Dideliu paukščiu, kuris skrenda sukdamas virš galvos sparnus... Jie nukovė daug jo genties vyrų... Tas būrys įsikūręs už keliasdešimt žingsnių... Jis liepia mums ten nueiti ir kaip nors atvilioti juos čia... Kad jie galėtų juos išpleškinti.

- Įdomu, kas ką išpleškins... Perduok jiems, kad aš labai dėkingas už pasitikėjimą, bet nežadu kišti galvos į kilpą.

Ignas išvertė.

- Tu iš proto išsikraustei?! Aš tik pajuokavau!

Tačiau "indėnai" nejuokavo. Jie paniekinančiai nusispjovė, smerkdami jų bailumą.

- Taip?! O ką dabar pagledosit? - Andrius už vado nugaros išvydo lokį.

Šis tylutėliai prišleivėjo, išsitiesė visu ūgliu ir ruošėsi nusukti čiabuviui sprandą.

Andrius, nepakėlęs pistoleto, nuo juosmens tris kart iššovė. Visos trys pataikė į galvą. Meška skausmingai suriaumojo ir nuvirto. Kitą akimirką dešimtys strėlių būtų pervėrę vyrukus, jei vadas nebūtų prišokęs ir savo kūnu jų užstojęs. Jis sušuko saviškiams, rodydamas į nušautą lokį. Atsigrėžė į vaikus ir ištiesė ranką. Bet nespėjęs paspausti, metėsi į alksnių sąžalynus. Visas būrys tarsį ištirpo tankmėje. Vietoj jų išlindo karabinius atstatę kaubojai. Tie patys vyrai, kurlenorėjo apiplėšti Igną.

- Tai bent siurprizas! Medžiojate? - šaipėsi stambiausias. Senus draugus pamiršote. O juk aš turiu gražinti skolą.

Jis smagiai įspyrė Andriui į tarpukojį, dar kartą sukniubusiam.

- O tu mane prisimeni? - išsišiepė Ignui. - Iš tavęs mažytis kreditas.

Kuičiasi po vaikinų kišenes, kol ištraukia maišuką su auksu.

- Džekai, pasirūpink jais.

Nešinas pančiais, priskubėjo vienas kaubojų. Vai-

kinus iškratė. Išlupo Andriui iš rankų vienintelį ginklą. Greitai apražgė juos virve tarsl vikšrus. Kitas dvejetas užsivertė belaisvius it kuprines ant pečių ir neša. Gauja praskleidė šakas ir išėjo į miško proskyne.

Jau visai išaušo. Vaikiniai, nelyginant pėdai, gulėdami lazdyno prietemoj, klausosi pokalbio nuotrupų. Išgirsti nesunku. Susėdę palei bereikalingai besikūrenantį laužą, pagrobėjai tuština butelius ir griausmingai kvatojas:

- ...Šitąjį parduosim už apvalią sumełę, o anam liepsim aukso gyslą parodyti.

-Beje, su jais man teko Havanoj susitikti. Pristojo vyrukai, sako, pasikalbėkim. Aš vienam kaip spyriau, iš koto išvirto, o kitam ir nespėjau: kai skuodė, tai nuskuodė...

- ... Bet ir sunkus veršis, net prakaitas išpylė, kol atitempiau.

Netikėtai kitapus progumės, iš miško suaidi įnirtingas kojotų lojimas. Į "koncertą" įsijungia vis nauji ir nauji balsai. Triukšmas darosi nepakenčiamas.

- Billi, pavaryk juos šalin! - kažkas neiškenčia.

Pašauktasis kaubojus pakilo ir atkišęs šautuvą nulingavo laidyti akiplėšų. Visi susidomėję sekė gan netvirtai pėdinantį ir laidė sąmojus:

- Nebijok, už tavo sielą sugiedosim "Ave Marija!"

- Prilaukiyk kelnes, jos pasunkėjo.

- Billi, neužmiršk, kad jie nenešioja lentelės "piktas šuo" - klegėdami ir prunkšdami virsta žemėn.

Staiga kilęs ambrijimas nutolo. Kaubojus panaršė šabakšnynus ir nieko neradęs, apsisuko link laužo. Draugija dar labiau leipo iš nevykėlio:

- Billi, ko ten ieškojai?

- Ar tik nešvarių apatinių, kuriuos padžioviau?

Staiga grįžtantysis bernas suakmenėjo ir išsižiojo. Žiūrėdami į tokį kvailą snukį, visi ima pilvais raičiotis.

- K-k-kas yra, - išstena dusdami iš juoko.

Billis virpančia letena rodo jiems už nugarų.

- Švenčiausioji panele, Dievo Motina!

- Tu ką... mirt rengies?.. - jau net žvengdami inkščia.

- Atsigrežkit!!! - vyrukas ko nepravirksta.

Kvatokliai grįžteli ir apstulbę nutyla: bėglių nebuvo, vietoj jų lazdynų šešėlyje ilsėjosi batal.

Gražindamas Ignui ir Andriui laisvę, indėnų vadas atsilygino už išgelbėtą gyvybę.

Po sunkaus ir varginančio žygio vyrai ilsėjosi.

Andrius gulėjo ant grindų, pakreiktų šiaudais, atstatęs šildyti koklių krosniai bekopiant nutrintas pėdas. Tik su apatiniais, tįsodamas ant kerėpliško stalo, vienintelio baldo lūšnelėje, lopė kelnes Ignas. Už įstiklinto lango leidosi vakaro sutemos ant žalio slėnio, raudoni nudažydamos virtinę apšerkšnijusių kalnagūbrių.

Prieangyje kažkas subildėjęs nugriuvo. Prasivėrė medinės durys, ir pasirodė supykęs vyriškis. Kiek pagyvenęs, žilagalvis, malonaus veido, kresnokos figūros:

- Ignai, kurių velnių prikabinėjai nešvartų drabužių?

- Aš juos džiovinu, tėte.

- Ir kaip tu sugebėjai taip išsipurvinti? O, matau, tu ne vienas! Laba diena, - spaudžia ranką Andriui. - Kur keliaujate?

- Prie Mahometo viršukalnės...

- Tai tu jau ir atvykai!..

- Koks Mahometas! Mes, tėte, turėjome nedidelę ekskursiją po apylinkes ir pakeliui nusprendėm užsukti pas tave.

- Patylėk, kai vyresni kalba. O ko gi tau čia reikia? - įtariai kreipėsi į Andrių.

- Aš ieškau Andriaus - mano tėvo draugo, - neužtikrintai sumurmėjo vaikinas.

- Tai tu Vytauto sūnus?! Na, žinoma! Koks aš asilas! Jis lygiai taip atrodė, kai buvo jaunas, kai mes... - užsikerta - nusileidome šioje planetoje... Tavo tėvui kas nors atsitiko?

- Jį nužudė Juodasis Riteris...

- Vadinas, ką sapnavau - telsybė? - suvapėjo pats sau. - O ko jis čia siuntė?

- Tai kad nesituntė...-nepatogiai jausdamasis, sušnibždėjo, - man prisisapnavo tėvo šmėkla. Ji liepė

čia ateiti. Sakė, kad turiu sunaikinti superbombą ir dar sakė, kad jūs viską paaiškinsit.

Andrius, baigė, jo ausys raudonavo iš gėdos. Bet kuris žmogus šiuos sapaliojimus palaikytų nesveikatos požymiu. Tačiau vyriškis nė nemanė šaipytis:

- Ignai, elk prikopok malkų, - išsiuntė sūnų.

Tada atstūmė stalą, atlupo vieną lentą iš grindų, iš kiaurymės ištraukė ryšulį. Išvyniojo baltą knygą. Ėmė ją sklaidyti. Rado. Kažką perskaitė. Panosėj kažką lemena, šiušena...

- Tu mane šaukei? - pasirodo šmėkla.

- Jis tavo sūnus?

- Taip!

- Tu jį siuntei?

- Taip!

- Liepei sunaikinti superbombą?

- Taip!

Nori, kad viską papasakočiau?

- Taip!

- Aš įvykdysiu tavo valią.

Šmėkla išnyko.

- Leiskis! - įsako Andrius, spoksodamas į ekrane lekiančias kalvas.

Greta, minkštam fotely sėdintis Vytautas nepriešgyniaudamas trūkteli vairalazdes. Kosmolaineris akimirklai sustingsta, po to, nukreipęs diuzas į apačią, leidžiasi. Duslus bildesys į korpusą - tai daugiataukstantorė masė traiško suanglėjusius kamienus. Andrius išjungia tuščią ekraną ir dėbteli per iliuminatorių. Kurį laiką viską gožia dūmai. Bet štai jie išsisklaido ir atsiveria išdeginto miško plotas. Nusileidžia trapas ir išlipa žmogus, įsisupęs į pilką mantiją. Rankoje laiko portfelį. Jis dingsta nuodėgulių labirinte. "Beprotis" - palydi Andrius, žvelgdamas į blėstančias žarijas.

- Nesinervink, - atspėdamas, apie ką šis galvoja, sako Saulius. Išsidrėbę su Diana ant sofas, įdedu varto žurnalus. - Jeigu jis numirs, pinigai vis tiek mūsų ir kinkų prieš kiekvieną nereikės drebinti.

Jam Saulius niekada nepatiko. Kalbant jo akys lakstydavo lyg stengdamosios pasislėti. Jis dažnai

jausdavo, kad vaikinai viena šneka, kita galvoja.

- Juk tu gydytoja, kaip tu galėjai jį išleisti? - priekaištauja Diana.

- Vis tiek dvės. Ar čia, ar lauke... O jei toks geras, reikėjo nesileisti!

Praeina ilga laukimo valanda. Per tą laiką ir Andrius spėja perskaityti keletą žurnalų.

Nuslysta į šalį skydas. Užengia vienintelis kosmonautinis keletis. Jis bėgo iš žemės su kažkokiu labai svarbiu kroviniu. Rizika, kad nutvers - didelė, bet pinigai dar didesni.

Ir štai prieš keletą dienų susirgo. Nežinomas kosminis virusas. Kad neužkrėstų, net ir laive nešiojo skafandrą, o iš viršaus neatskiriama pilkoji mantija. "Toje mantijoje gal net daugiau bakterijų, nei kad jį užpuolė" - mąstydavo ekipažas, bet garsiai to sakyti nedrįso. Kiekvieną kartą, kai jį kreipdavosi, jis perverdavo ugniniu žvilgsniu.

Keletis sunkiai nukėblino iki sofos ir plastelėjo ant jos. Atsegęs portfeli, išėmė dvi knygas - baltą ir juodą.

- Aš greit mirsiu. Tai, ką vežu, atiduodu jums. Ši Juodosios Magijos knyga judviem, - padavė Diana ir Sauliui. - O ši - jums, - baltąją ištiesė Vytui. Dabar aš jums patikėsiu paslaptį. Bet kiekvienas iš jūsų žinos tik po dalį jos... Išelkite visi, išskyrus Dianą.

Vaikinai nekantriai lūkuriavo už durų. Saulius norėjo pasiklausti, tačiau, Andriui piktai dėbtelėjus, susigėdo.

Diana išsmuko visa išraudusi:

- Kviečia tave, Vytautai.

Vėl laukimas.

Išstypina Vytautas. Rankos sugrūstos į kišenes. Valiūkiškai mirkteli: "Aš žinau, ko jūs nežinote".

Dabar eilė Andriui.

- Ateik arčiau, - šnypščia iš skafandro mikrofono. Andrius pasilenkia ties gulinčiu.

- Aš Rudajame kalnyne, prie Mahometo kalno, paslėpiau akmenį. Nežiūrėk į mane taip! Aš dar labai blaiviai kalbu! Tai nepaprastas akmuo! - Mahometo širdis. Jeigu jį turi, gali valdyti Abu Pasaulius! Kur tas akmuo paslėptas, žino Diana. Kaip su

juo elgtis - Vytautas. Tu žinosi, - sušnabžda, - slaptažodį nuo įėjimo į slaptavietę: "Jėga ir valdžia". Bet atmink! - pakelia balsą, - jeigu tik kas sunaikins tą akmenį, sunaikins ir jūsų gyvybes!

Tai ištarė ir numirė.

- Greičiau šen! - Andrius išlėkė į koridorių ir nubloškė prie sienos prisiglaudusį Saulių. O kur kiti?

- Nuėjo į laboratoriją. Tyrinėja knygas.

Bijodami vienas prieš kitą apsijuokti, tylėjome ir netyčiomis saugojome paslaptį. Tik tavo tėvas kažkaip atsitiktinai pratarė, kad be valdžios akmenis keleivis paslėpė ir subomborduos brėžinius.

Likimas mus išblaškė po visą galaktiką. Kai čia grįžau, Diana ir Saulius jau buvo mirusiųjų valdovais ir gviešėsi nutverti valdžios akmenį. Bet... Jie nežinojo slaptažodžio. Ir tada Saulius atsiminė, ką kažkada pasakė Vytautas, tačiau kartu užmiršo, kad jėga ir valdžia - kartu Mahometo širdyje.

Tuo metu atsilapojo durys ir su didžiausia malkų krūva tvirto Ignas.

- Tu jį sunaikinsi, - jokios intonacijos. Nesuprasi, ar vyriškis liepia, ar klausia.

Epilogas

Lietinga naktis. Pliaupia ir pliaupia lietus. Šviniškai debesys surakinę dangų ir nuo to dar tamsiau juodame tarpeklyje. Užauja ir blaškosi skersvėjai. Slidžiu, akmenuotu taku šlitinėja žmogysta. Prožektoriaus spindulys šokčioja atsimušdamas į uolas. Tai klaikiai jas ištempia, tai prasmenga kokioj klaurymėj. Kai kada užkliudo visokias ertmėje tūnančias gyvatas. Švilpia apakinti šikšnosparniai, šnypščia gyvatės. Žmogysta gūžias ir griuvinėdamas pliurzina toliau. Geltonas apskritimas užčiuopia tarsi sukruvintą riedulį. Šalia jo tokioj pat purpurinėj sienoj - anga. Žmogysta smunka į ją. Šilta ir sausa. Ji eina ilgu urvu. Tamsa - nors kirviu kapok. Spindulys atsiremia į aklina požemio galą.

- Jėga ir valdžia! - sušunka žmogysta.

Uola sukruta ir sulenda į sienos tuštumą. Atsi-

veria didžiulė erdvi salė. Kupoliniai skliautai tylėdami seka sliūkinantįjį. Centre, tarsi ant aukuro, skleisdamas švelnią, rausvą šviesą, pūpso kumščio dydžio brangakmenis. Žmogysta gėrėdamasi sustoja. Ji paėma švytintį rubiną į rankas. Ji jaučia šilumą ir ... tvinksnius.

Tuk!Tuk! - greitai ir baimingai, kaip velniško ginklo ir pragariškos tironijos valdomų žmonių širdys.

TURINYS

1. Manevrai	3
2. Kiekvienas turi teisę gyventi	12
3. Byla Nr.1137	19
4. Karnavalas	57
5. Eglutė	66
6. Kelionė	73
7. Dovanoptina avantiūra	82
8. Sapnas	120
9. Pasaka apie gėles	129
10. Valdovo širdis	131

Knygoje susipina fantastika
ir realybė. Veiksmas vyksta
čia Žemėje, čia kosmoso
platybėse, kai kada atomazgoje
apsisukdamas 180 laipsnių.
Šalia pasitaikančių niūrios
ateities vaizdų visada išvystame
gėrio, melės, tikėjimo
prasminga
žmonijos ateitimi, šviesą.
Autoriaus vaizduotės dėka
atliksite šuolius iš vidur-
amžių į mūsų dienas
bei ateitį.

Grožinės literatūros leidinys
Evaldas Jankauskas
VALDOVO ŠIRDIS
Fantastiniai apsakymai apysakos

Dailininkas Audrius Jankauskas

Surinkta kompiuteriu. Pasirašyta spaudai 1990 01 15 Leidėjas spaus-
tuvė „Rytas“. SL 272. Formatas 100x84/32. Popierius rašomas Nr. 1.
Ofsetinė spauda. 8 sąl.sp.l. 8,18 sąl. spalv.atsp. Tiražas 10000 egz.
Užsakymas 3791. Kaina 1 rb 95 kp. Spausdino „Ryto“ spaustuvė,
235799 Klaipėda, Baltijos pr. 10



Evaldas Jankauskas gimė 1973 m. Klaipėdoje. Šiuo metu jis - 8-os vid. mokyklos abiturientas. Į literatūrinį kelią atėjo gana netikėtai. Šit, ką jis pats pasakoja:

- 1988 metų žiemą lietuvių kalbos mokytoja man pasiūlė parašyti apsakymą respublikiniam literatūrai konkursui. Po poros dienų paklausiau: "kelių puslapių turi būti kūrinys?" Toks juokingas pirmo fantastinio apsakymo atsiradimas. Iš šių žodžių nepamanykite, kad tapau grafomanu. Ne! Mano darbus pradėjo spausdinti; ėmiau dalyvauti respublikiniuose moksleivių - jaunujų rašytojų - konkursuose, o 1990 metais laimėjau II vietą. Taip tad teko derinti kūrybą ir mokslą..

Skaitytojus akubame paakinti, jog nežiūrint jauno autoriaus amžiaus, knyga - rinkinys parašyta (domiai, intriguojančiai). Be to, juk tai - jūsų mėgstamiausias žanras - fantastika.

Būtinai paskaitykite!